

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**BEZPEČNOSTNÍ, POLITICKÉ A EKONOMICKÉ
DOPADY VIETNAMSKÉ VÁLKY NA REGION
JIHOVÝCHODNÍ ASIE**

Autor práce: Robert Burmann

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Ing. Jiří Dušek, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s využitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Ing. Jiřímu Duškovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

BURMANN, R. *Bezpečnostní, politické a ekonomické dopady vietnamské války na region jihovýchodní Asie : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., 2015. 102 s. Vedoucí práce : Ing. Jiří Dušek, Ph.D.

Klíčová slova: ekonomické dopady, eskalace, hospodářství, vietnamská válka, zadržování komunismu.

Práce se zabývá historickými a politickými souvislostmi jihovýchodní Asie po příchodu Francouzů a vytvoření francouzské koloniální správy Indočíny. Pojednává o zvyšujícím se napětí ve francouzské Indočíně po druhé světové válce, kdy se Francie snaží navzdory snahám o národní osvobození udržet své koloniální panství v této části světa. Cílem bakalářské práce je pak mimo jiné analýza příčin francouzské porážky, důsledky mírových dohod na region jihovýchodní Asie a důvody amerického zapojení do vietnamského konfliktu a jeho přenesení do sousedních zemí.

Teoretická část rozebírá a analyzuje systém koloniální správy, politické a ekonomické poměry v jihovýchodní Asii a dopady na politickou a bezpečnostní situaci. Podrobněji se zabývá příčinami amerického neúspěchu v této válce a celkově analyzuje dopady v oblasti bezpečnostní, politické a ekonomické jak ve Spojených státech amerických, tak i v jihovýchodní Asii. Zabývá se poválečnými vztahy mezi Spojenými státy a Vietnamem a jejich normalizací.

Závěr práce celkově hodnotí význam vietnamské války, která trvala celkem třicet let a tím se zařadila mezi nejdelší a zároveň i mezi nejkrvavější válečné konflikty druhé poloviny dvacátého století, její dopady na celosvětové dění, politické, ekonomické a bezpečnostní poměry v jihovýchodní Asii a vývoj vzájemných vztahů mezi Vietnamem a Spojenými státy americkými od skončení války po současnost.

ABSTRACT

BURMANN, R. *Security, Political and Economic Consequences of the Vietnam War on the Region of Southeast Asia : Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2015. 102 p. Supervisor : Ing. Jiří Dušek, Ph.D.

Key words: economical consequences, escalation, economy, Vietnam War, containment of communism.

The work deals with the historical and political context of Southeast Asia after the arrivals of the French and the creation of the French colonial administration in Indochina. Discusses the increasing tension in French Indochina after World War II, when France trying to despite efforts to national liberation to maintain their colonial estates in this part of the world. The aim of the thesis is, inter alia, analysis of the causes of the French defeat, the consequences of the peace agreements in the region of South-East Asia and the reasons for American involvement in the Vietnam conflict and its migration to neighbouring countries.

The theoretical part examines and analyses the system of colonial Government, political and economic conditions in Southeast Asia and implications for the political and security situation. Further deals with the causes of the American failure in this war and the overall impact in the field of safety analyses, political and economic, as in the United States of America, as well as in Southeast Asia. It deals with the post-war relations between the United States and Vietnam and their standardisation.

Conclusion overall, the importance of evaluating the work of the Vietnam War, which lasted a total of thirty years and thus ranked among the longest and bloodiest conflicts between the second half of the twentieth century, its effects on the global stage, the political, economic and security situation in Southeast Asia, and the development of relations between Vietnam and the United States of America from the end of the war to the present.

OBSAH

ÚVOD	7
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	9
2 VZNIK FRANCOUZSKÉ INDOČÍNY	11
2.1 Hospodářská situace ve Francouzské Indočině.....	12
2.2 Francouzská Indočina do začátku druhé světové války.....	16
2.3 Situace v Indočině ve druhé světové válce a po jejím ukončení.....	19
2.4 Francouzsko-vietnamská válka, 1. Indočínská válka.....	21
2.5 Porážka Francie u Dien Bien Phu.....	27
2.6 Příčiny francouzské porážky a její dopady, mírové dohody.....	28
3 KONEC KOLONIÁLNÍ SPRÁVY INDOČÍNY	32
3.1 Rozdělení Vietnam.....	34
3.2 Eskalace vedoucí k novému konfliktu.....	36
4 AMERICKÉ ZAPOJENÍ DO VÁLKY VE VIETNAMU	41
4.1 Krizový rok 1968 – „Ofenziva Tet“.....	45
4.2 Důsledky „Ofenzivy Tet“.....	47
4.3 Proces „vietnamizace“ války.....	50
4.4 Pařížská dohoda a ukončení americké intervence ve Vietnamu.....	53
4.5 Pád jihu a sjednocení Vietnamu.....	55
5 SHRUTÍ PŘÍČIN A DOPADŮ VIETNAMSKÉ VÁLKY	58
5.1 Spojené státy a dědictví vietnamské války.....	59
5.2 Vietnam a jihovýchodní Asie po válce.....	64
5.3 Normalizace vztahů.....	67
5.4 Vzájemné vztahy mezi Vietnamem a Českou (Československou) republikou.....	70
ZÁVĚR	74
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	78
SEZNAM ZKRATEK	81
SEZNAM TABULEK A OBRÁZKŮ	82
SEZNAM PŘÍLOH	83
PŘÍLOHY	84

ÚVOD

Úvodem je třeba si položit otázku: Čím se vietnamská válka lišila od ostatních konfliktů? Jedno latinské přísloví praví: „*Historia magistra vitae est.*“ »*Historie je učitelkou života*«. K pochopení problematiky regionu jihovýchodní Asie a mentality vietnamského národa jakožto významného aktéra mezinárodních vztahů 20. století je třeba znát jeho historii a důležité momenty mající dopad na jeho vznik a vývoj. Vietnam je země, která musela čelit svým nepřátelům a okupantům již od samého svého vzniku a na jejíž půdě se vedly dlouhé války téměř nepřetržitě až do 70. let minulého století. Vietnamský lid, ač rozdělen geograficky či ideologicky žil dlouhá léta spoután všudypřítomným strachem o svůj vlastní život, o své příbuzné a blízké. Obyvatelé byli několik desetiletí ochromeni obavou, že z minuty na minutu mohou ztratit celou rodinu, veškerý svůj majetek i střechu nad hlavou.

I dnes, v jednadvacátém století zůstávají války na vietnamském území často diskutovaným tématem v akademických, politických, tak i ve společenských kruzích. Dnešní Vietnam však není jen Vietnamská socialistická republika, ale i moderní stát 21. století, jenž zažívá velký ekonomický boom. Vietnam je též státem, k jehož vzniku vedly významné historické události. V roce 1945, po kapitulaci japonských vojsk v Indočíně, se k moci dostal Ho Či Min a jeho politicko-vojenská organizace Viet Minh. Francie se nehodlala vzdát své předválečné kolonie a po skončení vyjednávání vypuklo mezi Viet Minhem a francouzskými jednotkami ozbrojené nepřátelství. V této době došlo k dělení Vietnamu, kdy Ho Či Min přestěhoval svou vládu do Hanoje a Francouzi ustanovili svou koloniální vládu v Saigonu.

Od roku 1946 do roku 1954 bojovali Francouzi se spojeneckými vietnamskými jednotkami proti Viet Minhu. Tato válka skončila porážkou Francie u Dien Bien Phu. Po porážce u Dien Bien Phu a na základě dohod v Ženevě ukončila Francie svou koloniální správu Indočíny. Zároveň „Ženevské dohody“ rozdělily Indočínu na Kambodžu, Laos a Vietnam. Vietnam se současně dělil podél sedmnácté rovnoběžky na Vietnamskou demokratickou republiku (VDR) na severu a na jižní republiku známou jako Republiku Vietnam (RVN), jejíž vládu pomáhali ustanovit Francouzi.

Odmítnutí celonárodních voleb jihovietnamskou vládou a neustálá přítomnost komunistických partyzánů v jižním Vietnamu zapříčinila postupnou angažovanost Spojených států, která v roce 1964 přerostla v plné americké zapojení do druhé vietnamské války. Patová situace v americko-vietnamské válce, velké ztráty na životech

amerických vojáků a obrovské finanční náklady donutily americkou vládu, aby zahájila mírová jednání s komunistickým severem. Dne 27. ledna 1973 byla podepsána „Dohoda o válce a obnově míru ve Vietnamu“. Válka pokračovala dál pouze bez účasti Spojených států a ostatních spojenců a skončil až v dubnu 1975, kdy byl během jarní ofenzivy dobyt Saigon a Republika Vietnam obsazena vojsky Vietnamské demokratické republiky. Tento okamžik znamenal ukončení vietnamské války a sjednocení Vietnamu.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Bakalářská práce se zabývá zejména odpověďmi na otázky: Jaké byly dopady vietnamského konfliktu na region jihovýchodní Asie a jeho důsledky v celosvětovém měřítku? Proč v této válce neuspěly dvě vysoce rozvinuté západní mocnosti? Zajistilo ukončení dlouhotrvající války skutečný mír a přineslo místnímu obyvatelstvu vytouženou svobodu? Tyto a mnohé jiné skutečnosti byly velmi významné pro další vývoj společnosti v politické, sociální a ekonomické oblasti, průmyslu, zemědělství a obchodu. Zásadním způsobem zasáhly nejen region jihovýchodní Asie, ale ve svých důsledcích pro celý svět.

Cílem bakalářské práce je celková analýza ekonomické, politické a bezpečnostní situace v regionu jihovýchodní Asie po odchodu amerických vojsk a po ukončení vietnamské války. Zaměřuje se tedy na dopady vietnamské války na světové politické dění, změn v sociální oblasti, průmyslu, zemědělství a obchodu.

Dílčím cílem práce je pak zhodnocení současné politické a bezpečnostní situace, analýzy současných vztahů mezi Vietnamem a Spojenými státy americkými.

Bakalářská práce je členěna na pět částí. První kapitola je teoretickým úvodem do práce, vymezuje cíl, strukturu a metody bakalářské práce.

Druhá kapitola uvádí historické souvislosti a vznik Francouzské Indočíny, hospodářské a sociální poměry. Mapuje situaci od vzniku Francouzské Indočíny dokonce druhé světové války a počátky národně osvobozenického boje. Dále charakterizuje první indočínskou válku, příčiny francouzské porážky a důsledky mírových dohod, které měly zajistit mír, ale ve svých důsledcích způsobily zásadní vliv na pozdější eskalaci a vypuknutí nového konfliktu.

Třetí kapitola se zabývá situací v jihovýchodní Asii po uzavření příměří a následné rozdělení Vietnamu na dva státy. Zabývá se politickou a hospodářskou situací v severní a jižní části Vietnamu, příčinami vzniku napětí v regionu a eskalací vedoucí k vypuknutí nového konfliktu.

Kapitola nazvaná Americké zapojení do války ve Vietnamu je podrobněji zaměřena na příčiny vypuknutí americko-vietnamské války, její eskalaci a poté „amerikanizaci“ války a její důsledky. Zabývá se problematikou odchodu amerických vojsk z Vietnamu a dopady tohoto kroku na další vývoj v jihovýchodní Asii.

Poslední kapitola analyzuje ekonomické, politické bezpečnostní dopady vietnamského konfliktu v jihovýchodní Asii tak i ve spojených státech amerických. Dále se zabývá vývojem a normalizací vztahů mezi Vietnamem a Spojenými státy po ukončení vietnamské války a vývojem vzájemných česko-vietnamských vztahů.

Práce je koncipována jako teoreticky zaměřená, vychází proto zejména z obsahové analýzy literárních a elektronických zdrojů. Hlavními zdroji pro tuto práci byly použity publikace: WELSH, D. *Úplná historie vietnamské války*¹, HLAVATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*², NOVOTNÝ, J. *Úředně zapomenutá válka*³, FREY, M. *Dějiny vietnamské války: Tragédie v Asii a konec amerického snu*⁴, SYRUČEK, M. *V zajetí džungle, nejdelší válka 20. století*⁵ a SYRUČEK, M. *Rozpůlený banán*⁶.

Práce je zpracována na základě literatury a pramenů, které se zabývají vývojem historických, politických a ekonomických souvislostí v jihovýchodní Asii. Získané informace byly dále na základě logických postupů vedeny k vyvození závěrů a následně aplikovány do dlouhodobějších souvislostí prostřednictvím dedukce, kdy z obecných informací byly vyvozeny předpoklady konkrétních situací, a syntézy, tedy spojování získaných informací a představa konečného výsledku. Závěrem byla provedena celková analýza a zhodnocení významu vietnamské války.

---

¹ WELSH, D. *Úplná historie vietnamské války*. 1. vyd. Praha : Cesty, 1995, 176 s.

² HLAVATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*. 1. vyd. Praha : NLN, 2008, 357 s.

³ NOVOTNÝ, J. *Úředně zapomenutá válka*. 1. vyd. Olomouc : Fontána, 2003, 86 s.

⁴ FREY, M. *Dějiny vietnamské války: Tragédie v Asii a konec amerického snu*. 1. vyd. Litomyšl : Paseka, 2003, 210 s.

⁵ SYRUČEK, M. *V zajetí džungle, nejdelší válka 20. století*. 1. vyd. Praha : Epoque, 2007, 344 s.

⁶ SYRUČEK, M. *Rozpůlený banán*. 1. vyd. Praha : Mladá fronta, 1973, 365 s.

2 VZNIK FRANCOUZSKÉ INDOČÍNY

Abychom pochopili podstatu toho, proč se Indočína stala dějištěm jedné z nejdéle trvajících válek 20. století, je nutné se vrátit v čase a připomenout klíčové události, které se udály v regionu jihovýchodní Asie a měly zásadní dopady na vývoj v tomto regionu. Do jihovýchodní Asie pronikly Francouzi roku 1857 na základě rozhodnutí císaře Napoleona III. Hlavním důvodem bylo, že císař Nguyen Tu Duc (vládl v letech 1847-1883) odmítl zaručit upřednostnění francouzských obchodních zájmů v Annamu a také tím, že vydal další protikřesťanské edikty. Francouzi se pod velením admirála Rigault de Genouilly vylodili na pobřeží Kočínčiny v jižní části Vietnamu a 2. září 1858 přístav Da Nang, ležící nedaleko hlavního města císařství Hue, dobyli. Poté pronikali dále na jih a 17. května 1859 dobyli i Saigon. Mezi léty 1883 a 1885 probíhal čínsko-vietnamský konflikt, který skončil vítězstvím francouzského admirála Courbeta. Po drtivé porážce, ve které Jules Ferry významně navýšil počet vojenských posádek, byli Číňané donuceni podepsat smlouvu, jež ukončila jejich hegemonii nad sousedním Vietnamem. Poté, co se situace stabilizovala, uznali Číňané francouzskou kontrolu nad regionem a svou pozici stvrdili podpisem v Tien-Tsinské smlouvě dne 9. června 1885.

V roce 1887 byla vytvořena Indočínská unie nazývaná také jako Francouzská Indočína, v jejímž čele stál francouzský generální guvernér a jednotlivé země spravovali francouzští rezidenti. Francouzskou Indočinu po ovládnutí Laosu v roce 1893 tvořila jedna kolonie Kočínčina a čtyři protektoráty: Annam, Tonkin, Kambodža a Laos.⁷ Annam byl původní čínský výraz pro pacifikovaný jih. Tonkin podle čínštiny znamenal hlavní město východu a Kočínčina byl název zpočátku určený Napoleonem III. pro oblast ústí Mekongu. Koloniální Kočínčina se musela podřídit finanční radě úředníků a francouzskému parlamentu, ve kterém ale neměla svého vlastního delegáta. V protektorátech Tonkin a Annam, kde bylo protikoloniální hnutí silnější než na jihu, byl nominálně u moci vietnamský císař sídlící v Hue. Avšak faktickou hlavou správy byl v obou zemích francouzský rezident (résident supérieur). Ve zbývajících dvou protektorátech, Laosu a Kambodži, se systém místní správy podobal tomu v Tonkinu a Annamu. Guvernér Kočínčiny a rezidenti protektorátů Tonkinu, Annamu, Kambodže a Laosu se museli de facto zodpovídat generálnímu guvernérovi celé Francouzské Indočiny. Od nástupu generálního guvernéra Indočiny Paul Doumera (1857-1932) se

---

⁷ HLAVATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*. Praha : NLN, 2008, s. 119.

začala uplatňovat jednotná politika, která byla zavedena za účelem vytvořit z francouzských kolonií v jihovýchodní Asii soběstačnou oblast vyrábějící pro francouzský export. Během této éry se vytvořil vzájemně propojený systém státní správy a vzdělávání, zavedena byla i „latinizace“ vietnamského jazyka, budovaly se továrny, uhelné společnosti, akademie i výzkumné ústavy. Na druhou stranu se rapidně zvyšovaly přímé a nepřímé daně, ze kterých se mimo jiné čerpaly i investice do veřejných staveb. Tímto v podstatě zahájili francouzskou koloniální válku, která skončila v roce 1955.⁸ Celá éra koloniálního panství Francie v jihovýchodní Asii je poznamenána celou řadou povstání proti koloniální správě. Do konce roku 1918 to bylo více než 200 povstání.⁹ Francouzská koloniální správa si uvědomovala, že svými vojenskými jednotkami není schopna francouzské zájmy v Indočíně hájit, a proto začala vytvářet z vybraných národnostních skupin ozbrojenou milici s vojenským výcvikem i organizací. Přítomnost milice posilovala ve Vietnamcích pocit určité samostatnosti. Byla to ale mylná představa, protože moc zůstávala v rukou francouzské koloniální správy. Tento omyl se projevil zvláště po vypuknutí první světové války.

2.1 Hospodářská situace ve Francouzské Indočíně

Francouzi v Indočíně prosazovali myšlenku především hospodářského přínosu pro mateřskou zemi, ale mimo to nebylo třeba se příliš vměšovat do jejích vnitřních záležitostí.

Vietnam je poměrně bohatý na nerostné suroviny včetně zlata, železné rudy s obsahem 60 až 70 % železa, zinku (provincie Tuyen Quang, Bac Can, Thai Nguyen), cínu (Cao Bang), fosfátů, chromu, magnetovce, wolframu, antimonu, cínu, mědi, stříbra, rudy olova a dalších kovů. Má i největší světovou zásobu antracitu o objemu 20 miliard tun, z níž ještě nebylo mnoho vytěženo. Většina nalezišť nerostných surovin se nachází v severní části Vietnamu. Převážná část začala být využívána až po vniku Francouzské Indočíny v roce 1887. Francouzi otevřeli uhelné doly v Hong Gai a Dong Trieu a cementárnu v Hai Phongu. Důležitým bylo také naleziště fosfátů v provincii Bac Giang a na Spratlyho ostrovech. Hlavním zdrojem elektrické energie byly vodní elektrárny. Obecně lze říci, že využívání zdrojů má velké rezervy, což je způsobeno především nedostatečným zázemím v oblasti infrastruktury a dopravy.¹⁰

Zemědělství se stalo hlavní oblastí koloniálního vykořisťování. V hospodářské

---

⁸ NOVOTNÝ, J. *Úředně zapomenutá válka*. Olomouc : Fontána, 2003, s. 6.

⁹ NOVOTNÝ, J. *Úředně zapomenutá válka*. Olomouc : Fontána, 2003, s. 11.

¹⁰ HLAVATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*, Praha : NLN, 2008, s. 10.

oblasti přinesla koloniální správa radikální nárůst daní, protože ty byly hlavním zdrojem příjmů pro indočínskou pokladnu. Velké finanční investice vyžadovaly především veřejné stavby, jako byly železnice, mosty, přístavní zařízení, mosty, nemocnice a také náklady administrativy. Pařížská vláda do Indočíny prakticky neinvestovala žádné finanční prostředky, a tak se musela o své příjmy postarat sama. Veškerá opatření byla podniknuta s cílem zajistit ekonomickou soběstačnost Indočíny, aby byla schopna produkovat zisk pro Francii. Koloniální úřady neučinily nic s úmyslem prospět indočínskému obyvatelstvu. Železnice byla postavena pouze pro přepravu zboží a pro dopravu Francouzů po kolonii. Rovněž svojí armádu nepřivedla Francie do Indočíny proto, aby ji osvobodila od čínského poddanství. Cílem Francie bylo učinit z Francouzské Indočíny kolonii, která by přinášela maximální zisky při minimálním vynaloženém úsilí bez ohledu na potřeby a přání místního obyvatelstva. Pro Francii byla Indočína pokladnicí, z níž se neustále čerpá, ale téměř nic se neobětuje na udržování jejího dobrého stavu.

Hlavním problémem hospodářské politiky bylo její samotné plánování, což lze doložit na faktu, že rozpočet Indočíny byl vždy počítán ve francouzských francích, i když indočínským platidlem byl piastr. Hodnota indočínského piastru byla vázána na stříbro, a nikoliv na francouzský frank, což znamenalo, že hodnota příjmů kolísala podle stávajícího kurzu piastru. Tato měna se používala v celé oblasti Tichomoří, a proto jeho hodnota neustále kolísala. V roce 1884 činil 1 piastr 4,65 franku a v roce 1900 už to bylo pouze 2,57 franku za 1 piastr.¹¹ Velkým problémem byl již jen samotný výběr daní, protože v Tonkinu a Annamu neexistoval katastr a katastr v Kočinčině byl nepřehledný. Pro názornost tohoto stavu lze uvést výběr daní v provincii Nam Dinh, kdy vybraná částka v roce 1900 odpovídala 122 000 hektarů, přičemž výměra zemědělské půdy nedosahovala ani 120 000 hektarů.¹² Pro snadnější ovládnutí Vietnamu byla země rozdělena na tři oblasti s odlišným způsobem správy. Protektorát Annám, polokoloniální Tonkin a kolonii Kočinčinu. Příchozí přímo zabrali 470 000 hektarů indočínské půdy, z toho 306 000 hektarů v Kočinčině.

Bylo založeno několik výzkumných ústavů, které měly svou prací přispět k lepšímu využití země (Francouzský Institut pro Dálný Východ, Pasteurův ústav, Meteorologické středisko, Lesnický ústav atd.). Velké plochy půdy ve středním Tonkinu, opuštěné v časech vojenských operací, byly úřady přímo přidělovány francouzským usedlíkům. Před rokem 1918 se téměř všechny koncese využívaly

---

¹¹ HLAVATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*. Praha : NLN, 2008, s. 125.

¹² HLAVATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*. Praha : NLN, 2008, s. 126.

k pěstování rýže určené na export (viz tabulka č. 1).

Tabulka č. 1: Vývoz rýže z Francouzské Indočíny¹³

Rok	1900	1920	1928	1931
Vývoz rýže v tunách	800 000	1 200 000	1 900 000	960 000

Velkým problémem byl rovněž nepoměr v cenách dováženého a vyváženého zboží. Vývoz ze tří čtvrtin tvořily rýže, uhlí a kaučuk a dovoz textil, tabák, víno, papír, stroje. Za čtyřicet let se celková hodnota dováženého zboží určeného pro domorodého konzumenta zvýšila ze 17 na 20 miliónů piastřů, ale počet obyvatelstva se téměř zdvojnásobil. To vedlo k postupnému poklesu mezd vietnamských dělníků (viz tabulka č. 2).

Tabulka č. 2: Vývoj mzdy vietnamského dělníka (denní mzda v piastrech)¹⁴

Profese	1931	1934	1936
Horník z Dong-trieu	0,70	0,40	0,38
Kvalifikovaný dělník	1,50	1,22	1,13
Dělnice v Haiphongu	0,31	0,21	0,17

Nejvíce výnosná byla modernizace zemědělství v deltě Mekongu v Kočinčíně. Rolnická povstání, která se nepřetržitě objevovala na různých místech, byla krutě potlačována. Rozhodující vliv na směr ekonomického vývoje získala Indočínská banka. Důležitou součástí příjmů indočínského rozpočtu (33 %) byly nepřímé daně placené ze soli, tabáku, alkoholu, areku, bavlny, dřeva apod. Tyto příjmy pocházely zejména z francouzského monopolu na komodity: sůl, opium a alkohol zavedený v roce 1897. Toto nařízení stanovilo minimální odběry jednotlivých komodit na osobu, což vedlo nejen k mnohonásobnému nárůstu cen zmíněných komodit, ale navíc mělo negativní dopady na vietnamskou produkci. Zvláště nepříznivě se projevoval monopol na výrobu alkoholu (vyráběný z rýže), který představoval nezbytnou součást rodinných, náboženských a politických obřadů. Jeho výroba byla místnímu obyvatelstvu zakázána a alkohol směla vyrábět pouze lihovarnická společnost v Tonkinu, která přitom používala evropské postupy. Jeden litr alkoholu stál v roce 1906 6 centů. Později podražil na 29 centů, přičemž jeho celková nákupní cena včetně skleněné láhve

¹³ NGUYEN, K. V. *Dějiny Vietnamu*. Bratislava : Pravda, 1978, s. 205-211.

¹⁴ SYRUČEK, M. *Rozpůlený banán*. Praha : Mladá fronta, 1973, s. 72.

a poplatků činila 45 centů za litr. Monopol na produkci soli způsobil, že se začala dovážet méně kvalitní, ale dražší sůl z Číny, protože správa solnic nebyla schopna vypočítat objem spotřeby soli v Indočíně. Navíc monopol na sůl těžce poškodil rybáře, neboť produkce soli byla často součástí jejich obživy. V Indočíně se opium tradičně pěstovalo v hraničních oblastech s Laosem. V Saigonu bylo vyvinuto rychle doutnající opium a kouření opia se stalo v jižním Vietnamu celospolečenským fenoménem. Ve Francii bylo opium zakázané, ale v Indočíně je Francouzi prosazovali, protože znamenalo významný zdroj příjmů do státní pokladny. Například v roce 1911 přineslo opium zisk bezmála devět milionů piastrů.¹⁵

Po první světové válce se začala prudce rozšiřovat plocha kaučukovníkových plantáží, která se zvýšila z 15 000 ha v roce 1924 na 120 000 ha v roce 1930, počet pracovníků z 3000 na 18 000. Produkce kaučuku se z 298 tun v roce 1915 zvýšila na 10 309 tun v roce 1929. Zakládaly se i kávovníkové a čajové plantáže.¹⁶ Vlastnictví půdy bylo koncentrováno v rukou malé skupiny lidí - v Kočínčíně 2,5 % obyvatelstva vlastnilo 45 % půdy. Zformoval se jakýsi subproletariát bezzemků a vyvlastněných rolníků. Rolníci běžně odevzdávali až 60 % úrody. Nájemné se v Kočínčíně platilo penězi, zatímco v Tonkinu a Annámu v naturáliích. V Kočínčíně se nájemní velkostatkáři a francouzští osadníci sdružili do Společnosti pěstitelů rýže. Stále převládala monokultura rýže (Francouzi vyvlastnili i 20 000 ha rýžovišť). Produkce se sice zvyšovala, ale byla určena na export, zatímco spotřeba rýže na obyvatele začala klesat. Mlýny na loupání rýže a mechanické prostředky se používaly hlavně na plantážích.¹⁷ Světová hospodářská krize zapříčinila pokles cen za kaučuk a rýži, které tvořily základ indočínského vývozu. Pokles vývozu ale neznamenal vymizení hladu. Rolníci totiž museli prodat až čtyřikrát více rýže, aby mohli zaplatit daně. Na vlny nepokojů vláda odpověděla zvýšením teroru. Jenom na správu Indočíny potřebovala Francie stejné množství úředníků jako Velká Británie v Indii. Do toho se nepočítají vojenské posádky či policie. V roce 1906 bylo v celém Vietnamu zaměstnáno 45 000 pracovníků.¹⁸ Kulturní úroveň místního obyvatelstva klesala, protože francouzské vzdělání se týkalo jen omezeného počtu osob a na tradiční výchovu se často nedostávalo financí. Lze tedy shrnout, že i přes jistý pokrok v ekonomické a kulturní oblasti nepřinášela francouzská koloniální vláda indočínskému obyvatelstvu a jeho zemím jako celku prospěch, který by vyrovnal obtíže a ztráty, jež jim způsobovala. To přirozeně

¹⁵ HLA VATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*, Praha : NLN, 2008, s. 126.

¹⁶ NGUYEN K. V. *Dějiny Vietnamu*. Bratislava : Pravda, 1978, s. 165.

¹⁷ NGUYEN K. V. *Dějiny Vietnamu*. Bratislava : Pravda, 1978, s. 168-169.

¹⁸ HLA VATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*. Praha : NLN, 2008, s. 127.

vedlo k nespokojenosti obyvatel Indočíny a jejich touze po nápravě.

Dalším obrovským zatížením pro indočínské obyvatelstvo znamenalo vypuknutí druhé světové války. Francie po porážce v červnu 1940 uzavřela s Japonskem, ve které Japonci přenechali administrativní správu Indočíny Francouzům a Francie se zavázala zásobovat japonskou armádu potravinami a surovinami. Podle pařížských direktiv bylo do Francie vyvezeno 3 500 000 tun potravin, 800 000 tun čaje, kávy, cukru a 600 000 tun kaučuku. Japonsku bylo dodáno v roce 1941 558 000 tun rýže, v roce 1942 973 000 tun, 1943 1 023 000 tun a v roce 1944 900 000 tun rýže.¹⁹ Indočínské hospodářství bylo napojeno na japonskou válečnou ekonomiku, což mělo devastující účinky. Japonci skupovali rýži za polovinu její tržní hodnoty. K tomu se v roce 1944 připojila inflace, v jejímž důsledku nákupní cena nakonec činila osminu tržní hodnoty. Vedle toho Japonci nutili rolníky, aby místo rýže pěstovali průmyslové plodiny, jako byla bavlna, juta, podzemnice olejná, sezam a další. Zatímco se před válkou pěstovaly průmyslové plodiny na 5 000 hektarů, v roce 1944 se jejich plocha rozšířila na 45 000 hektarů, což mělo za následek výrazný pokles produkce potravin.²⁰ Také indočínský průmysl se ocitl v japonských rukou. Mnohé francouzské a vietnamské firmy v důsledku protěžování japonských společností zkrachovalo nebo utrpělo značné ztráty. Dělníci byli nuceni pracovat dvanáct hodin denně. Japonci též omezili dovoz, který způsobil nedostatek zboží. Indočína nesměla dovážet látky, parafín, benzín a pneumatiky. Ke konci války vypukl v Tonkinu hladomor, naproti tomu, na druhém konci země, kde se v Kočičině hromadila Japoncům rýže, kterou už nedokázali odvážet, ji využívali jako palivo pro elektrárny. Hladomor roku 1944 byl ještě znásoben tím, že v roce 1945 zaplavila velká povodeň nejlidnatější provincie Rudé řeky. Třetina listopadové úrody byla zničena, čtvrt milionu hektarů půdy nebylo možno vůbec použít. Nejsevernější provincie středního Vietnamu ztratily až polovinu úrody. V důsledku tohoto hladomoru zemřely podle vietnamských pramenů od podzimu 1944 do jara 1945 zhruba 2 miliony lidí.²¹

2.2 Francouzská Indočína do začátku druhé světové války

Během první světové války se indočínská ekonomika dostala do hluboké krize. Velká část podniků byla v rukou Němců, nepřítel Francie v právě probíhající válce, a proto byl veškerý jejich majetek zabaven, čímž došlo ke snížení celkové produkce

---

¹⁹ NGUYEN K. V. *Dějiny Vietnamu*. Bratislava : Pravda, 1978, s. 205-210.

²⁰ HLAVATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*. Praha : NLN, 2008, s. 151.

²¹ HLAVATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*. Praha : NLN, 2008, s. 152.

země. V tomto období, kdy Francie bojovala v Evropě proti Trojspolku, generální guvernér Albert Sarraut ve Vietnamu prosazoval silnou politiku asociace. Francouzská koloniální správa trvale Indočínu vykořisťovala a snažila se lid udržovat v negramotnosti a bídě. Vietnam byl nucen zajistit 50 000 milicionářů, 40 000 dělníků a 336 000 tun potravin.²² Pro ekonomicky nerozvinutý Vietnam to znamenalo obrovské zatížení následované hladem a bídou. Je zřejmé, že francouzská koloniální správa v Indočíně byla stále méně populární. V roce 1919 Ho Či Min založil Sdružení vietnamských vlastenců (Chu nghia Viet Nam). Téhož roku adresoval účastníkům Versailleské mírové konference petici zvanou „Požadavky vietnamského lidu“, volající po omezení francouzské nadvlády v Indočíně a jmenování stálého vietnamského delegáta ve francouzském parlamentu. Na mírové konferenci ve Versailles v roce 1919 se vietnamský lid v zastoupení prince De Cuonga snažil apelovat na světové mocnosti s poukazem na zásady Wilsonových čtrnácti bodů, odsuzujících politiku vykořisťování na úkor druhých. De Cuongovo diplomatické úsilí nicméně skončilo velkým neúspěchem. Vietnamská otázka nebyla účastníky konference konkrétně řešena už i z toho důvodu, že „Wilsonových čtrnáct bodů“ bylo z velké části kritizováno. Dalším podstatným důvodem, proč se „Požadavky vietnamského lidu“ na konferenci neprojednávaly, byl i fakt, že samotným účastníkem konference byla i Francie, která si byla vědoma rizika, že by vietnamský pokus o změnu byl následován dalšími francouzskými koloniemi (zejména Alžírskem a Kambodžou).

V meziválečném období, kdy Francie potřebovala zacelit své rány z první světové války, začala zvyšovat tlak na své kolonie. Ty ale byly stejně ekonomicky vyčerpány, a tak musela Francie změnit přístup a koloniemi se více zabývat. Francie byla nucena kolonie industrializovat, a díky tomu se začal rozšiřovat ve Vietnamu těžbařský průmysl. Týkalo se to zejména těžby dřeva, kaučuku a jejich zpracování. Rychle se začaly zvětšovat plochy kaučukových plantáží. Tato industrializace přinesla vznik vietnamského proletariátu, a protože koloniální správa v podstatě nezměnila svůj přístup k Vietnamcům, byla tato vrstva obyvatelstva velice chudá a zanedbaná. Tímto ale vznikl prostor pro agitaci nacionalistických skupin a byly zakládány desítky militantních organizací. Jednou z nejvýraznějších organizací bylo Revoluční sdružení vietnamské mládeže (Viet Nam Than Nieu Cach Mang Dong Chiu Hoi, dále jen RSVM), kterou založil v roce 1925 Nguyen Sinh Cung, později známý jako Ho Či Min (Ten, kdo osvětluje cestu). Protikoloniální hnutí a komunistické myšlenky v Indočíně dokazují aktivity Ho Či Mina v zahraničí, kde se snažil získat sympatie komunistických

---

²² NOVOTNÝ, J. *Úředně zapomenutá válka*. Olomouc : Fontána, 2003, s. 11.

stran a významných představitelů francouzské elity. Ho Či Min vstoupil do Komunistické strany Francie a se svou komunistickou angažovaností působil ve Svazu sovětských socialistických republik (dále jen SSSR) a Číně. Tento muž studoval revoluční postupy a principy přímo v Sovětském svazu a Číně. Tvrdou zkouškou pro RSVM se stal rok 1927, kdy bylo v Číně založeno nacionalistické protikomunistické hnutí v čele s generálem Čankajškem (vůdce čínských nacionalistů). Tehdy se uvnitř Revolučního sdružení vietnamské mládeže rozšířily ideologické rozpory mezi komunistickým a nacionalistickým křídlem. V důsledku zhoršení politické situace kvůli hospodářské krizi z let 1929 až 1933, se Ho Či Min rozhodl v květnu 1929 k založení Komunistické strany Indočíny (Dang Cong San Dong Duong Cong, dále jen KSI). Aktivity vietnamských komunistů se od roku 1930 rozšířily po celém území Indočíny, včetně Kambodži a Laosu. Toto komunistické hnutí však nemělo příliš dlouhého trvání, jelikož čelilo silným politickým represím. Poté, co Ho Či Min emigroval do Číny, se komunistická činnost ve Vietnamu de facto rozpadla.²³

Těžkou ránu zasadila Indočíně světová hospodářská krize. Pokles poptávky vedl ke snížení nebo zastavení výroby, stoupla nezaměstnanost, za níž následoval hlad a bída. Důsledkem bylo prudké zvýšení úmrtnosti obyvatel v celé zemi. Generální stávkou byla rozehnána francouzským koloniálním vojskem a byly uvězněny stovky osob včetně vůdců. Brutální chování francouzské koloniální správy zapříčinilo vypuknutí mohutného povstání, v jehož čele stáli komunisté. Následovaly střety s francouzským koloniálním vojskem a ve městě Vinh při potlačování manifestace rolníků jich vojáci zabili 217. Následovalo hromadné povstání, při němž se 100 000 ozbrojených rolníků zmocnilo vlády nad devíti okresy v provincii Nghe An a Nghe Tinh, kde zlikvidovali místní francouzské posádky. Okamžitě vznikaly Nghentiské sověty. Tato situace vyústila v otevřenou válku s francouzskou koloniální správou. Reakce koloniální správy byla rychlá a brutální. Za pomoci bombardovacích letadel, která nebyla ohrožována pozemní palbou a pěších jednotek rychle pacifikovala odpor. Následné represe v podobě masových poprav, zrušením většiny politických stran a nucených deportací do pracovních táborů způsobily, že se velká část Vietnamců odvracela od koloniální správy a stále více Vietnamců všech tříd, ať již prostých zemědělců nebo vysoce vzdělaných osobností, vstupovala do řad komunistů, kteří se stali jedinou vůdčí silou.

Francie se snažila potlačit narůstající vliv komunistů v Indočíně tím, že nového císaře Bao Daie přinutila k návratu z Francie do Hue, kde měl obnovit monarchii a tím i zdání počínajících reforem vedoucích k samostatnosti. Vzhledem k tomu, že Japonci

---

²³ NOVOTNÝ, J. *Úředně zapomenutá válka*. Olomouc : Fontána, 2003, s. 14.

zahájili válku v Číně a jejich vojenské úspěchy zaimponovaly všem asijským národům, a také ražením hesla „Asie pro Asiaty“ vyvstala pro francouzskou koloniální správu reálná hrozba likvidace. V důsledku této hrozby přistoupila k okamžité realizaci celé řady sociálních a správních zákonů, které měly zlepšit postavení národů Indočíny. Jedním z nejdůležitějších byly daňový zákon a zákon o všeobecném vzdělávání. Na základě těchto zákonů bylo do Francie odesláno více než 5 000 Vietnamců, kteří se měli seznámit s výrobními metodami ve francouzských podnicích a s činností státní správy. Po dvou letech se měli vrátit a zahájit přestavbu Indočíny v moderní stát, a to zejména s ohledem na to, že Annam, Tonkin a Kočinchína byly pod pravomocí královského dvora v Hue. Sloučením těchto států Indočíny se měla vytvořit jednotná fronta proti očekávané expanzi Japonska.

2.3 Situace v Indočíně ve druhé světové válce a po jejím ukončení

V Evropě napadením Polska fašistickým Německem 1. září 1939 a následným vyhlášením války Francie Německu vyvstala pro Francii reálná hrozba vojenské intervence do Indočíny ze strany císařského Japonska, které bylo spojencem fašistického Německa. Díky informacím svého vojenského přidělence v Německu bylo Japonsko velice dobře obeznámeno s válečným děním v Evropě. Logickým důsledkem bylo, že se Japonsko chystalo využít blížící se francouzské porážky pro své vojenské záměry v jihovýchodní Asii.²⁴ V důsledku porážky Francie Německem byla francouzská koloniální správa nucena spolupracovat nejen s Německem, ale také s Japonskem, které ovládlo Indočínu. V rámci francouzsko-japonské smlouvy začaly japonské jednotky okupovat Indočínu.²⁵ Francouzská koloniální správa začala na základě francouzsko-japonské smlouvy dodávat Japoncům rýži, cukr, olej, ryby, ale také suroviny jako cement, kaučuk, uhlí a pracovní síly. Zejména masové vyvážení potravin do Japonska způsobilo v letech 1943-1945 hladomor, kterému podlehl jeden až dva miliony obyvatel Vietnamu. Japonci se sice snažili vytvářet dojem, že bojují za osvobození asijských národů pod heslem „Asie pro Asiaty“²⁶ a v rámci tohoto programu slibovali Vietnamcům „nezávislý Vietnam v rámci japonského asijského společenství“, ale jejich věrolomnost a krutost nenechávaly nikoho na pochybách, že sledují jen vlastní cíle. Národně osvobozenecké hnutí se tedy zaměřilo převážně na boj proti Japoncům a francouzskou koloniální správu v podstatě nechávalo na pokoji.

---

²⁴ NOVOTNÝ, J. *Úředně zapomenutá válka*. Olomouc : Fontána, 2003, s. 16.

²⁵ NOVOTNÝ, J. *Úředně zapomenutá válka*. Olomouc : Fontána, 2003, s. 17.

²⁶ WELSH, D. *Úplná historie vietnamské války*. Praha : Cesty, 1995, s. 6.

V roce 1941 byl na zasedání výboru Komunistické strany, jemuž předsedal Ho Či Min, založen Svaz pro nezávislý Vietnam (Viet Nam Doc Lap Minh), později známý jako Viet Minh. Jeho cílem bylo osvobození Vietnamu jak od Japonců, tak od Francouzů, spolu s naplněním hesla „půdu těm, kdo na ní pracují“.²⁷ Do tohoto svazu vstupovali nejenom zemědělci, dělníci, ale i mandaríni a statkáři. Jejich symbolem se stala rudá vlajka mající uprostřed pěticípou zlatou hvězdu. Protiváhou Svazu pro nezávislý Vietnam byla Liga boje za nezávislý Vietnam (Doc Lap Dong Minh Hop) založená Ngho Dinh Diem, který byl hlavním propagátorem japonských ideí. Jeho propagace se zaměřila především na mladé vzdělance, kteří byli posíláni do Japonska, aby poznali japonský průmyslový rozvoj. Svými vojenskými zásadami a organizováním boje proti Japoncům si Viet Minh získal důvěru Američanů, kteří se jej rozhodli podporovat zbraněmi a dalším vojenským materiálem. Tímto úkolem byl pověřen úřad pro strategické služby (Office of Strategic Service, dále jen OSS). Protijaponský odboj také podpořil vůdce Svobodné Francie generál Ch. de Gaulle, který 8. října 1943 deklaroval pro lid Indočíny svobodu, což následně potvrdil ve svém projevu v Brazzaville roku 1944, v němž slíbil Indočíně autonomii. V Indočíně Japonci kapitulovali 15. července 1945.

Po porážce Japonska a ukončení okupace Indočíny japonskou armádou převzala francouzská koloniální správa zpět svoji moc nad celou Indočínou. Francouzi se snažili upevnit svojí otřesenou moc a zejména prestiž, o kterou přišli po porážce v roce 1940 a také tím, že byli nuceni jako poražený stát spolupracovat s mocnostmi Osy, což v Indočíně představovalo Japonsko. Z globálního pohledu se mohlo zdát, že se situace v jihovýchodní Asii vrací do období před druhou světovou válkou a že koloniální správa obnoví svoji moc. Vietnamci doufali, že jim bude poskytnuta svoboda a autonomie tak, jak to ve svém projevu v Brazzaville slíbil generál Ch. de Gaulle v roce 1944, ale i tady se osvědčilo známé přísloví „sliby nic nestojí“. Situace se ale výrazně změnila dne 25. července 1945, kdy byl donucen abdikovat císař Bao Daie a odevzdat vládu do rukou vietminhské delegace. Král poté odcestoval jako běžný občan do Francie. V důsledku těchto změn a úspěchů Viet Minhu vyhlásil dne 2. září 1945 na hanojském náměstí Ho Či Minh nezávislou VDR, mající působnost na území Tonkinu.²⁸ Ho Či Minh se stal jejím prvním prezidentem a požadoval okamžité stažení Francouzů a úplnou nezávislost této bývalé kolonie. V této době měl Ho Či Minh na své straně komunistickou Čínu, která pomáhala vycvičit ozbrojené síly Viet Minhu a druhým

---

²⁷ NOVOTNÝ, J. *Úředně zapomenutá válka*. Olomouc : Fontána, 2003, s. 19.

²⁸ NOVOTNÝ, J. *Úředně zapomenutá válka*. Olomouc : Fontána, 2003, s. 21.

spojencem byly týmy OSS, které jemu i jeho vojenskému veliteli Vo Nguyenu Giapovi poskytovaly v boji proti Japoncům řadu informací. Spojené státy americké během druhé světové války podporovaly komunistické frakce, protože ty byly nejučinnější bojovou silou proti Japoncům. Řada odborníků v americké zpravodajské službě považovala Ho Či Minovu organizaci za jedinou v celé oblasti, která byla s to ustavit vládu. Francouzi si uvědomovali nebezpečí, které jim hrozí komunizací Indočíny, ale vzhledem k situaci, která v té době panovala, se ocitali v obtížném postavení, pokud by chtěli čelit Viet Minhu. Nicméně na konci roku 1945 byly týmy OSS staženy a Francouzům se otevřely dveře dalších možností.²⁹

2.4 Francouzsko-vietnamská válka, 1. Indočínská válka

Po vyhlášení VDR 2. září 1945 vznikla v Indočíně situace, na kterou musela Francie rychle zareagovat, pokud nechtěla o své koloniální panství definitivně přijít. VDR měla působnost na území Tonkinu, zatímco v Annamu a Kočínčíně takový vliv Viet Minhu neměl a tyto oblasti byly francouzské koloniální správě věrné. Francouzi začali posilovat svojí vojenskou přítomnost v Indočíně a do konce roku 1945 se francouzským jednotkám podařilo plně obsadit pouze Kočínčínu a Annam, zatímco Tonkin, tedy území spravované vládou VDR, zůstal pod její správou. Francouzským jednotkám se sice podařilo vytlačit povstalce z měst a důležitých lokalit Annamu a Kočínčíny, ale vzhledem k tomu, že Francouzům chyběli dostatečné vojenské síly i odpovídající vojenská technika, nepodařilo se pacifikovat povstalce na venkově. Výrazným problémem bylo pronikání útvarů lidové armády do Annamu, ale i do Kočínčíny, kde organizovaly partyzánskou činnost a vedly i aktivní protifrancouzský odpor. Francie v reakci na tento stav začala vyjednávat již v lednu 1946 s generálem Čankajškem a výsledkem jednání byla dohoda, která umožnila stažení čínských vojsk z Tonkinu a jejich nahrazení francouzskými jednotkami. Tato smlouva byla bez vědomí vlády VDR podepsána 29. února 1946 a velmi vládu VDR překvapila, neboť na základě této smlouvy francouzské jednotky obsadily přístav Haiphong a znemožnily vládě VDR obchodovat a získávat potřebné finanční prostředky. Protože tato smlouva zajistila odchod čínských vojáků z Tonkinu, bylo pro vládu VDR výhodnější, aby přistoupila na francouzskou dohodu o umístění francouzských vojsk v Tonkinu. Představitelé v Hanoji si rychle spočítali, že pro ně bude mnohem výhodnější, když bude v Tonkinu rozmístěno 15 000 francouzských a 10 000 vietnamských vojáků namísto 180 000

---

²⁹ WELSH, D. *Úplná historie vietnamské války*. Praha : Cesty, 1995, s. 7.

vojáků čínských, nehledě na to, že mezi Vietnamci a Číňany panoval z historického hlediska silný antagonismus. Vláda VDR také dosáhla uznání nezávislosti Vietnamského státu na Francouzské unii, i když tato smlouva zaručovala Francouzům kontrolu nad financemi, obranou a mezinárodními vztahy Vietnamu, čímž nezávislost nového státu silně omezovala.

Smlouva mezi Francouzskou republikou a vládou VDR byla podepsána 6. března 1946 v Hanoji.³⁰ Ho Či Min podepsáním této smlouvy sklidil velkou kritiku své osoby. Přetrvávající rozpory ohledně výše zmíněné smlouvy měly být vyřešeny francouzskými představiteli a hanojskými delegáty na konferenci v Da Latu, jež se konala dne 17. dubna 1946. Ovšem dramatický průběh konference nepřinesl žádnou shodu a navíc Francouzi vytvořili autonomní republiku Nam Ky, která byla oddělena od VDR a tak se vietnamští zástupci v čele s Pham Van Dongem vydali vyjednávat do Paříže, kde se na zámku ve Fontainebleau konala tříměsíční konference, která skončila pro vietnamskou delegaci opět neúspěšně. Hlavní rozpor mezi VDR a Francouzi byl v tom, že zatímco Francouzi hájili Indočínskou federaci v čele s francouzským guvernérem, vláda VDR požadovala národní suverenitu. Mezitím uvnitř Viet Minhu začal sílit názor, že jediným možným řešením by byla otevřená válka. Jelikož obě strany i nadále trvaly na svých stanoviscích a Francie se nehodlala vzdát svých asijských kolonií, bylo jasné, kam budou směřovat další francouzské kroky. V Indočíně na konferenci v Da Latu vyhlásili Francouzi Indočínskou federaci. Dne 14. září 1946 Ho Či Min podepsal tzv. „modus vivendi“ (z latinského způsob soužití, což je v mezinárodním právu dohoda mezi dvěma státními subjekty, která má být v budoucnu stvrzena definitivní mezinárodní smlouvou) jehož následkem mělo být zastaveno veškeré násilí mezi oběma národy (viz příloha I). Přes četná vyjednávání se napětí mezi Francouzi a Vietnamci v severním Vietnamu nezmírnilo. Velení lidové armády se začalo připravovat na očekávaný francouzský útok.

V srpnu 1946 vláda VDR přijala ústavu, v níž zakotvila, že Vietnam je jednotný stát, mající tři provincie, a to Tonkin, Annam a Kočínčín. Toto rozhodnutí silně popudilo Francouze žijící v Tonkinu stejně jako některé obchodníky a podnikatele a přineslo zvýšení bojových střetnutí francouzských jednotek s Vietnamskou lidovou armádou (dále jen VLA), která ihned po vyhlášení ústavy napadla francouzská postavení dislokovaná v Tonkinu. Těžké boje probíhaly u Lan Sonu, které si vyžádaly více než 1 200 padlých převážně z řad komunistů. Velkým překvapením pro koloniální správu bylo, když zjistila, že Viet Minh používá pobřežní vody k přepravě zbraní

---

³⁰ NOVOTNÝ, J. *Úředně zapomenutá válka*. Olomouc : Fontána, 2003, s. 31.

a dalšího materiálu, včetně svých instruktorů do Annamu a Kočinčiny. Jako protiopatření Francouzi povolali námořnictvo. K rozhodujícímu incidentu nadcházející války došlo v listopadu 1946, kdy se v Haiphongu zintenzivnily přestřelky mezi francouzskými a vietnamskými vojsky. Dne 23. Listopadu 1946 generál de Argenlieu vydal rozkaz k bombardování Haiphongu z křižníku Suffrena palubními děly, při němž bylo zabito 6 000 lidí a v nemocnicích bylo ošetřováno 9 000 zraněných Vietnamců. K dalším střetům došlo přímo v Hanoji, kde Viet Minh napadl francouzskou jednotku a 14 vojáků zabil. V okamžité reakci francouzské jednotky obklíčily několik stanovišť Viet Minhu a za pomoci děl je zničily. Bylo zabito 34 a zraněno na 2 000 příslušníků Viet Minhu. Ve městě začaly růst barikády, které obsazovala vietminhská domobrana a jednotky VLA. Prohlášením Ho Či Mina, který vyhlásil: „Nadešla hodina boje, kdy musíme obětovat všechno při obraně naší země. Náš lid zvítězí!“³¹

Tento okamžik je považován za skutečné vypuknutí války, která zachvátila celou Francouzskou Indočínu. Válka od samého počátku byla vedena velmi brutálním způsobem a na této brutalitě se podílely obě bojující strany. Francouzi se snažili provádět taktiku hodného strýčka. Ta spočívala v úzké spolupráci s venkovským obyvatelstvem. Bylo to velmi složité, protože Viet Minh uplatňoval vůči každému, kdo poskytoval pomoc Francouzům, velice tvrdé sankce. Mučení, vypalování a vraždění bylo velmi častým trestem za každou pomoc nepříteli. Vzhledem k tomu, že francouzské velení velmi podcenilo celou problematiku boje s Viet Minhem a jednotky bojující v Indočině vybavilo minimální bojovou technikou a malým počtem pěších jednotek, nebyly tyto jednotky schopny vesnice chránit 24 hodin denně a pro vesničany to bylo velmi komplikované. V březnu 1947 začaly proudit do Indočiny americké dodávky, které doporučili američtí poradci vyslaní z podnětu vlády Spojených států amerických (dále jen USA). Těm bylo zřejmé, že jde o první konfrontaci s komunismem.³² V polovině roku 1947 začal relativní klid v Indočině mizet, protože partyzáni Viet Minhu, posílení dodávkami zbraní z VDR, zahájili na jihu Vietnamu nové bojové operace. Společně s generálem Vo Nguyen Giapem se na přípravě dlouhodobé partyzánské války podílel rovněž Ho Či Min, který se v těchto dnech ukrýval na své základně v džungli šest kilometrů od Hanoje. Ho Či Min věděl, že Francouzi a vietnamské koloniální jednotky nejsou sto pokrýt všechny oblasti, nebo dokonce zbavit Viet Minh jeho tradičních základů moci.³³ Vojenská taktika

---

³¹ NOVOTNÝ, J. *Úředně zapomenutá válka*. Olomouc : Fontána, 2003, s. 26.

³² NOVOTNÝ, J. *Úředně zapomenutá válka*. Olomouc : Fontána, 2003, s. 33.

³³ WELSH, D. *Úplná historie vietnamské války*. Praha : Cesty, 1995, s. 8.

partyzánské války, jež měla způsobit psychickou i materiální vyčerpanost nepřítele, si vzala za vzor Mao Ce-tungovu myšlenku „třífázového revolučního boje“. Podle této strategie se v první, tzv. defenzivní fázi měly jednotky Viet Minhu stáhnout z měst, v druhé fázi se měly síly vyrovnat a třetí fáze války měla být charakteristická nahrazením partyzánského způsobu boje konvenční válkou, jež měla vést k všeobecné ofenzivě a převzetí moci nad celým Vietnamem.

Francouzská strategie spočívala v principu udržet nejhustěji obydlená území a hlavní komunikační linie, vést boj na zadrženou a pokusit se vtáhnout partyzány Viet Minhu do velké akce, která by zničila jejich účinnost. Zatímco pokračovaly válečné operace, přinutili Francouzi někdejšího císaře Bao Daie koncem dubna 1948 k návratu z Francie do Indočíny, kde se stal hlavou vlády nového státu nazvaného Jižní Vietnam. Po ne zcela čestném vyjednávání podepsal císař Bao Daie dne 8. března 1949 Elysejskou dohodu, stanovující nový Vietnamský stát, jenž byl Francií formálně uznán jako nezávislý. Avšak obě strany si byly vědomy toho, že nově vznikající stát je pouhým politickým klamem. V důležitém, leč v nepublikovaném protokolu si Francie vynutila řadu omezení, v jejichž důsledku neměl Vietnamský stát prakticky žádnou moc. Vietnamci, kteří vzdorovali Bao Daiovi a jeho nové vládě, se nyní mohli přidat pouze na stranu Francouzů nebo Viet Minhu. Ve skutečnosti jedním z důvodů, proč Francouzi tak naléhavě usilovali o vytvoření Vietnamského státu, byl i fakt, že prostřednictvím něho mohli Francouzi prezentovat válku nikoli jako koloniální, ale jako boj nezávislých Vietnamců proti nebezpečným komunistům. Taková prezentace války měla Francouzům zaručit podporu na mezinárodní scéně, zejména u amerických spojenců, kteří v této době byli tvrdými odpůrci komunistických hnutí. V polovině května 1949 se v Indočíně objevili první američtí poradci a specialisté, aby se seznámili s problematikou boje francouzských jednotek a chodem administrativy. Tito poradci měli navrhnout další rozsah a specializaci pomoci.

Dne 7. února 1950 Trumanova administrativa oficiálně uznala Vietnamský stát a následně schválila vojenský asistenční program, díky kterému se mohly Spojené státy z 80 % podílet na vojenských výdajích Francie ve válce v Indočíně.³⁴ Po vítězství komunistické revoluce v Číně, kterou vyhlásil 1. října 1949 Mao Ce-tung, vznikla Čínská lidová republika (dále jen ČLR). Viet Minh tím získal výrazného spojence v dodávkách zbraní a dobrovolníků a zároveň to posílilo Viet Minh v jeho snaze vyhnat Francouze z Indočíny. Aby ČLR legalizovala svoji vojenskou pomoc, uznala 1. ledna 1950 vládu VDR v čele s Ho Či Minem. Následně 31. ledna 1950 uznal vládu VDR

---

³⁴ NOVOTNÝ, J. *Úředně zapomenutá válka*. Olomouc : Fontána, 2003, s. 75.

také Sovětský svaz (Československo tak učinilo 2. února 1950), čímž se značně rozšířily bojové možnosti Viet Minhu.³⁵ Francouzské velení, které zanedbalo pozemní průzkum a zpravodajskou činnost zůstávalo v podstatě v klidu. Naproti tomu Američané vyslali do Indočíny námořní flotilu i včetně 250 specialistů všech zbraní, taktiky i administrativy. Mise dostala od koloniální správy plné moci, takže se mohla pohybovat po celé Indočíně a byla jí poskytována maximální pomoc.

V září 1950 podnikl Viet Minh velký útok na předsunuté pozice Francouzů v pohoří Cao Bang podél severozápadní hranice s ČLR. Vyvrcholením této ofenzivy byla porážka Francouzů v oblasti Coc Xa a následné evakuaci pevnosti Lan Son, která byla posledním opevněním v pohoří Cao Bang a ležela nejbližší Hanoji a tím i deltě Rudé řeky. Francouzi přišli 6 000 mužů a množství výzbroje, ale hlavně ztratili prestiž! Francouzský debakl a ztráty u Coc Xa spolu s rychlým postupem Viet Minhu vyděsil francouzskou vládu a americké poradce. Francie reagovala velmi rychle a jmenovala nového vrchního velitele všech sil v Indočíně. Stal se jím generál Jean de Latre de Tassigny.³⁶ Na změnu velení a rostoucího posilování morálky francouzských vojsk reagoval velitel generál Giap naplánováním nového útoku, který měl decimovat francouzské jednotky rozmístěné v Tonkinu a jeho konečným výsledkem bude dobytí Hanoje. Ofenziva byla zahájena 14. ledna 1951. I přes neustálé útoky Viet Minhu se Francouzům díky zlepšenému průzkumu a přípravě podařilo ofenzivu zastavit a generál Giap byl nucen 17. ledna 1951 ustoupit. Vietnamci ztratili 11 000 padlých vojáků, 8 000 zraněných a 600 vojáků bylo zajato. Navíc na bojišti zanechal Viet Minh většinu své výzbroje. Francouzi přišli o 188 padlých a 231 zraněných. Bylo to důležité vítězství, které nebyvalou měrou pozvedlo upadající morálku francouzských vojsk v Indočíně.³⁷ Nehledě na toto vítězství se však projevíly slabiny francouzských jednotek. Nemohly si totiž dovolit nepřítele pronásledovat a v konečném boji jej zničit, protože Francouzům chyběl dostatek mužů a odpovídající bojová technika. Z tohoto důvodu začali Francouzi budovat systém betonových pevnůstek s posádkami vybavenými dostatečnými zásobami a palebnou silou. Celkem vybudovali na 2 800 betonových pevnůstek a v každé mělo být 25 vojáků. Nezahálel ani generál Giap a Viet Minh, který obnovoval své ztráty i za pomoci čínských dobrovolníků a vydatné materiálové pomoci z ČLR. Způsob bojových akcí v letech 1951 až 1953 vycházel z taktiky opotřebování

---

³⁵ NOVOTNÝ, J. *Úředně zapomenutá válka*. Olomouc : Fontána, 2003, s. 48.

³⁶ NOVOTNÝ, J. *Úředně zapomenutá válka*. Olomouc : Fontána, 2003, s. 52.

³⁷ NOVOTNÝ, J. *Úředně zapomenutá válka*. Olomouc : Fontána, 2003, s. 54.

protivníka, kterou prováděl Viet Minh. Velké bitvy se změnilly na střety s francouzskými hlídkami, při kterých narůstaly ztráty nenápadně a postupně.

Ho Či Min spoléhal na to, že se francouzská vláda a francouzská veřejnost tímto konfliktem unaví natolik, že se vzdá svých nároků na Indočínu. Na první pohled by se zdálo, že Viet Minh nemá dostatek sil na velkou ofenzivu. V květnu jmenovala francouzská vláda vrchním velitelem sil v Indočíně generála Navarreho. Ten přepracoval celou strategii a prosazoval vytvoření mohutného mobilního vojska navzdory vybudovanému systému pevnůstek, které dle jeho názoru byly příliš rozptýleny a neschopny okamžité vzájemné podpory. Navarrův plán vyžadoval nejprve rozšíření Vietnamské národní armády (dále jen VNA). Dále se měli francouzští vojáci mobilizovat do oblasti Rudé řeky a během období dešťů roku 1954, se zaměřit na přímořské oblasti středního Vietnamu. Posléze generál Navarre zamýšlel všeobecnou ofenzivou nalákat jednotky Viet Minh do velké bitvy, kde by byly poraženy francouzskou palebnou silou. Tuto strategii, která měla přivést Viet Minh k velké bitvě, ve které by byl poražen a v Tonkinu by byl nastolen mír, předložil generálnímu štábu. Ve Francii ale v té době už naplno probíhaly protiválečné nálady. Povolanci pálili své povolávací rozkazy a odmítali nastoupit vojenskou službu. Protiválečné hnutí bránilo nakládce a odvozu vojenského materiálu do Indočíny. Generál Navarre odjel s příslibem vyslání deseti pěších praporů, většinou cizinecké legie. Jediná jistota byla vojenská pomoc USA a ta již v roce 1953 činila 385 miliónů dolarů, což představovalo celých 60 % výdajů na indočínskou válku.³⁸ Když generál Navarre zhodnotil své možnosti, zjistil, že disponuje pouze 250 000 muži. Navarrův plán nakonec narazil na taktiku generála Giapa, jehož vojsko se systematicky vyhýbalo přímým střetům v celé deltě Rudé řeky. Naopak se snažilo vyhledat slabiny nepřítele a svými útoky způsobit roztržitost jeho jednotek. Vojáci Viet Minhu unikali francouzskému expedičnímu sboru do oblastí středního Laosu a Centrální vrchoviny jižního Vietnamu. Navarre si začal uvědomovat, že právě oblast Laosu je klíčová jak z politického, tak i strategického hlediska, načež se rozhodl odstříhnout Viet Minh od postupu do této oblasti obsazením strategického bodu v severozápadní části Vietnamu. Tím bodem měla být oblast Dien Bien Phu.

---

³⁸ NOVOTNÝ, J. *Úředně zapomenutá válka*. Olomouc : Fontána, 2003, s. 64.

2.5 Porážka Francie u Dien Bien Phu

Vesnice Dien Bien Phu stojí na náhorní planině o rozměrech 18 x 8 km asi 450 km severovýchodně od Hanoje. Francouzi zde vybudovali opevnění, které mělo chránit Indočínu před japonskou okupací. Japonci opevnění vylepšili, ale po skončení druhé světové války bylo ponecháno svému osudu. Pro Francouze ztratilo strategický význam a to navzdory tomu, že bylo jen 16 km od laoských hranic a 120 km od Číny a tvořilo důležitou křižovatku tří hlavních silnic. A právě v tomto údolí se měla odehrát rozhodující bitva francouzsko-vietnamské války. Generál Navarre použil jako návnadu francouzské výsadkáře, kteří měli za úkol zajistit údolí a opuštěné letiště, které mělo umožnit spojení s francouzskými vojsky v Hanoji i v Hue. Celkem měli Francouzi u Dien Bien Phu 16 000 mužů. Francouzi nabyli přesvědčení, že jsou schopni odrazit jakýkoliv útok Viet Minhu. Byli přesvědčeni, že jejich pevnosti jsou nedobytné, protože je svíralo horské pásmo, které považovali za nepřístupné. Pro Francouze to bylo naprosté překvapení, když z okolních horských kopců začala na jejich postavení dopadat dělostřelecká munice ráže 105 mm z osmačtyřiceti amerických houfnic. Vietnamci je bez použití mechanizace dopravili na vrcholky hor a ani francouzský průzkum je nebyl schopen odhalit. Každé dělo táhlo do hor ručně sto dvacet bojovníků, náklad se mimo jiné dopravoval na kolech, na každé kolo nakládali tři sta kilogramů potravin či munice. Cesty, jimiž lidé a materiál dopravovali, byly maskovány banánovníkovými listy, které byly vyměňovány každý den, aby je neobjevil francouzský letecký průzkum. Generál Giap zvolil taktiku nenápadného obklíčení údolí Dien Bien Phu, o kterém neměli Francouzi sebemenší ponětí, a zničení letecké startovací dráhy Francouzů s cílem odříznout Francouzům ústupové a zásobovací cesty. Navíc Dien Bien Phu bylo položené kolem řeky Nam Yum a Francouzům v období dešťů a mokřin selhávala veškerá technika. Během zimních měsíců 1953-1954 se k překvapení Francouzů do těžko přístupných hor přesunulo na 50 000 vojáků a 100 000 příslušníků podpůrných jednotek společně s těžkou vojenskou technikou a to vše bez jakékoli technické pomoci.³⁹ Po analýze celé situace gen. Giap dospěl k názoru, že vítězství je na dosah. Vlastní útok Viet Minhu začal 13. března 1954. Generál Giap zahájil útok uzavírací palbou z amerických houfnic na postavení francouzských jednotek a pod touto palbou zahájila vietminhská pěchota útok. Přesná dělostřelecká a minometná palba dokonale paralyzovala obránce, kteří byli decimováni v postupných obsazovacích útocích. Francouzům začala rychle docházet munice zvláště dělostřelecká.

---

³⁹ NOVOTNÝ, J. *Úředně zapomenutá válka*. Olomouc : Fontána, 2003, s. 73.

Navíc byly jednotky francouzské armády rychle oslabeny i z toho důvodu, že jejich zásobovací cesty byly zcela přerušeny a francouzské jednotky nedostávaly posily. Po neúspěšném vysazení parašutistů a následném prolomení francouzské obrany v ranních hodinách 7. května 1954 se velení pevnosti rozhodlo zastavit boj (viz tabulka č. 3). Tím skončila vojenská účast Francouzů v Indočíně.⁴⁰ K následující tabulce, která znázorňuje počty padlých a zraněných je nutno u francouzských zajatých uvést, že drtivá většina zajatých vojáků zemřela v zajetí v důsledku utrpených zranění a nemocem nežli špatnému zacházení ze strany Vietnamců.

Tabulka č. 3: Ztráty na životech u Dien Bien Phu 8. května 1954⁴¹

Stát	Padlí	Zranění	Zajatí a nezvěstní
Francie	2 293	5 134	11 000 (5 050 zemřelo v zajetí)
Vietnam	8 000	15 000	792

2.6 Příčiny francouzské porážky a její dopady, mírové dohody

Proč Francie tolik trvala na udržení Indočíny, obětovala jí tolik životů a finančních prostředků? Proč bylo vůbec nutné koloniální panství? Francouzi se ve válce neangažovali z ekonomických důvodů, protože Indočína byla pro Francouze ztrátovým podnikem. Již v roce 1950 vyšlo najevo, že francouzské vojenské výdaje převyšovaly celkovou hodnotu francouzských investic v této oblasti.⁴² Důvody účasti Francouzů byly spíše politického a psychologického rázu. Francie se domnívala, že bez svého koloniálního impéria nebude počítána mezi velké mocnosti, proto se svých kolonií nechtěla za žádnou cenu vzdát. Ve Francii v této době stále působil šok a potupa z porážky v roce 1940 od fašistického Německa, kdy byla Francie zbavena symbolu mocnosti prvního řádu. Dalším důvodem jejího křečovitého lpění na Indočíně byl strach ze ztráty dalších kolonií, kterou by její ztráta mohla vyvolat. Tento důvod lze dokumentovat na prohlášení generála Jeana de Lattre de Tassignyho z roku 1951, který ve Washingtonu prohlásil: „Jakmile ztratíme Tonkin, nebude existovat žádná překážka až po Suez.“⁴³ Obhájci kolonialismu tvrdili, že kromě nových trhů a uplatnění přebytečného kapitálu poskytují kolonie nové zdroje surovin a slouží jako výpustní ventil pro rychle rostoucí populaci industriálních zemí. Tento argument lze snadno vyvrátit. Kolonie se nacházela v takovém podnebí, které Evropané shledávali velice

⁴⁰ NOVOTNÝ, J. *Úředně zapomenutá válka*. Olomouc : Fontána, 2003, s. 74.

⁴¹ NOVOTNÝ, J. *Úředně zapomenutá válka*. Olomouc : Fontána, 2003, s. 74-75, vlastní zpracování.

⁴² HLAVATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*. Praha : NLN, 2008, s. 175.

⁴³ HLAVATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*. Praha : NLN, 2008, s. 175.

obtížným. Většina emigrantů odcházela raději do nezávislých zemí (např. do USA) nebo do samosprávných teritorií britského impéria. Jules Ferry, dvojnásobný francouzský premiér, byl hlavní odpovědnou osobou za koloniální úspěchy své země v druhé polovině 19. století. Zajímavé ovšem je, že při obhajobě svých kroků před francouzským Národním shromážděním nepoužíval ekonomické argumenty a spíše zdůrazňoval prestiž Francie a vojenskou nezbytnost. Až poté, co nadobro odešel z funkce, napsal knihy, v nichž podtrhl ekonomické zisky, které Francie mohla realizovat ve své koloniální říši. Je pravdou, že kolonie někdy poskytovaly nové zdroje surovin, ale přístup k surovinám (tak jako k jakékoli obchodovatelné komoditě) nevyžaduje politickou nadvládu a kontrolu. Severní a Jižní Amerika a samosprávná dominia v Austrálii a Asii byly vlastně největšími dodavateli surovin pro celý evropský průmysl ze zámorí. Chybné bylo i zdůvodnění kolonie jako odbytiště průmyslové nadvýroby. Kolonií k tomu ani nebylo zapotřebí ani se k takovému účelu nevyužívaly, jakmile byly dobytý. Před rokem 1914 navzdory doložce nejvyšších výhod směřovalo necelých 10 % francouzského exportu do francouzských kolonií. Kolonie byly příliš řídké osídlené a byly příliš chudé k tomu, aby mohly plnit funkci velkých odbytišť. Stejně jako u surovin k tomu navíc nebylo zapotřebí politické kontroly.⁴⁴

Porážka francouzských jednotek u Dien Bien Phu přišla pro Francii v nejméně vhodnou dobu, protože v té době již probíhala konference v Ženevě, která měla problémy Indočíny vyřešit. Porážka velmi ztížila vyjednávací pozici Francie. Proč k této porážce došlo? Prvním důvodem byla skutečnost, že generál Navarre a jeho důstojníci neodpovědně podcenili bojové schopnosti a odhodlání svých partyzánských protivníků. Francouzi vycházeli z mylného předpokladu, a tak se dopouštěli od samého počátku osudných chyb. Opevnění vybudované u Dien Bien Phu se ukázalo méně účinné než se předpokládalo.

Francouzi byli poraženi nejen díky početní přesile partyzánů a jejich zbraní, ale především jejich lepší taktikou. Příliš důvěřovali vlastní propagandě o svém vojenském a politickém úsilí. Až příliš kázali o své převaze a o minimální hrozbě ze strany partyzánů. A když byli Francouzi u Dien Bien Phu poraženi, vyvolalo to nárazovou vlnu, která proběhla francouzskou společností a vládou a zničila vůli pokračovat v této válce.⁴⁵ Pro Francii sice porážka znamenala citelné ztráty na životech i ztráty materiální, ale neznamenala, že by Francie již nemohla ve válce pokračovat. Hlavním důvodem ukončení aktivní vojenské účasti Francie v Indočíně byla samotná politická situace ve

---

⁴⁴ CAMERON, R. *Stručné ekonomické dějiny světa*. Praha : Victoria Publishing, 1996, s. 347.

⁴⁵ WELSH, D. *Úplná historie vietnamské války*. Praha : Cesty, 1995, s. 10.

Francii a především vzrůstající protiválečné tendence francouzské veřejnosti. Francouzská společnost již nehodlala dále vynakládat velké finanční prostředky na vedení války a nečinně přihlížet narůstajícímu seznamu ztrát francouzských vojáků ve válce, o které toho moc nevěděla a pokládala ji za špinavou válku. Jen na podzimní ofenzivu roku 1953 si musela Francie půjčit od USA 385 miliónů dolarů, což v dnešní měně činí téměř 3,1 miliardy amerických dolarů. Politicky přinesla indočínská porážka Francii pád její prestiže i ztrátu tváře skutečné velmoci a uvrhlo Francii k dlouhodobým poválečným krizím. Za čtyřadvacet hodin po kapitulaci Dien Bien Phu se v Ženevě sešla konference mající jednat o problematice Indočíny za účasti USA, SSSR, Velké Británie, Francie, ČLR, Laosu, Kambodže. Mírová jednání v Ženevě probíhala ve dvou etapách. Od 26. dubna do 17. června a další kolo od 10. do 20. července 1954. Válka způsobila Francii velké ztráty na lidských životech (viz tabulka č. 4). Vietnam byl zastoupen jak komunistickým Viet Minhem, tak jihovietnamskou opozicí.

20. července 1954 dosáhly obě bojující strany dohody. Tyto Ženevské dohody představovaly pracovní plán pro hladké předání moci francouzské vlády Vietnamcům a zároveň ukončily koloniální správu nad Vietnamem. Tento dokument rozdělil Indočínu na tři části, když vytvořil samostatné státy, které známe jako Laos, Kambodžu a Vietnam. Vietnam se dále podle těchto úmluv dělil podél sedmnácté rovnoběžky (vznik demobilizovaného a demilitarizovaného pásma) s možností jejího volného přecházení oběma směry po dobu 300 dnů. Tento krok zároveň rozdělil Vietnam na severní komunistický pod vedením Ho Či Mina a na jižní republiku, jejíž vládu pomáhali ustanovit Francouzi a v jejímž čele stál poslední císař Bao Dae. Součástí dohody bylo uspořádání svobodných voleb nejpozději do roku 1958, které měly rozhodnout o opětovném sjednocení země. Byla jmenována mezinárodní komise ve složení Kanada, Indie a Polsko, která měla dohlížet na zastavení palby a dodržování dohody.⁴⁶ Rozdělení Vietnamu způsobilo velký ekonomický problém. Sever byl tradičně průmyslovou oblastí s četnými surovinovými zdroji, zatímco jižní oblasti, zvláště delta řeky Mekongu byly odjakživa zemědělské. Během následujících dvou let nastala také velká migrace obyvatelstva. Ze severu se na jih odstěhoval téměř jeden milion lidí, zvláště katolíků, kteří se obávali odvety nového komunistického režimu za podporu Francouzů.⁴⁷

---

⁴⁶ WELSH, D. *Úplná historie vietnamské války*. Praha : Cesty, 1995, s. 12.

⁴⁷ WELSH, D. *Úplná historie vietnamské války*. Praha : Cesty, 1995, s. 12.

Tabulka č. 4: Ztráty na životech ve francouzsko-vietnamské válce 1946-1954⁴⁸

Stát	Padlí	Zranění	Zajatí a nezvěstní
Francie	75 581	64 127	36 979
Laos a Kambodža	18 714	N/A	N/A
Vietnam	600 000	500 000	100 000

---

⁴⁸ KUDRNA, L. *Bojovali a umírali v Indočíně*. Praha : Naše vojsko, 2010, s. 94.

3 KONEC KOLONIÁLNÍ SPRÁVY INDOČÍNY

Politická a bezpečnostní situace v Indočíně po podepsání mírových dohod byla velmi nepřehledná a nejistá. Indočína byla rozdělena na tři samostatné státy (Kambodžu, Laos a Vietnam). Ženevské dohody obsahovaly řadu článků, jejichž smyslem bylo napomoci k vytvoření pořádku a zabránit budoucímu ozbrojenému konfliktu v jihovýchodní Asii. Velký význam byl přikládán omezení vojenských aktivit. K dohledu nad dodržováním této dohody byla vytvořena mezinárodní komise složená ze zástupců Indie, Polska a Kanady. Bohužel komisi chyběla vůle nebo schopnost ovlivňovat události a neúspěchy komise otevřely dveře novým mocnostem, což v budoucnosti mělo dalekosáhlé důsledky na celý region. Spojené státy americké začaly pozvolna přebírat roli opory, která se uvolnila po odchodu Francouzů. Kambodža se dostala pod vliv prince Norodoma Sihanuka, který měl od roku 1941 až 1970 různé tituly. Byl králem, politickým vůdcem i hlavou státu. Kambodža navenek prohlašovala, že je neutrální stát, ale nevyvíjela žádné úsilí, aby uchránila své hranice před vnějším vlivem. Byla také jedinou zemí z oblasti konfliktu, která odmítala podepsat Ženevské dohody z roku 1954. Kambodžu bylo možno stručně popsat jako zemi, která se pokoušela hrát s každým proti všem a se všemi proti každému.

Situace v sousedním Laosu byla ještě nepřehlednější. Představitelem laoské vlády byl princ Souvanna Phouma, který se pokoušel vytvořit neutrální koaliční vládu složenou jak z prozápadních, tak prokomunistických příznivců. Prokomunistická frakce byla známá jako Pathet Lao. Její vedoucí osobností byl nevlastní bratr prince Souvanna Phoumy princ Souphanouvong. Prozápadní frakci, která byla finančně a vojensky podporovaná vládou Spojených států, vedl princ Boun Oum. Tento muž se rovněž těšil podpoře Královské laoské armády, která čítala 25 000 vojáků.⁴⁹ Je pochopitelné, že každá z takto politicky rozdílných frakcí se snažila získat pro sebe výhodu ve vládě. Ve volbách v roce 1958 získala komunistická frakce největší počet hlasů. Američané na vzniklou situaci zareagovali zvýšeným tlakem na prince Souvanna Phouma a donutili ho vzdát se své funkce ve prospěch Američany podporovaného nástupce, jímž byl Phoui Sananikone. Konflikt mezi Američany a prokomunistickou stranou vyústil na počátku roku 1959 k zatčení prokomunistického prince a tím i k obratu směrem na „západ“. Jakmile se o zatčení a uvěznění dověděli prokomunističtí příznivci v královské laoské armádě, odešli k hranicím se severním Vietnamem a zahájili partyzánský boj proti

---

⁴⁹ WELSH, D. *Úplná historie vietnamské války*. Praha : Cesty, 1995, s. 13.

laoské vládě. Za necelý rok se principi Souphanouvongovi podařilo uprchnout a připojit se ke komunistickým silám na severu země. Laos se poté definitivně přiklonil k Západu. Tento stav však mnoho Laosanů nevívalo a podporovalo dřívější politiku neutrality. Zvláště patrné byly tyto nálady v laoské armádě. Napjatá situace vyvrcholila, když kapitán Kong Le obvinil vládu, že je loutkou v rukou Spojených států, zmocnil se hlavního laoského města Vientianu a požadoval opětovné obnovení neutrální politiky v laoské vládě. Souvanna Phouma vytvořil novou vládu, které se k velké nelibosti Spojených států dostalo podpory od Francie, Velké Británie, stejně jako od Sovětského svazu a dalších komunistických zemí. Pravicové režimy Boun Ouma a Phoumi Nosavana podporovaly Spojené státy a Thajsko. Následná občanská válka v Laosu, ve které byli na jedné straně komunističtí rebelové z Pathet Lao a prozápadní vládní Královská laoská armáda byla předzvěstí budoucích událostí ve Vietnamu. Sovětský svaz začal hrát aktivní roli, když leteckými dodávkami ze severního Vietnamu zásoboval oddíly kapitána Kong Lea a oddíly Pathet Lao, které vedly boj s královskou laoskou armádou, podporovanou Spojenými státy. Poměr sil zůstával relativně v rovnováze.

Americká vláda dodávala Laosu stále více zbraní a vojenské pomoci, včetně letounů a poradců. Sovětský svaz zase pokračoval v dodávkách výzbroje, vozidel a protiletadlových zbraní oddílům Pathet Lao a dalším protiamerickým silám. Severní Vietnam odpovídal na přítomnost amerických poradců výcvikem komunistických vojáků Pathet Lao. Zainteresané strany (Sovětský svaz, Spojené státy a Severní Vietnam) se domnívaly, že jediný možný způsob, jak vyjít ze slepé uličky je, přímé zapojení bojových jednotek k podpoře jednotlivých frakcí. Otevřenou válku v Laosu si ovšem nikdo nepřál. Spojené státy dospěly k závěru, že se Laosané neodhodlají vést válku v plném rozsahu, navíc Laos jako vnitrozemský stát by v případě války bylo prakticky nemožné zásobovat a strategické rezervy byly přednostně určeny pro Evropu a válka v jihovýchodní Asii by ještě více napjala již beztak zatíženou vojenskou angažovanost Spojených států.⁵⁰ Sovětská vláda v čele s Nikitou Chruščovem si takovou válku nepřála z podobných důvodů a navíc si Moskva nepřála konfrontaci se Spojenými státy kvůli tak vzdálenému místu, jako byl Laos, jelikož do poloviny šedesátých let SSSR vnímal celou oblast jihovýchodní Asie jako marginální. Bylo zřejmé, že vojenský konflikt by neposloužil zájmům Sovětského svazu ani Spojených států. Severní Vietnam se orientoval na využití Ho Či Minovy stezky, což byla cesta

---

⁵⁰ WELSH, D. *Úplná historie vietnamské války*. Praha : Cesty, 1995, s. 14.

procházející Laosem a Kambodžou a po níž byly dodávány zásoby na podporu partyzánských akcí na jihu.

V květnu 1961 se konala v Ženevě jednání, jejichž výsledkem byla dohoda, která uznávala Laos jako neutrální, nezávislou zemi. Dále zde bylo ustanovení, že pomoc Laosu nebude zahrnovat vytváření základů uvnitř země, ani vojenských aliancí se žádnou frakcí. Měla být vytvořena vláda v čele s princem Souvannou Phoumou a jeho zástupcem měl být princ Souphanouvong. Za finanční záležitosti měl být odpovědný Phoumi Nosavan. Ještě v průběhu jednání se frakce Phoumi Nosavana dala na cestu odmítání spolupráce s novou koaliční vládou. Jako představitel proamerické frakce se domníval, že ho Spojené státy v jeho jednání podpoří, a proto soustředil vojska královské armády u čínských hranic. Po řadě sondážních útoků porazily 6. května 1962 severovietnamské jednotky v součinnosti s oddíly Pathet Laa armádu Phoumi Nosavana. Toto vítězství otevřelo cestu k vytvoření koaliční vlády neutrální, komunistů a pravicových činitelů a v podstatě ukončilo i válku v Laosu, i když boje pokračovaly s větší či menší intenzitou až do roku 1975.⁵¹ Jak Severovietnamci, tak Američané hodlali i nadále využít neklid v této zemi jako základ pro větší válku ve Vietnamu. V roce 1960 se stal americkým prezidentem John F. Kennedy, který musel čelit nejen zhoršující se situaci v jihovýchodní Asii a řešit laoský problém, ale byl zároveň pod tlakem Kongresu, aby nezatáhl Spojené státy do žádné vojenské konfrontace. Neúspěch amerického vylovení v Zátoce sviní na Kubě hluboce otřásl jeho sebevědomím a jen stěží si mohl dovolit v zahraniční politice další rozruch a riziko takového selhání v Laosu bylo příliš vysoké. S dohodou o Laosu bylo zřejmé, že se musí Kennedy vzdát aspirací na rozhodující slovo o Laosu. Proto přesunul podporu výlučně na režim v Jižním Vietnamu, aby bylo možné v této části Indočíny udržet antikomunistické pozice.⁵² Rokem 1962 začalo postupné zapojování Spojených států do záležitostí Vietnamu a otevřená podpora jihovietnamského režimu.

3.1 Rozdělení Vietnam

Jak již bylo řečeno, mírové dohody uzavřené v Ženevě stanovily prozatímní rozdělení Vietnamu na severní Vietnamskou demokratickou republiku a na jižní Republiku Vietnam. Oba vietnamské státy byly odděleny demilitarizovanou zónou probíhající podél sedmnácté rovnoběžky s možností jejího volného přechodu po dobu

---

⁵¹ WELSH, D. *Úplná historie vietnamské války*. Praha : Cesty, 1995, s. 15.

⁵² WELSH, D. *Úplná historie vietnamské války*. Praha : Cesty, 1995, s. 16.

300 dnů od podpisu smlouvy (20. července 1954). Smlouva dále předpokládala konání svobodných voleb v červenci 1956, v jejichž rámci mělo dojít ke sjednocení Vietnamu. Rozdělení Vietnamu způsobilo velký ekonomický problém. Sever byl tradičně průmyslovou oblastí s četnými surovinovými zdroji, zatímco jižní oblasti, zvláště delta Mekongu, byly odjakživa zemědělské. Odříznutí severního Vietnamu od potravinových zdrojů v deltě řeky Mekongu hrozilo přerůst v hladomor, který se podařilo překonat nouzovým dovozem rýže z Barmy financovaným SSSR, neboť VDR po mnohaleté válce trpěla nedostatkem cizí měny. Francouzi také demontovali těžební techniku z antracitových dolů v HaLongu, které byly hlavním zdrojem cizí měny pro vietnamskou vládu. Během následujících dvou let nastala také velká migrace obyvatelstva. Ze severu se na jih odstěhoval téměř jeden milion lidí, zvláště katolíků, ale i podnikatelů a intelektuálů, kteří se obávali odvety nového komunistického režimu za podpory Francouzů.⁵³

Oba vietnamské státy se od sebe lišily naprosto rozdílnými ideologickými základnami. Sever, pod vedením Ho Či Mina, byl silným komunistickým režimem. Na jihu panoval antikomunistický režim, v jehož čele stál císař Bao Daie podporovaný Francouzi, kterého v roce 1955 sesadil Američany podporovaný Ngo Dinh Diem, vyhlásil Jihovietnamskou republiku a stal se jejím prezidentem.⁵⁴ Ho Či Min považoval volby za samozřejmou záležitost a předpokládal, že ve volbách zvítězí, ale vzhledem k vývoji na jihu tušil, že volby ke znovusjednocení země se nemusejí uskutečnit. Veškeré úsilí zaměřil na vytvoření své vlády na severu a na řešení aktuálních hospodářských a sociálních problémů. Nepřehlézel ani možnost, že by mohla být vládě na jihu poskytnuta pomoc vnější silou, např. ze Spojených států. Nicméně jednoho opomenutí se Ho Či Min přeci jen dopustil. Byla to skutečnost, že Ženevské dohody z roku 1954 byly uzavřeny především mezi dvěma smluvními stranami: mezi ním, představující Viet Minh, a Francouzi. Z těchto dvou stran zůstal ve Vietnamu po roce 1956 jen on sám. Jihovietnamská vláda ani Spojené státy nebyly signatáři tohoto dokumentu, a proto neměly žádný důvod, aby jej dodržovaly. To také bylo vhodným důvodem pro to, aby jihovietnamský prezident za tichého souhlasu Spojených států odmítl uskutečnit celonárodní volby plánované na rok 1956.

Jak na vzniklou situaci reagoval komunistický sever a světové mocnosti? Diemovo rozhodnutí vyvolalo v severním Vietnamu debatu o tom, jak dále pokračovat v dané situaci. Ho Či Min se rozhodl nezasahovat, protože věděl, že severní Vietnam

---

⁵³ WELSCH, D. *Úplná historie vietnamské války*. Praha : Cesty, 1995, s. 12.

⁵⁴ WELSCH, D. *Úplná historie vietnamské války*. Praha : Cesty, 1995, s. 13.

stojí osamocen a případné akce proti jižnímu Vietnamu by mohly způsobit konfrontaci se Spojenými státy, a také si nechtěl zneprátnit obě komunistické velmoci. Přesto VDR vznesla alespoň formální protest proti porušení mírových dohod. Ještě zajímavější byl postoj mezinárodní kontrolní komise (Polsko, Kanada a Indie), která měla na dodržování podmínek Ženevských dohod dohlížet. Tato komise nevznesla sebemenší formu protestu, a tak vlastně legitimovala dlouhodobé rozdělení Vietnamu. SSSR ani Čína neučinily žádné kroky, které by vedly k urovnání celé záležitosti. Komunistická Čína v této době konsolidovala své síly po odchodu nacionalistů na Tchaj-wan a také po skončené korejské válce. Číně také vyhovoval slabší soused na jižních hranicích. Sovětský svaz za působení Nikity Chruščova prosazoval mírovou koexistenci se Spojenými státy a neměl v úmyslu se dostat do konfliktu kvůli nepodstatnému teritoriu, za který v této době Vietnam považoval. V roce 1957 SSSR dokonce usilovalo dosažení trvalého rozdělení Vietnamu a zároveň o přijetí obou částí do Organizace spojených národů (dále jen OSN) jako dvou nezávislých zemí.⁵⁵ Avšak Spojené státy věrné své politice zdržování komunismu nebyly ochotné uznat jakýkoli komunistický režim, a proto tuto snahu odmítly. Velká Británie, která se značným dílem zasadila o uzavření Ženevských dohod, proti jejich porušení také neprotestovala, jelikož nechtěla ohrozit britsko-americké vztahy a nepovažovala tuto oblast za potencionální zdroj další války. Je otázkou, jak by se vývoj ve Vietnamu dále ubíral, pokud by došlo k dohodě a Vietnam by byl po vzoru Koreje rozdělen na komunistickou část a prozápadní část.

3.2 Eskalace vedoucí k novému konfliktu

Kde hledat počátky eskalace vietnamského problému? Proč se Vietnam po krátké době míru stal opět válečným územím? Na tyto otázky nelze odpověď jednou větou. Ke vzniku eskalace vedl soubor politických a vojenských kroků, které nakonec ve svých důsledcích vedly k rozpoutání dalšího indočínského konfliktu, ještě ničivějšího než byl ten předešlý.

Účastníkům mírové konference konané v roce 1954 v Ženevě je jasné, že to není ukončení konfliktu, ale jen příměří. Pro USA, prezidenta Dwigta D. Eisenhowera a ministra zahraničních věcí Johna. F. Dullese závěry konference znamenají, že Spojené státy spojují svůj osud s osudem Vietnamu na mnoho let, neboť se zavázala, že bude hájit bezpečnost Vietnamu, Laosu a Kambodže ihned po odchodu Francouzů. Národní rada bezpečnosti USA označila výsledky ženevské konference za „katastrofu“ a tady je

---

⁵⁵ HLAVATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*. Praha : NLN, 2008, s. 194.

potřeba hledat počátek amerického angažování ve Vietnamu, zde je počátek pozdější války ve Vietnamu v letech 1964 až 1975. Znamená také obrat v americké indočínské politice. V letech 1946 až 1950 se Spojené státy chovají k francouzské koloniální nadvládě blahosklonně a neutrálně. Od března 1950 francouzskou válku finančně podporují a v roce 1954 činí finanční náklady na válku 80 %. Během francouzsko-vietnamské války se Spojené státy ještě odmítají přímo angažovat v Indočíně, i když Francouze podporovali finančně i materiálově. V krizi u Dien Bien Phu odmítnou operaci VULTURE (použití atomové bomby na rozbití obklíčení francouzských jednotek).⁵⁶

Po porážce Francie a mírové konferenci v Ženevě náhle USA v duchu koncepce bratří Dullesů a prezidenta Eisenhowera přesunula pozornost na zemi, která mohla sehrát ve třetím světě roli domina - pokud padne jedna kostka, postupně se dostanou pod komunistický vliv další. Musíme si uvědomit, že jednání v Ženevě se konala rok po ukončení korejské války a politika Spojených států v této době byla již plně v režii „zadržování komunismu“. Tomu bylo třeba stůj co stůj zabránit a právě v Ženevě zůstala jedna jiskra naděje: jižní Vietnam. Bylo nutné jej udržet v rámci svobodného světa, a to bylo možné pouze tehdy, pokud Spojené státy převezmou bezpečnostně - politickou zodpovědnost a vytvoří-li v tomto regionu bezpečnostní pakt pod svojí kontrolou. Tak vznikl v září 1954 Pakt pro jihovýchodní Asii (dále jen SEATO). Tento pakt byl později rozšířen i na Laos, Kambodžu a svobodné území pod správou státu Vietnam. Tím si USA vytvořily alespoň formálně právo zasahovat v budoucnu do záležitostí v Indočíně, což jim ženevské dohody neumožňovaly. Eisenhowerova administrativa převzala odpovědnost za bezpečnost a stabilitu jihovietnamského státu, aniž by měla sebemenší zkušenost se specifickou problematikou indočínského prostoru. Její snaha o prosazení demokratických principů občanské společnosti se musela střetnout s tradiční konfuciánskou politickou kulturou, tj. s důrazem na hierarchii, autoritu a příbuzenské vazby. Těmito kroky dle názoru autora vzniká ona angažovanost USA ve Vietnamu.

V lednu 1961 se prezidentské funkce ujal John Fitzgerald Kennedy a od počátku se musel potýkat s dědictvím politiky prezidenta Eisenhowera. Tím prvním dědictvím byla invaze v zátocě Sviní. Jednalo se o neúspěšnou operaci Ústřední zpravodajské služby (dále jen CIA), která cvičila jednotky kubánských exulantů, jež napadly jižní Kubu. Tuto akci financovala a podporovala americká administrativa, která se pokusila svrhnout kubánskou vládu Fidela Castra. Operace byla zahájena v dubnu 1961, necelé

---

⁵⁶ FREY, M. *Dějiny vietnamské války*. Praha : Paseka, 2003, s. 25.

tři měsíce poté, co se J. F. Kennedy stal 35. americkým prezidentem. Kubánské ozbrojené síly, vycvičené a vybavené státy východního bloku, porazily invazní bojovníky do tří dnů. Hlavní invazní přistání bylo provedeno na pláži Playa Giron, která se nachází v ústí zálivu. Výsledkem této neúspěšné operace bylo upevnění komunistického režimu na Kubě pod vedením Fidela Castra a ve svých důsledcích byla příčinou vypuknutí tzv. Karibské krize v roce 1962.

Vzhledem k těmto událostem se americká administrativa začala stále více angažovat v jižním Vietnamu s cílem zabránění šíření komunismu v této části Vietnamu. Spojené státy podporovaly jihovietnamský režim pod vedením Ngo Dinh Diema, který vládl v jižním Vietnamu od června 1954 poté, co donutil k abdikaci bývalého císaře Bao Daie a vyhlásil Jihovietnamskou republiku a stal se jejím prezidentem. Ngo Diem byl sice zapřisáhlým antikomunistou (komunisté ze severu popravili jeho bratra) a katolíkem, ale také ho příliš nezajímala demokratizace země. Jeho autoritativní vláda byla provázena velkou nespokojeností obyvatelstva, ale i odporem armády a policií. Jeho vláda byla poznamenána řadou protivládních demonstrací. V roce 1963 začalo propukat otevřené nepřátelství lidu a zejména buddhistů proti jeho vládě a několik buddhistů se na protest veřejně upálilo. Velkým problémem Ngo Diemovy vlády byla korupce, která pohlcovala značné prostředky z americké pomoci a zejména cenzura tisku, která postihovala i americké novináře. Dalším faktorem, který se ukázal jako jeden z nejdůležitějších pro další osud Ngo Diemovy vlády, byla bitva u Ap Boc v lednu 1963, která skončila velkou porážkou jednotek jihovietnamské armády. Jihovietnamská armáda nebyla schopna samostatného boje, kdy ani přítomnost amerických poradců nedonutila saigonské vojáky dostatečně bojovat. Američané si uvědomili, že vzhledem k poskytované pomoci je morálka saigonské armády nízká a použitelnost v boji s komunistickými silami velmi slabá. Za této situace si prezident Kennedy stále silněji uvědomoval dosavadní neúspěchy americké politiky ve Vietnamu.

V této době se ve Spojených státech rozhodovalo, zda nenastal okamžik na stažení z Vietnamu, kdy nebude ohrožena americká prestiž. Kennedy se však rozhodl ke kroku opačným směrem, který americkou angažovanost v Indočíně prohloubil: k přímé politické intervenci.⁵⁷ Prvním krokem americké administrativy bylo zorganizování puče proti Ngo Dinh Diemovi, který proběhl 7. listopadu 1963 a během něhož byl Ngo Diem zavražděn. Krátce po puči byl 22. listopadu zavražděn i prezident J. F. Kennedy. Na jeho post nastoupil Lyndon B. Johnson, jehož administrativa musela spolupracovat

---

⁵⁷ SYRUČEK, M. *V zajetí džungle, nejdelší válka 20. století*. Praha : Epoque, 2007, s. 131.

s ještě neschopnějšími Diemovými nástupci. Celá situace pomalu, ale jistě směřovala k prohloubení amerických závazků vůči jižnímu Vietnamu a k nové fázi konfliktu. Po smrti Ngo Dinh Diema se v Jihovietnamské republice dostal k moci generál Nguyen Khan, který nakonec zvítězil v sérii vojenských převratů. Toto období vládních převratů a politické nestability nahrávalo komunistům ze severu, zvláště Národní frontě osvobození jižního Vietnamu (dále jen NFO známé pod názvem Vietcong), která ovládala rozsáhlé oblasti jihovietnamského venkova. Američané reagovali navýšením počtu amerických poradců, kterých bylo ve Vietnamu na konci roku 1963 16 263, zatímco o rok později již 23 300 mužů. Jižní Vietnam dostával také americkou ekonomickou pomoc ve výši 400 miliónů dolarů ročně a počet jihovietnamské armády vzrostl z 243 000 na 514 000 mužů.⁵⁸

Americký senátor Mike Mansfield, který navštívil Saigon počátkem roku 1963, celou situaci v jižním Vietnamu komentoval slovy: „Po osmi letech a dvou miliardách dolarů americká snaha vybudovat nezávislý Vietnam nebyla ani na začátku počátku.“⁵⁹ Situace byla z pohledu USA vážná. Jihovietnamská armáda nebyla schopna bojovat, země byla v chaosu, venkov ovládali komunističtí partyzáni z NFO a lidé nenáviděli nejen svoji vládu, ale začali také nenávidět Američany. V průběhu tohoto období se objevilo stanovisko, které nejvíce ovlivnilo další vývoj války. Buď USA odtamtud odejdou - to byla rétorika novinářů nebo USA převezmou záležitosti do svých rukou a v této válce zvítězí - což bylo přesné vyjádření ducha, jaký převládal v Kennedyho a Johnsonově administrativě a mezi vojáky.

Američané váhali s použitím síly proti VDR, neboť se obávali, že budou chápáni jako agresori a původci války. Potřebovali záminku k nasazení pozemních sil i k odvetným leteckým útokům na severní Vietnam. Touto záminkou se stal tzv. "Tonkinský incident", kdy se 2. srpna 1964 dostal pod palbu severovietnamských hlídkových člunů torpédoborec Maddox, který operoval zhruba 45 km od pobřeží. Torpédoborec palbu opětoval a do celého střetu se ihned zapojila letadla z americké letadlové lodě Ticonderoga. Napětí ve vodách severního Vietnamu vyvrcholilo 4. srpna 1964, kdy měly být napadeny americké lodě a následně byl vydán příkaz palbu opětovat. I když z hlášení velitelů vyšlo najevo, že zejména při druhém útoku se jednalo o planý poplach, prezident Johnson následující den schválil odvetný úder Operation Pierce Arrow, jehož cílem měly být námořní základny a sklady pohonných hmot na pobřeží VDR. Dne 7. srpna 1964 byla schválena tzv. „Rezoluce o Tonkinském zálivu“

⁵⁸ HLAVATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*. Praha : NLN, 2008, s. 206.

⁵⁹ HLAVATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*. Praha : NLN, 2008, s. 206.

(viz příloha II). Tento dokument, který byl psán velmi vytříbeným diplomatickým jazykem tak, aby nevyznělo jako oficiální vyhlášení války, dával prezidentu USA pravomoc k přijetí nezbytných opatření k odvetě za útoky a k zabránění další agrese včetně použití ozbrojených sil. Tímto okamžikem se Spojené státy aktivně zapojují do vietnamské války.⁶⁰

---

⁶⁰ WELSCH, D. *Úplná historie vietnamské války*. Praha : Cesty, 1995, s. 36.

4 AMERICKÉ ZAPOJENÍ DO VÁLKY VE VIETNAMU

Lyndon B. Johnson vyhrál drtivou většinou dne 4. listopadu 1964 prezidentské volby a stal se novým prezidentem USA. Velvyslanec USA v jižním Vietnamu Maxwell D. Taylor žádá od vlády USA nová drastická opatření k utlumení konfliktu. Tímto drastickým opatřením má být zahájení široce založené letecké ofenzívy proti VDR. Johnson a poradci váhají. Obávají se, že letecká ofenzíva proti VDR nahraje oponentům na jihu Vietnamu. Johnson se koncem listopadu 1964 rozhoduje pro program, který vypadá jako zlatá střední cesta mezi požadavkem Pentagonu a Georgie Ballovým (náměstek ministra zahraničí) osamoceným varováním. Omezená letecká ofenzíva má mít 2 fáze. 1 fáze, jednoměsíční, začne 1. prosince 1964 a jsou jí nálety na stezky v laoské džungli (Ho Chi Minh Trail). Paralelně s těmito nálety se pak má zaútočit na vybrané cíle ve VDR, pokud Severovietnamci zareagují. Druhá fáze měla začít, až saigonská vláda stabilizuje svou situaci. Plány počítaly s dvou až šestiměsíční leteckou ofenzívou proti severnímu Vietnamu a pokud by se to ukázalo nutným, měla by po skončení náletů následovat námořní blokáda VDR. Johnson by nabídl vládě jižního Vietnamu finanční podporu na zvýšení početního stavu Jihovietnamské armády (dále jen ARVN) o dalších 100 000 vojáků. Nabídka by měla zvýšit stav ozbrojených sil ARVN na 660 000 mužů. RVN pomoc přijme, ale nijak to na její ozbrojené síly zejména co se bojové síly týká, nezapůsobí. V jak dezolátním stavu se nachází jihovietnamská armáda, následně ukazují dva příklady. Pumový útok na hotel Brinks v Saigonu 24. prosince 1964, který sloužil jako ubytovna pro americké důstojníky, a při kterém byli zabiti 2 Američané a 65 dalších zraněno. To znamená, že jihovietnamská armáda není schopna zajistit bezpečnost ani v hlavním městě a vyvstává otázka, jak bude zajišťovat bezpečnost na venkově, který byl pod silným vlivem NFO. A bitva u Binh Gia, 70 km jihovýchodně od Saigonu. V bitvě u Binh Gia nejprve NFO početně slabými oddíly obsadí vesnici Bienh Gia. Proti nim jsou vyslány 2 nejlépe vyzbrojené prapory jihovietnamské armády spolu s dalšími zásahovými jednotkami. Podporují je celé roje amerických vrtulníků. Výsledek boje při dobývání Bienh Gia je pro jihovietnamskou armádu katastrofou. Hůře vyzbrojené NFO pohybem, krytím a manévry Jihovietnamce doslova masakruje. V jihovietnamské armádě bylo 445 padlých, zabito bylo i 16 amerických poradců. NFO hlásí 132 padlých vojáků.⁶¹ Z výsledků této bitvy dle autora přijmou USA tu nejméně vhodnou variantu dalšího

---

⁶¹ FREY, M. *Dějiny vietnamské války*. Praha : Paseka, 2003, s. 93.

postupu a namísto reorganizace ARVN a politického systému RVN se Spojené státy rozhodnou pro zahájení letecké bitvy proti severnímu Vietnamu. Cílem tedy již není úplné vítězství, ale snaha zachránit jižní Vietnam před zhroucením. Protože je ještě 10. února 1965 ostřelována minometnými četami NFO další americká základna a zahyne při tom 20 amerických poradců, je odpověď prezidenta Johnsona jasná. Johnson vydává pokyn k „Časově neomezené letecké válce proti severnímu Vietnamu“. Operace „Dunivý hrom“ (ROLLING THUNDER) začíná. V Saigonu proběhne již osmý generálský puč od smrti Diema. Dne 18. února 1965 a do čela RVN postaví mladí generálové Tran Van Huonga, i když skutečnou moc mají mladí generálové. Když má být popsána situace, v níž se tehdy nacházela jihovietnamská vláda, nelze užít jiný výraz než chaos. Množící se útoky FNO Američanům ukazují, že oni sami, ale především ARVN není schopna bránit základny USA. Protože bylo určitě jisté, že další útoky NFO budou následovat, požaduje generál W. Westmoreland koncem února 1965 naléhavé přidělení námořní pěchoty USA k ochraně velké základny v Danangu. Americký velvyslanec v Saigonu Taylor se zděsí, nechce do Vietnamu posílat pozemní síly, neboť je to odklon od dosavadní politiky a záměry generála Westmorelanda komentoval dne 22. února 1965 v tom smyslu: „Jestliže USA skončí s touto politikou, bude velmi těžké vymezit mantinely. Jakmile bude zřejmé, že jsme připraveni převzít novou zodpovědnost, pokusí se jihovietnamská vláda s velkou pravděpodobností svalit na nás jiné úkoly pozemních sil. Vzrůstající síla pozemních vojsk v jižním Vietnamu zvýší možnost napětí v domácím obyvatelstvu. Bílý voják, tak jak je vyzbrojen, vybaven a vycvičen, není vhodný do bojů proti partyzánům v asijských lesích a džungli. Francouzi se o to pokusili a ztroskotali. Pochybuji, že americké jednotky by to zvládly podstatně lépe. Nakonec zbývá ještě otevřená otázka, jak dokáže cizí voják rozlišit příslušníka NFO od přátelsky smýšlejícího vietnamského rolníka?“ Tato vskutku prorocká slova nechtěl nikdo slyšet a stala se pouhým zápisem v americké administrativě.⁶² Přímým důsledkem obav o bezpečnost amerických základen ve Vietnamu byl zákon o vstupu amerických pozemních sil do Vietnamu, který prezident Johnson podepsal 26. února 1965. Dne 8. března 1965 se v Da Nangu vylodila 9. expediční brigáda americké námořní pěchoty.⁶³ Jak na tuto eskalaci války reagovala americká a světová veřejnost? Začíná vzrůstat i tzv. „Mírové hnutí“, to když studenti vyzvou k demonstraci ve Washingtonu, která se má konat 17. dubna 1965. U Thant, generální tajemník OSN, odsoudí informování USA o Vietnamu, hnutí nezávislých

⁶² FREY, M. *Dějiny vietnamské války*. Praha : Paseka, 2003, s. 95.

⁶³ WELSH, D. *Úplná historie vietnamské války*. Praha : Cesty, 1995, s. 44.

států požaduje vyjednávání, země Východního bloku označí USA za imperialistické agresory. Nejbližší spojenec USA, kterým je Velká Británie, požaduje, aby i USA i VDR jasně řekly, co požadují, aby jasně stanovily své cíle. Johnsonův hněv si vyslouží i kanadský premiér Lester Pearson, který ve Washingtonu vystoupí před novináři a požaduje zastavení náletů na Severní Vietnam a vyzve obě strany k jednání.

14. března 1965 použijí jihovietnamské a americké letouny při bombardování poprvé napalm (poprvé byl ve Vietnamu použit Francouzi v roce 1950). Již v roce 1963 byly použity různé druhy chemických herbicidů na ničení zeleně, zvláště Agent Blue a Agent Orange. 3. května se na letecké základně Bien Hoa poblíž Saigonu rozmisťuje americká 173. vzdušně výsadková brigáda. Je to první jednotka amerických pozemních sil v jižním Vietnamu. Od 19. května 1965 je zahájeno pravidelné bombardování severního Vietnamu v rámci operace ROLLING THUNDER. V prvním roce této operace bylo svrženo na severní Vietnam 63 000 tun bomb, v roce 1966 136 000, a v roce 1967 již 226 000 tun bomb.⁶⁴ Následující tabulka uvádí, jaké množství munice bylo ve Vietnamské válce použito armádou USA včetně rozdělení mezi jednotlivé armádní složky.

Tabulka č. 5: Množství munice použité v letech 1965-1973 (v tunách)⁶⁵

Rok	Letectvo celkem	Z toho B-52	Pozemní síly	Námořnictvo	Celkem
1965	286 000	29 000	N/A	N/A	286 000
1966	458 000	93 000	535 000	5 000	998 000
1967	846 000	237 000	1 092 000	27 000	1 965 000
1968	1 304 000	531 000	1 347 000	46 000	2 697 000
1969	1 258 000	501 000	1 275 000	27 000	2 560 000
1970	887 000	370 000	1 072 000	12 000	1 971 000
1971	692 000	295 000	756 000	5 000	1 453 000
1972	984 000	485 000	776 000	32 000	1 792 000
1973	378 000	241 000	163 000	3 000	544 000
Celkem	7 093 000	2 782 000	7 016 000	157 000	14 266 000

⁶⁴ FREY, M. *Dějiny vietnamské války*. Praha : Paseka, 2003, s. 101.

⁶⁵ *Vietnamská válka*. Praha : Naše vojsko, 1983, s. 177.

Přes veškeré bombardování USA, přes jejich operaci ROLLING THUNDER je do jižního Vietnamu po Ho Chi Minh Trail dopravováno stále více lidí a materiálu a americké letecké síly ztratí do roku 1968 950 letounů různých typů v hodnotě přes 6 miliard dolarů. Když USA provádí analýzu účinnosti náletů, dojde k překvapivému výsledku. Aby se severnímu Vietnamu způsobila věcná škoda ve výši 1 dolaru, musí USA vynaložit 9,6 dolarů. Letecká válka zjevně svých cílů nedosahuje, ačkoliv o jejím úspěchu byla americká administrativa zpočátku přesvědčena. Vyvolává protesty odpůrců války a letecký teror, místo aby VDR oslabil, stále více stmeluje obyvatelstvo severního Vietnamu, stejně jako tomu bylo za druhé světové války při náletech na Velkou Británii a Německo.

Tabulka č. 6: Počty zničených amerických letadel⁶⁶

Rok	1965	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973
Sestřeleno	1 300	2 000	3 000	3 260	3 322	3 375	3 428	4 180

Tato tabulka znázorňuje ztráty letadel Spojených států ve vietnamské válce a zároveň dokládá, jak se zvyšovala efektivita protivzdušné obrany. K doplnění uvedené tabulky je třeba uvést, že v letech 1965-1972 ztratily Spojené státy ještě 4 868 kusů nejrůznějších typů vrtulníků.

Od 26. května 1965 se v jižním Vietnamu rozmisťují první australští vojáci jako jeden ze spojenců v alianci SEATO (později přibudou i novozélandské a jihokorejské jednotky). 27. května je prvně ostřelováno pobřeží VDR z lodí americké 7. flotily. Nálety v jižním Vietnamu velmi rychle přesáhnou, co do množství, počet shozených bomb v severním Vietnamu. Jen mezi roky 1965 až 1967 shodí letadla USA na území svého spojence, jižní Vietnam, přes 1 milión tun bomb. Generál Westmoreland a jeho štáb připravil v září 1965 ze zkušeností důstojníků z 2. Světové války a z války z Koreje s přihlédnutím k úspěchům (zdánlivým) v létě 1965 „plán boje v několika fázích“.

- První fáze - odrážet útoky protivníka, stabilizovat ARVN a udržet kontrolu nad pobřežním pásmem, hustě osídleném.
- Druhá fáze - která byla naplánována na první polovinu roku 1966, přejdou americké jednotky do ofenzívy. S tím paralelně souviselo zajištění bezpečnosti na venkově.

⁶⁶ *Vietnamská válka*. Praha : Naše vojsko, 1983, s. 148.

- Třetí fáze - po stabilizaci amerických jednotek ve Vietnamu, která měla trvat do konce roku 1967. Tato „Strategie opotřebování“ (strategy of attrition) byla založena na 3 taktických úkolech - „najít a zničit“ (search and destroy), - „vyčistit“ (clearing) - a provádět „bezpečnostní operace“ (securing operations).

Je jasné, že tyto strategie znamenaly zapojení i ARVN. Americká armáda měla především na starosti akce „vyhledej a znič“ a ARVN měla zajišťovat kontrolu území. Pro kontrolu rozsáhlých území jižního Vietnamu však nebyla ARVN vždy zcela vhodná. Tyto akce přitom představovaly každodenní bojovou činnost. Naprostá většina těchto akcí skončila neúspěchem. Vojáci při těchto akcích často upadali do léček, stávali se obětmi různých nástrah, ostřelovačů, min a ztráty na životech narůstaly. Nebylo výjimkou, že se pátrající vojáci s nepřítelem ani nesetkali, většinou to byli nepřátelští vojáci, kdo vyrušil jednotku, než aby tomu bylo naopak. Tyto akce měly největší podíl na ztrátách amerických a jihovietnamských sil a patřily k nejméně populárním. Navíc tyto akce představovaly velkou fyzickou a psychickou zátěž a vyvolávaly ve vojácích pocity frustrace, které si mnohdy vybíjeli na civilním obyvatelstvu (masakr civilistů ve vesnici My Lai v roce 1968). „Strategie opotřebení“ a zní pro armádu USA plynoucí pokyn „vyhledej a znič“ učinil z jižního Vietnamu bojiště, ve kterém se místa bojů neustále měnila a měřítkem úspěšnosti byl „počet mrtvých těl“ nepřátel a „poměr usmrcených“. O smyslu a hlavně objektivitě těchto měřítek lze mít vážné pochybnosti, neboť každý polní velitel počty padlých nepřátel nadhodnocoval a zároveň byli k padlým připočítáni i zabiti civilisté, takže ztráty vlastních vojáků byly v tomto kontextu relativně malé. V průběhu let 1966 a 1967 vedly Spojené státy proti komunistům bojové akce s názvem „válka do vyčerpání“. Neexistovaly žádné určené frontové linie a žádná z válčících stran se nemohla vykázat jiným výsledkem než neustále vzrůstajícím seznamem ztrát. Ke konci roku 1967 se válečné úsilí zpomalilo a bylo zřejmé, že se schyluje k velkému střetnutí.

4.1 Krizový rok 1968 – „Ofenziva Tet“

Ofenziva severovietnamské armády v lednu roku 1968 byla klíčovou událostí ve vývoji vietnamské války a měla dalekosáhlé dopady na další působení USA ve Vietnamu. Na toto období novoročních svátků Tet bylo vždy od roku 1965 dodržováno příměří a bylo zastaveno i bombardování VDR. Zpravodajské a velitelské složky amerických ozbrojených sil měly informace o tom, že Severovietnamci připravují něco

velkého, ale rozsah a prudkost, s níž ofenziva začala, americká a jihovietnamská vojska zaskočila.

Ofenziva severovietnamské armády se skládala ze dvou hlavních operací. První byla bitva o americkou základnu Khe Sanh v bezprostřední blízkosti demilitarizovaného pásma, která začala 20. ledna 1968, a jejím hlavním smyslem je odvrácení pozornosti od chystaného útoku na všechna větší města v jižním Vietnamu. Těžká dělostřelecká, raketová a minometná palba na Khe Sanh zničí velké části rozvětvených obranných postavení americké námořní pěchoty. Když výbuchy „vyhodí do povětří“ dva sklady dělostřeleckých nábojů a poškodí letištní plochu, zavládne ve štábu Velitelství americké vojenské pomoci Vietnamu (dále jen MACV) zděšení. Použitá taktika a geografická podobnost okamžitě vyvolá v americkém hlavním armádním velení podobnost s Dien Bien Phu. Generál Westmoreland okamžitě vydá rozkaz rádiem, aby bylo ke Khe Sanhu staženo 15 000 elitních vojáků z jednotek a útvarů z celého jižního Vietnamu a za několik dní je obranou americké základny v Khe Sanh zaměstnáno 50 000 amerických vojáků.⁶⁷ To je přesně to, co chtělo severovietnamské velení. Došlo k rozptýlení amerických a jihovietnamských sil a prostředků na celé území tak, aby nebyly schopny vydržet počáteční útok. Pod dojmem zdánlivé idylky svátku přijde najednou něco, s čím ani USA ani RVN naprosto nepočítá. Spojené státy dokonce nevěřily, že by byla NFO (po všech těch porážkách) vůbec schopna něco tak monstrózního zorganizovat.

V noci z 30. na 31. ledna 1968 zaútočí 80 000 vojáků NFO, kdy v tomto počtu je i mnoho tisíc vojáků VLA, na města, správní střediska provincií a mnoho osad jižního Vietnamu. Útok je proveden na 5 ze 6 velkých měst, na 36 ze 44 hlavních měst provincií, 64 sídel místní správy a mnoho osad RVN. Ale Spojené státy i potom věřily, že Khe Sanh je ten hlavní útok. Zvláště prudké boje se rozhořely v hlavním městě Saigonu a v bývalém císařském městě Hue. Jednotky záškodníků severovietnamské armády a bojovníků NFO zaútočily i na hlavní základnu MACV a budovu amerického velvyslanectví. Po prvním šoku „Ofenzivy Tet“ jsou okamžitě po celém jižním Vietnamu zmobilizované americké a jihovietnamské jednotky a začínají těžké týdny trvající boje o města a vesnice. V hlavním městě Saigonu zaženou vojáci USA a ARVN komunisty do husté spleti uliček v čínské čtvrti Cholon. Neustále na Vietcong útočí vrtulníky a pozemní jednotky. Vrtulníky svou palbou v Saigonu srovnají se zemí celé ulice. Po několika dnech prudkých bojů, za těžkých ztrát, ustupují zbytky NFO a VLA ze všech měst a správních středisek. O intenzitě bojů svědčí i hlášení amerického velícího důstojníka ve městě Ben Tre, v deltě Mekongu, které znělo: „Abychom Ben

---

⁶⁷ FREY, M. *Dějiny vietnamské války*. Praha : Paseka, 2003, s. 130.

Tre zachránili, museli jsme ho zničit.“⁶⁸ Ofenziva Tet postupně ztrácela na intenzitě, a 23. února byla ukončena ofenziva v Saigonu a dva dny poté bylo dobyto zpět i bývalé císařské město Hue. Obklíčení americké základny Khe Sanh bylo prolomeno 6. dubna 1968.

4.2 Důsledky „Ofenzivy Tet“

Jaké byly důsledky „Ofenzivy Tet“? Ofenziva znamenala zásadní obrat ve vývoji války. Podobně jako bitva u Dien Bien Phu v roce 1954, tak i „Ofenziva Tet“ způsobily zásadní zvrat ve vývoji války. Bitva ukázala, že partyzáni sice mohli udržet pozice na venkově, ale americké a jihovietnamské jednotky byly schopny v konvenčním boji kdykoliv porazit komunisty. Navíc se projevila nedostatečná podpora civilního obyvatelstva severovietnamských vojsk a Vietcongu a nepodařilo se vyvolat všeobecné lidové povstání v jižním Vietnamu, což bylo pro severovietnamské velení zklamáním. Vzhledem k poměru ztrát by se mohlo zdát, že „Ofenziva Tet“ byla pro komunisty vlastně velkým debaklem. Nicméně vyústila v jejich nesporné psychologické vítězství, protože Hanoj chtěla donutit Američany dále se neangažovat v bojích, stáhnout své jednotky a přistoupit na vyjednávání. Vzhledem k vysokým ztrátám již nebyla NFO po roce 1968 rozhodující vojenskou silou a vedení války v jižním Vietnamu převzaly většinou jednotky pravidelné severovietnamské armády.

Během této ofenzivy se naplno projevily u amerických vojáků pocity frustrace z vývoje války, které vyvrcholily masakrem vesničanů ve vesnici My Lay. V této vesnici jednotka pod velením poručíka Williama Calleyho nejprve znásilnila ženy a pak postřílela 200 lidí a dětí. Vesnici My Lai pak vypálila do základů.⁶⁹ Motivace k těmto zločinům tkvěla značně hluboko a byla u mnoha amerických vojáků obdobná: válka pro ně byla už dlouho válkou mezi Američany a Vietnamci. Američané podezřívali v podstatě každého Vietnamce ze spolupráce s komunisty a každý rolník pro ně představoval nebezpečí, které je nutné eliminovat. Vojáci byli unavení a vystrašení z neustálé střelby ze zálohy, bojů z blízka a nášlapných min. Jestliže v jižním Vietnamu ofenziva způsobila šok, tak ve Spojených státech způsobila doslova zemětřesení. Od ledna 1968 byla americká veřejnost před televizními obrazovkami jako zakletá. Záběry z bojů o americké velvyslanectví a mrtvolky ležící v politickém centru americké moci v jižním Vietnamu, poprava zajatého příslušníka Vietcongu v přímém přenosu

---

⁶⁸ SYRUČEK, M. *V zajetí džungle, nejdelší válka 20. století*. Praha : Epoque, 2007, s. 7.

⁶⁹ FREY, M. *Dějiny vietnamské války*. Praha : Paseka, 2003, s. 131.

způsobily Američanům kolektivní šok. Nervózní ozbrojené síly, zranění vojáci, ulice poseté mrtvolami.

Americká veřejnost si uvědomila, jak hluboce byla klamána. Hlasatel zpráv televizní společnosti CBS Walter Cronkite dal zděšení celého národa slovní podobu: „Co se to tam proboha děje? Myslel jsem, že v této válce máme vítězství na dosah“⁷⁰ V samotných Spojených státech začalo masivně narůstat protiválečné hnutí, zejména mezi studenty. Na ulicích amerických měst pálili povolávací rozkazy. Pro prezidenta Johnsona znamenala konec nadějí na znovuzvolení v listopadových volbách 1968. Převážná část Američanů přestala Johnsona považovat za důvěryhodného. Po tři roky prezident situaci v jižním Vietnamu přikrášloval, národu i sobě namlouval, že příští eskalace s sebou přinese rozhodnutí ve prospěch USA. Ještě na podzim 1967 nechal svého generála ve Vietnamu (Westmoreland) prohlásit před národem, že pokroky jsou nezvratné a nepřítel krátce před zhroucením. Ani dosavadní pozice generála Westmorelanda nebyla zářivá. Dne 10. března 1968 byl v novinových listech New York Times zveřejněn tajný požadavek generála Westmorelanda, aby prezident Johnson vyslal do Vietnamu dalších 206 000 mužů. Tento požadavek nakonec zamítl i Johnson, protože by to vyžadovalo povolání záloh a v zemi by musel být vyhlášen válečný stav. Dne 22. března 1968 je oznámeno, že se generál Westmoreland stane náčelníkem štábu pozemního vojska USA. Ve funkci velitele MACV ho v jižním Vietnamu vystřídá jeho dosavadní zástupce, generál Creighton W. Abrams.

Navíc se začaly projevovat síly, které se dotýkaly životních zájmů Spojených států. Hospodářské důsledky války byly zjevné na deficitu platební bilance, který od roku 1967 skokově narůstal. Inflační trend narůstal a pro finanční rok 1966-1967 zavedl prezident Johnson k úhradě rostoucích nákladů na vietnamskou válku mimořádnou 6 % daň. Nezaměstnanost spíše klesla, a to především ve vojenském průmyslovém sektoru. Odtok enormních dolarových částek do jižního Vietnamu a náklady na rozmístění amerických jednotek po celém světě vystavovaly americké občany stále většímu tlaku. Již v roce 1967 přislíbily evropské centrální banky s výjimkou Francie, že nevyužijí možnosti, aby vyměnily dolary za americké zlato (takzvaná garance výměny zlata, na jejímž základě byl dolar od roku 1944 hlavní a rezervní mezinárodní měnou). Ústupek se ovšem nevztahoval na soukromé transakce, které na jaře 1968 dosáhly svého vrcholu. Jen 14. března 1968 bylo skoupeno 400 tun zlata. Vzhledem ke ztrátě důvěry v americkou měnu byl prezident USA Johnson donucen vyvinout na Evropany určitý tlak a z Washingtonu bylo doporučeno všem hlavním světovým bankám uzavřít v pátek

⁷⁰ FREY, M. *Dějiny vietnamské války*. Praha : Paseka, 2003, s. 133.

veškerý prodej zlata. Obchod se zlatem byl zastaven v Londýně, Curychu, Frankfurtu nad Mohanem, Bruselu a Hongkongu. Jediný Charles de Gaulle přikázal guvernérovi pařížské banky otevřít normálně ve 12:30 hod. Byl to jediný ze všech světových trhů, který v pátek 15. března fungoval.⁷¹ Toto opatření nemělo valný účinek a prezident Johnson byl nakonec nucen zrušit povinnost bank vyměňovat zlato. Toto rozhodnutí mělo velkou symbolickou sílu. Znamenalo, že dolar už nemá všemocnou pozici na trhu a Amerika není schopna dostát svým mezinárodním závazkům. Skončila doba ekonomické a finanční nadvlády USA a to vše pro relativně malou zemi vzdálenou tisíce kilometrů od amerických hranic. Většině Američanů význam této krize unikl. Starosti jim dělal deficit státního rozpočtu způsobený válkou, který se pohyboval ve výši 20 miliard dolarů, a prezidentův záměr zvýšit daně. Válka odčerpávala nepředstavitelné množství peněz. Jen za rok 1967 dosáhly výdaje na americkou účast ve Vietnamu 21 miliard dolarů. Tyto náklady tvořila jednak finanční pomoc jihovietnamskému režimu a také finanční náročnost vysoce technizované americké armády. Vojenské náklady v rozpočtovém roce 1968-1969, kdy došlo k maximální eskalaci války, dosáhly závratných 80 miliard a 516 miliónů dolarů, což je v dnešní měně asi 450 miliard dolarů. Z 500 000 mužů bylo na zajišťování základen, provozu letišť a technických služeb zapotřebí 385 000. Průměrný americký voják stál v roce 1969 americké daňové poplatníky 46 044 dolarů (sedmkrát více než na konci druhé světové války) a denně spotřeboval v průměru 38 kg pohonných hmot, střeliva, potravin, zdravotnického materiálu atd. Měsíčně se musí z USA dovést 600 000 tun materiálu a na to je zapotřebí 510 lodí. Na zabití jednoho partyzána bylo zapotřebí 900 kg materiálu a 25 000 výstřelů.⁷² Například jeden proudový letoun typu F-105 stál 2 500 000 dolarů a 1 hodina letu stála 700 dolarů za palivo a 500 dolarů za pilota.⁷³ Podle názoru autora práce proti dalšímu pokračování ve válce ve Vietnamu hovořily tyto skutečnosti.

- „Ofenziva Tet“, její průběh a konečný výsledek, který nedával mnoho nadějí na kladný výsledek, pokud se válka nebude ještě více eskalovat
- tlak protiválečného hnutí (demonstrace proti válce, pálení povolávacích rozkazů)
- hluboký rozkol uvnitř demokratické strany
- rostoucí odpor Kongresu (stále silnější hlasy na revizi Rezoluce o Tonkinském zálivu)

---

⁷¹ FREY, M. *Dějiny vietnamské války*. Praha : Paseka, 2003, s. 136.

⁷² SYRUČEK, M. *V zajetí džungle, nejdelší válka 20. století*. Praha : Epoque, 2007, s. 188.

⁷³ *Vietnamská válka*. Praha : Naše vojsko, 1983, s. 124.

- mizející podpora vlády ve veřejnosti (pokles důvěry občanů ve vládu z 80 % z roku 1965 na méně než 40 % z roku 1968) a zejména starost vlivných kruhů z Wall Street o postavení Ameriky ve světovém hospodářském systému

4.3 Proces „vietnamizace“ války

Bezvýchodnost vojenského řešení vietnamského problému nakonec donutila americkou administrativu zahájit proces „vietnamizace“ a následně zahájení mírových rozhovorů. Dne 31. března 1968 se obrací prezident Johnson v dramatickém televizním projevu k národu a v projevu vyhláší zastavení bombardování severně od 20. rovnoběžky a dále v projevu nabízí vedení v Hanoji bezpodmínečné ukončení letecké ofenzívy, jestliže na jeho projev zareaguje kladně. Vyhlásí, že je připraven k mírovým rozhovorům bez předchozích podmínek, ale vůbec se nezmíní o maximálním počtu vojáků ve Vietnamu. Přesto tento jeho projev znamená konec stupňování agrese proti VDR. Nakonec projevu vyhlásí, že s výhledem na prezidentské volby v listopadu 1968 už nebude na další volební období k dispozici. Vietnamská ofenzíva a skeptický rozbor situace nebyly jedinou ranou Johnsonovy politiky. Dean Acheson bývalý ministr zahraničí, který byl tvůrcem Marshalova plánu a Trumanovy doktríny a který byl i strůjcem americké hegemonie nad západní Evropou a Japonskem náhle vidí, že životní dílo jeho generace je ohroženo. Přesto prohlašuje, že experiment s „vytvořením národa“ („nation building“) prostě ztroskotal a jižní Vietnam nelze zachránit. Dne 4. dubna 1968 je zavražděn Martin Luther King a dva měsíce na to Robert Kennedy. Ameriku zachvátí jiná podoba války ve Vietnamu. Amerika je vržena do víru násilí a ničení. Více než 100 měst USA zažije nejhorší rasové nepokoje v amerických dějinách. V srpnu 1968 v Chicagu při volebním shromáždění Demokratické strany dojde k bouřlivým šarvátkám a bouřlivým pouličním bitvám, to když jednotky podrážděných policistů začnou mlátit demonstranty. Většina obyvatel USA už toho má dost - má dost války ve Vietnamu - má dost demonstrací - má dost zpochybňování systému a autorit mladými studenty - má dost násilí a ničení. Americká společnost se opět chvěla v základech.

Také v Hanoji nebyla situace jednoduchá. Bombardování a velké ztráty „Ofenzívy Tet“ přiměly vietnamské vedení, aby místo vojáků začali jednat diplomaté. Již 3. dubna 1968 zazvonil na americkém velvyslanectví v laoském Vientianu telefon. Po dlouhých diskusích bylo nakonec dohodnuto místo i čas pro první setkání: Paříž,

13. května 1968.⁷⁴ Zahájení mírových rozhovorů se stalo velkou událostí, i když počáteční rozhovory byly velmi obtížné, protože každá strana prosazovala zcela odlišné názory na ukončení války. V listopadu 1968 vyhrál v prezidentských volbách Richard Nixon a v lednu 1969 se ujal prezidentského úřadu. Příznivým Nixonovým gestem byl příslib stáhnout z Vietnamu prvních 25 000 vojáků z celkového počtu 543 000 vojáků. Jako svého poradce si zvolil Henryho Kissingera, který byl prezidentovým nejbližším spolupracovníkem a hlavním vyjednávačem s VDR. Nixon a Kissinger věřili, že válku ve Vietnamu je možno ukončit za jeden rok. Pro tuto důvěru chtěli zvolit nevypočitatelnost na bojišti a u jednacího stolu, vojenskou eskalaci a veřejná prohlášení vypočítaná na efekt, kterými by sledovali 3 cíle:

- Je nutno připravit veřejnost na ukončení války, které se nebude podobat vojenskému vítězství.
- Neponchat za žádných okolností jižní Vietnam jeho osudu a jednoduše rezignovat na americkou účast ve Vietnamu.
- Ukončit válku pokud možno brzy, a to tak, že to bude vypadat „čestně“.

Možností, jak těchto 3 bodů dosáhnout se Nixonovi nabízelo několik: obnovení letecké ofenzívy, námořní blokáda severního Vietnamu, účinné pacifikační programy a „vietnamizace“ války, která byla zahájena už za prezidenta Johnsona. Zároveň to také znamená, že se skutečně začíná od roku 1969 přenášet hlavní tíha bojů v jižním Vietnamu na armádu ARVN. Tak, jak se budou stahovat vojska USA z jižního Vietnamu, začne se však také ještě jednou zvyšovat stav ARVN. ARVN bude také stále více vybavována moderní válečnou technikou. I když mírová jednání s přestávkami pokračoval i nadále, válka ve Vietnamu nepolevovala na intenzitě. VDR odmítne vyjednávat o oboustranném stažení jednotek z jižního Vietnamu. Nixon hodně dlouho váhá a pak přeci jenom zakáže bombardování Hanoje a námořní blokádu VDR. To však jenom proto, že se několik měsíců spoléhá na to, že letecká ofenzíva v Kambodži a Laosu proti Ho Chi Minh Trail a diplomatická jednání budou úspěšná a vše vyřeší. Na podzim 1969 se ukazuje, že to pravda není, že podléhal iluzím. Konec války ve Vietnamu se na podzim 1969 opět vzdálil a navíc tajné operace v Kambodži a v Laosu uvrhly tyto země do ještě většího chaosu. Americká invaze do Kambodži z dlouhodobého hlediska napomohla k pozdější genocidě Rudých Khmérů vedených

---

⁷⁴ SYRUČEK, M. *V zajetí džungle, nejdelší válka 20. století*. Praha : Epoque, 2007, s. 191.

Pol Potem, neboť vyvolala konflikt mezi vládou v Phnompenhu a Rudými Khmery, který doutnal již léta.

V září 1969 zemřel po delší nemoci Ho Či Min. Jeho úmrtí znamenalo pro jeho vlastní lid velkou ztrátu, ale komunisty inspirovala jeho smrt k odhodlání dovést boj do vítězného konce. Jeho duch a památka se staly jednotícím prvkem.⁷⁵ Zatím v jižním Vietnamu podle Nixonova plánu „vietnamizace války“ vzrostla saigonská armáda na milion mužů a její počet se dále zvyšoval. Jihovietnamské letectvo se stalo čtvrtým největším na světě. Velkým problémem byla dezerce. Ročně dezertovalo sto tisíc vojáků a ti, kteří zůstali, si často s nejmodernější americkou technikou nevěděli rady. Po celém Vietnamu vzrůstal odpor proti současné politice vlády.

Znepokojivý byl nárůst nenávisti vůči Američanům. Proces „vietnamizace“ neprobíhal podle plánů prezidenta Nixona. Korupce a úplatky natolik vysávaly prostředky ze státní pokladny, že se původní ozdravné programy staly neúčinnými. Vietnamská veřejnost velmi dobře pochopila, že Američané jsou ve Vietnamu jen proto, aby mohli zabíjet komunisty a co se stane s lidem, je příliš nezajímalo. Mimo to „vietnamizace“ odhalila i bezúspěšnou situaci v americké armádě, kde se po zahájení tohoto programu začaly množit drobné vojenské vzpoury a útoky na velící personál, protože žádný z vojáků nechtěl být tím posledním, kdo padne ve Vietnamu. Alarmující byl počet vojáků závislých na drogách. Dle odhadů amerického velení z roku 1970 téměř 65 000 příslušníků armády požívalo drogy a 40 000 bylo závislých na heroinu.⁷⁶ Pařížské rozhovory stále nikam nevedly a žádná ze zúčastněných stran nebyla schopna dosáhnout konsensu.

Do Indočíny se v únoru 1970 vypravila zvláštní komise amerického senátu a její zpráva obsahuje řadu zdrcujících faktů. Senátoři odhalili, že v jižním Vietnamu jsou 3 miliony uprchlíků, v Kambodži 400 000 místních Vietnamců a milion Khmerů a v Laosu 60 % vesnického obyvatelstva.⁷⁷ Komise na závěr konstatovala, že současná vláda (prezident Nguyen Van Thieu a premiér Nguyen Cao Ky zvítězili po zmanipulovaných volbách a v jižním Vietnamu již Thieu vládl od roku 1967) zůstane patrně u moci, dokud ji Spojené státy budou podporovat. Jestliže současná vláda zůstane u moci, „vietnamizace“ ztroskotá. V březnu 1970 oznámil prezident Nixon stažení dalších 150 000 vojáků z Vietnamu.

---

⁷⁵ WELSH, D. *Úplná historie vietnamské války*. Praha : Cesty, 1995, s. 117.

⁷⁶ HLAVATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*. Praha : NLN, 2008, s. 227.

⁷⁷ SYRUČEK, M. *V zajetí džungle, nejdelší válka 20. století*. Praha : Epoque, 2007, s. 203.

Protiválečné nálady ve Spojených státech, zvláště studentské demonstrace na Kentské státní universitě v Ohio, při nichž 4. května 1970 Národní garda čtyři studenty zabila a další zranila, otřásla základy americké společnosti. Stovky vysokých škol a univerzit byly zavřeny a na 100 000 demonstrantů obléhalo ve Washingtonu Bílý dům. Po invazi do Kambodži se všeobecná únava z války ve Spojených státech ještě zvýšila. Téměř 60 % Američanů se na konci roku 1970 domnívalo, že válka je nemorální a více než dvě třetiny jich bylo přesvědčeno, že Vietnam byl velkou chybou. Svět reagoval na další eskalování války masivními protesty a Američané zjišťovali, že válka ve Vietnamu nepřináší Americe nic než slzy a ostudu.

V létě 1971 navíc začaly New York Times otiskovat dokumenty Pentagonu, tzv. „Pentagon Papers“. Tyto přísně tajné materiály byly vypracovány v roce 1967 na přání tehdejšího ministra obrany McNamary a dokumentovaly historii americké účasti ve Vietnamu a ukazovaly, že politikové, kteří rozhodovali, se po desetiletí očividně nechávali vést spíše hrozivými představami než realistickými analýzami. „Pentagon Papers“ kromě toho ozřejmily, že Kennedy a Johnson přikrášlovali rozsah amerického angažmá, a že veřejnost neinformovali zcela pravdivě.

4.4 Pařížská dohoda a ukončení americké intervence ve Vietnamu

Dne 21. října 1972 byl oficiálně zveřejněn předběžný koncept dohody přijatelné jak pro Hanoj, tak i pro Washington. Avšak celá situace se zkomplikovala poté, co jihovietnamský prezident Thieu odmítl přijmout návrh dohody. 7. listopadu 1972 byl znovu zvolen americkým prezidentem Richard Nixon, a tím se mu uvolnily ruce k dalším krokům a skrze sliby štědré materiální a vojenské pomoci se snažil Thieua přesvědčit. Thieu však vzdoroval a navíc poslal do Washingtonu seznam šedesáti devíti námitek k navrhované smlouvě. Washington, který nebyl schopen stáhnout svou podporu saigonského režimu, se pokusil s Hanojí prodiskutovat případné změny v úmluvě.

Vzhledem k tomu, že VDR trvala na uzavření dohody, jejíž znění bylo projednáno v říjnu, nařídil Nixon poté, co byly rozhovory 13. prosince přerušeny, tzv. „vánoční bombardování“ severního Vietnamu. V průběhu několika dní bylo na severní Vietnam svrženo na 36 000 tun výbušnin, což byla tonáž srovnatelná s tím, co Hitler nechal shodit na britské ostrovy během celé druhé světové války.⁷⁸ Toto bombardování vyvolalo odpor dokonce i ze strany amerických pilotů, kteří odmítali nasedat do

---

⁷⁸ HLAVATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*. Praha : NLN, 2008, s. 231.

bombardérů a byli v tichosti posláni domů. Ve světě vyvolalo největší protesty a někteří politikové, jako švédský premiér Olaf Palme, je přirovnávali k nacistickým masakrům, jako byly české Lidice nebo kyjevský Babí Jar. Dokonce i papež Pavel VI. Hovořil o „otřeseném svědomí lidstva“.⁷⁹ Američané se snažili ospravedlnit bombardování neochotou VDR uzavřít mírovou dohodu. Skutečná pravda ale byla ta, že se Nixonovi nepodařilo přesvědčit vládu jižního Vietnamu, aby souhlasila s podmínkami smlouvy. Jihovietnamská vláda si byla dobře vědoma, že pokud USA opustí Vietnam, bude jižní Vietnam dříve či později pohlcen severním Vietnamem a to i navzdory deklarované americké pomoci a připravenosti Spojených států zasáhnout, pokud by VDR úmluvu porušila.

Vzhledem k tomu, že 24. června 1970 senát amerického kongresu odvolal rezoluci o „Tonkinském zálivu“, a tím již nebyly Spojené státy k obraně jižního Vietnamu vázány, působily tyto sliby vojenské pomoci skutečně nevěrohodně. Ve Vietnamu již také zůstávalo v roce 1972 pouze 27 000 vojáků, kteří se bojů již prakticky nezúčastňovali. Dne 29. prosince 1972 Hanoj vyslala signál, že je ochotna znovu zahájit vyjednávání, pokud Spojené státy ukončí bombardování. O den později bylo bombardování ukončeno a prezident Thieu byl informován, že pokud nepřijme dohody z října, budou Spojené státy pokračovat v jednání s VDR bez účasti Republiky Vietnam. Thieu však trval na stažení severovietnamských jednotek z jižního Vietnamu.

Po téměř třech letech jednání byla nakonec podepsána v Paříži dne 27. ledna 1973 „Dohoda o ukončení války a obnovení míru ve Vietnamu“ (viz příloha III). Podepíše ji severní Vietnam, jižní Vietnam, „provizorní lidová vláda FNO“ a Spojené státy americké. Prezident Thieu, který se uzavření dohody dlouho bránil, nakonec pod tlakem Spojených států ustoupil. Roli v tom sehrál i slib prezidenta Nixona týkající se poskytnutí vojenské a ekonomické pomoci a také slib obnovení letecké války v případě, že VDR nebude „Pařížskou dohodu“ respektovat.

Tato „Dohoda“ prakticky odpovídá kompromisům, které byly ujednány již v říjnu 1972. Znamená zastavení bojů a USA musí dle této dohody stáhnout své vojáky z Vietnamu do 60 dnů. Znamená však také, že vojáci VLA (bylo jich 140 000) v jižním Vietnamu zůstanou. Jako ústupek Hanoj musela slíbit, že propustí všechny americké válečné zajatce. Práci má nyní zahájit tzv. „Rada národního usmíření a jednoty“. Demilitarizovaná zóna má nyní status provizorní demarkační čáry, a není tudíž žádnou mezinárodně uznávanou hranicí. Dohoda také počítá s tím, že budou ukončeny všechny cizí vojenské operace (ARVN a VDR) na laoském a kambodžském území a že dohoda

---

⁷⁹ SYRUČEK, M. *V zajetí džungle, nejdelší válka 20. století*. Praha : Epoque, 2007, s. 216.

přinutí Hanoj fakticky uznat Thieuovu vládu. Byl také podepsán tajný dodatek k protokolu, ve kterém Nixonova vláda přislíbí severnímu Vietnamu finanční pomoc na obnovení země ve výši 3,2 miliard dolarů. Tato částka však VDR nebyla nikdy proplacena. Nixon využil jako záminku vojenského sjednocení Vietnamu v dubnu 1975 a také to, že VDR neobjasnila osud všech pohřešovaných Američanů ve Vietnamu. Byla ustanovena mezinárodní komise z představitelů Kanady, Indonésie, Polska a Maďarska, která měla dohlížet na příměří a bezkonfliktní implementaci dohody. Poslední američtí vojáci (mimo 9 000 poradců) se vrátili z Vietnamu na konci března 1973 a s nimi se vrátilo i 580 válečných zajatců.⁸⁰

4.5 Pád jihu a sjednocení Vietnamu

Události následujících dvou let ukázaly, že „Pařížská dohoda“ sice znamenala konec americké přítomnosti na území jižního Vietnamu, nikoliv však konec války. V americkém Kongresu i veřejnosti se po návratu posledních vojáků vytrácela ochota k další podpoře jižního Vietnamu. Na tom již nemohly nic změnit ani četné zprávy o porušování dohody o příměří. V té době totiž vrcholila aféra „Watergate“, (Aféra Watergate je skandál, který vypukl ve Spojených státech poté, co do sídla demokratické strany v komplexu Watergate ve Washingtonu, D.C. v roce 1972 násilně vnikli pracovníci aparátu republikánského prezidenta Richarda Nixona. Ti byli pověřeni úkolem, umístit do budovy odposlech. O události začali psát reportéři deníku The Washington Post Carl Bernstein a Bob Woodward. Případ vedl až k rezignaci prezidenta USA), která vládu USA ochromila a prezidenta Nixona znemožnila a nakonec donutila k odstoupení z prezidentského úřadu. V srpnu 1974 Nixon složil do rukou Kissingera demisi, a protože viceprezident Spiro Agnew rezignoval již dříve, převzal prezidentskou moc předseda Sněmovny reprezentantů Gerald Ford. Ve Vietnamu zatím jedna strana obviňuje druhou z porušování příměří. Pravdou je, že i když politbyro Lao Dongu v Hanoji rozhodlo již na jaře 1973, že ve válce bude pokračovat až do vítězného konce, porušovat příměří začalo RVN a její ARVN. Byli to jihovietnamští generálové, kteří chtěli stále získávat další území a sabotovali „Národní radu“. Severovietnamci se zatím připravují a vyčkávají v defenzivě, protože jsou si dobře vědomi své bojové převahy nad ARVN, zvláště pokud se týká morálky a politického uvědomění. Vojáci a dělníci začínají nyní betonovat široce rozvětvený Ho Chi Minh Trail (nehrozí bombardování). Takto pomalu zkracují dobu nutnou pro

---

⁸⁰ FREY, M. *Dějiny vietnamské války*. Praha : Paseka, 2003, s. 171.

přepřavu osob a materiálu ze severu Vietnamu na jih Vietnamu o celé 2/3. Mimo toho Hanoj vybuduje 2 000 km dlouhý ropovod, který vede od severní čínské hranice, přes Laos na jih do Kambodži. Po stezce zřizují zásobovací tábory. Již však v průběhu roku 1974 zesiluje VLA a Lidová osvobozenecká armáda (dále jen LOA) svou vojenskou aktivitu. Nejprve si upevní vládu nad provinciemi, které leží jižně od demilitarizovaného pásma, potom nad západní částí Centrální vrchoviny. Když se blíží konec roku 1974, kontroluje VLA/LOA poměrně uzavřené území, zatímco jednotky NFO váží v deltě Mekongu jednu polovinu jednotek ARVN. Jihovietnamská armáda a vláda má zcela jiné starosti. V roce 1974 zběhne z jihovietnamské armády neskutečných 240 000 vojáků. V ARVN dokonce nastane takový paradox, že si jednotlivé druhy zbraní začnou účtovat poplatky za střelbu. Americká pomoc se neustále tenčila a pro rok 1973 klesla na 700 miliónů dolarů, z toho více než polovinu pohltily náklady na dopravu.⁸¹ Odchodem Američanů začínají na saigonský režim a obyvatelstvo jižního Vietnamu doléhat těžké hospodářské důsledky. Již od roku 1970 se snižují příjmy RVN z převodů miliard dolarů z USA. Nyní od roku 1973 náhle přestane existovat 300 000 pracovních míst u základen armády USA. Nezaměstnanost ve městech RVN rychle vyskočí na 40 %. Recesi a inflaci ještě umocní v roce 1973 ropná krize, která velmi zdraží všechno dovážené zboží. V roce 1974 se k tomu přidají vážné problémy se zásobováním potravin. Saigonská vláda totiž chtěla dostat pod kontrolu trh s rýží, čímž by připravila NFO o její základní potravinu. Jenomže rolníci jižního Vietnamu se vzepřeli nařízení vlády, čehož důsledkem byla takzvaná „rýžová válka“. Cena rýže pro NFO skutečně vzrostla, ale městské obyvatelstvo jí tímto mělo ještě méně.

A mělo být pro jižní Vietnam ještě hůře. Počátkem prosince 1974 překvapivě dobyla NFO provinční hlavní město Dong Xoai nedaleko kambodžských hranic. V tuto dobu se v Hanoji vojenské velení generála Giapa radí o vyhlídkách na novou ofenzívu. Ho Chi Minh Trail je vybetonován, v meziskladech na něm čeká spousta střeliva a zbraní a mnoho vojáků se přesunulo do provincií, které drží VLA/LOA. V prosinci 1974 Pham Van Dong uvažuje realisticky. Ví, že je málo pravděpodobné, že by USA po pařížském příměří, aféře Watergate a Nixonově odstoupení (srpen 1974) vojensky v jižním Vietnamu zasáhlo. Po zvážení všech politických, vojenských a hospodářských okolností vedení Lao Dongu rozhodne dne 18. prosince 1974, že na jaře 1975 spustí ofenzívu v oblasti Centrální vrchoviny jižního Vietnamu. Pokud by tato „Jarní ofenzíva

---

⁸¹ SYRUČEK, M. *V zajetí džungle, nejdelší válka 20. století*. Praha : Epoque, 2007, s. 221.

1975“ nevedla ke konečnému vítězství, vytvoří si VLA/LOA podmínky pro „Všeobecné povstání ve městech“ v roce 1976.

Komunistická ofenzíva začíná v březnu 1975. Již dne 13. března 1975 VLA po frontálním útoku rychle dobude město Ban Me Thuot a dál obsadí celé toto regionální středisko v Centrální vrchovině. Dne 14. března 1975 nařídí prezident Thieu vojskům ARVN, aby se z Centrální vrchoviny stáhla a mohla přeskupit své ozbrojené jednotky. Přikázal velícímu generálovi, aby vyklidil oblasti v okolí Pleiku a Kontumu a vydal se na pochod na pobřeží, kde by zaujal obranu. Saigonsští velitelé místo toho, aby plnili rozkazy ze svého štábu, utekli. Zmatek a chaos v jižním Vietnamu byl dokonán. S vojáky prchali i tisíce civilních obyvatel, kteří se mísili s vojáky a jejich technikou. Saigonské jednotky odhodily zbraně a začaly bezhlavě utíkat. Na útěk se vydají i desetitisíce rodinných příslušníků a obyvatel měst. Vojáci VLA obsazují již 25. března 1975 bývalé hlavní město Annanského císařství Hue a za několik dní padne i Da Nang. Když Giap a velení v Hanoji vidí všechny tyto vojenské úspěchy, rozhodnou se zaútočit na Saigon a obsadit i jižní provincie.

Na počátku dubna doporučil náčelník štábu americké armády generál Weyand prezidentu Fordovi, aby obnovil americké nálety a poskytl okamžitou pomoc ve výši 720 milionů dolarů, ale Kongres to vše striktně odmítl s tím, že válka je stejně prohraná. Navíc 78 % Američanů nechtělo o nějaké pomoci pro jihovýchodní Asii ani slyšet. Prezident proto nařídil americkému velvyslanci v Saigonu Grahamu Martinovi, aby připravil evakuaci zbylých Američanů a jejich jihovietnamských přátel.⁸² Prezident Thieu dne 21. dubna 1975 rezignuje a uvolní místo nové vládě. Sám Thieu uteče i se svým majetkem ze země. Vlády v hroučícím se jihovietnamském režimu se ujímá generál Duong Van Minh, který je ochoten přistoupit ke kompromisům. Ale VDR, vědoma si svých vítězství, už Minhovy nabídky na mír ignoruje. Dne 30. dubna 1975 vstupují jednotky VLA do Saigonu a obsazují prezidentský palác a 1. května 1975 přijímají „bezpodmínečnou kapitulaci Minha“.

Vietnam se konečně po třech desetiletích sjednotil pod komunistickou vládou a Saigon je přejmenován na Ho Či Minovo Město. V červenci následujícího roku byla vyhlášena Vietnamská socialistická republika.

---

⁸² SYRUČEK, M. *V zajetí džungle, nejdelší válka 20. století*. Praha : Epoque, 2007, s. 226.

5 SHRNUTÍ PŘÍČIN A DOPADŮ VIETNAMSKÉ VÁLKY

Vietnamská válka trvala třicet let a tím se stala nejdelším válečným konfliktem ve 20. století. Bylo popsáno mnoho papíru a vysloveno mnoho názorů, proč nejmocnější země světa USA prohrála v konfliktu s poměrně malou a chudou rozvojovou zemí a byla nucena stejně jako Francie ukončit vojenskou angažovanost v jihovýchodní Asii.

Mnoho kritiků zastává názor, že správnou odpověď na občanskou válku v jižním Vietnamu dává strategie protipartyzánské války (counterinsurgency), kterou vypracovala již Kennedyho státní administrativa. Podle této teorie existují počátkem 60. let velmi dobré vyhlídky, že by se v kombinaci s politickými a hospodářskými opatřeními mohla stabilizovat saigonská vláda a u venkovského obyvatelstva by to zajistilo důvěru v režim Ngo Dinh Diema. Tento slibný experiment, tedy „vytvoření národa“ (nation building), byl prý dobrý, ale pokazili ho vojáci z Pentagonu, kteří nerespektovali to, že bylo nutné změnit Diemovo autokratické vládnutí, a kteří hodnotili občanskou válku, jako povstání podněcované zvenčí a kteří s ním chtěli bojovat vojenskými prostředky. Zastánci tohoto názoru tvrdí, že by prezident Kennedy tak jako tak válku ve Vietnamu ukončil, a to po úspěšné pacifikaci, nebo kdyby zjistil, že jihovietnamský režim není životaschopný. Zastánci druhého názoru tvrdí, že USA mohlo po roce 1965 zvítězit, pokud by politici dali vojákům naprostou volnost jednání. Pokud by Johnson netrval na koncepci omezené války a překonal své přehnané obavy z intervence ČLR. Pokud by Johnson nařídil totální leteckou ofenzívu proti Ho Chi Minh Trail, VDR a všem cílům NFO. Pokud by Johnson převelel do jižního Vietnamu okamžitě dostatečný počet vojáků k pozemním operacím. Pokud by všechno toto Johnson udělal, válka ve Vietnamu by jistě brzy skončila. Tento názor zastává v průzkumech veřejného mínění až do roku 1980 celých 65 % všech Američanů.⁸³ A třetí názor zastávají vojenští analytici. Názor kritizuje především „Strategii opotřebování“. Hlavní chybou bylo přenechávat ARVN pouze defenzivní, zajišťovací úkoly. ARVN měla útočit i zajišťovat. Americké vojenské úspěchy v letech 1969 až 1970 jasně ukazují, že ohromné ozbrojené síly USA, které operovaly ofenzivně v malých jednotkách, měly nad pravidelnými jednotkami VLA a partyzány NFO jasnou převahu. Touto taktikou se měla válka vyhrát.

---

⁸³ FREY, M. *Dějiny vietnamské války*. Praha : Paseka, 2003, s. 179.

Všechny tyto teorie a názory mají však některé argumenty, nad kterými se člověk musí zamyslet. Když se zamyslí, vyvstanou mu na mysli otázky, na které postrádá uspokojivou odpověď. V první řadě jde o to, že není úplně jasné, zda by ČLR zasáhla, pokud by Spojené státy vedly proti severnímu Vietnamu ničím neomezenou válku. Stejně nejasné je, zda by Kennedy do Vietnamu pozemní jednotky USA poslal a zda by je z Vietnamu stáhl a kdy. Teprve po kulturní revoluci v Číně a Nixonově návštěvě v Pekingu v roce 1972 odpadají zahraničně politická hlediska pro vedení další války. V té chvíli je již jasné, že Čína se angažovat nebude. Spojené státy vzhledem ke své politice zadržování komunismu nezareagovaly včas na rostoucí napětí mezi největšími komunistickými zeměmi a toto napětí využily až s mnohaletým zpožděním. V této době je také zřejmé, že „teorie domina“ je překonaná a neudržitelná.

Nabízí se otázka, proč komunisté vlastně zvítězili. Komunisté pod vedením Ho Či Mina měli již v průběhu druhé světové války jasný cíl získání plné nezávislosti a řešení hospodářských a sociálních problémů, jistoty sociální rovnosti. Komunisté spojili svoji ideologii s národním vědomím Vietnamců, což Francouzi, ani Američané neuměli. Vůdce v jižním Vietnamu Bao Dai, Ngo Dinh Diem a Nguyen Van Thieu nikdy nevystoupili z koloniálního a postkoloniálního myšlení a neuměli se ve srovnání s komunisty prosadit tak, aby byli přesvědčivou politickou alternativou. Francouzi a Američané s jihovietnamskými vládci jen vojensky potlačovali povstalecké hnutí. Komunisté nabízeli kombinaci politiky a až potom i vojenství. Komunisté uměli reagovat na vzniklé situace mnohem pružněji. Na celém vítězství komunistů ve Vietnamu mají určitě velký podíl osobnosti. Komunisté měli charismatického Ho Či Mina, generála Giapa, předsedu vlády Pham Van Donga a mezi osobnosti patřil i Le Duan. Ho Či Min, Giap, Pham Van Dong a Le Duan šli za svými cíli, kterými byla vietnamská suverenita a „vietnamský socialismus“. Na druhé straně stál Diem s aurou mandarína 19. století a Thieu, který se obklopoval systémem korupce, a oba masám lidí neměli co říci. Jihovietnamská elita nikdy nepřekonala svou koloniální mentalitu a před všechny ostatní cíle kladla cíle osobní.

5.1 Spojené státy a dědictví vietnamské války

Pro Spojené státy skončil konflikt první vojenskou porážkou v jejich dějinách. Tzv. „Vietnamský syndrom“ dodnes určuje zahraniční politiku USA. Válka ovlivnila postoj mnoha Američanů k jejich zemi a vedla ke kritickému přezkoumání americké představy o vlastní výjimečnosti. Tento postoj se dodnes projevuje zejména ve způsobu nasazování amerických vojáků do zahraničních misí.

Účast Spojených států ve válce v Koreji i ve Vietnamu vycházela z principu pravomoci či přímo povinnosti amerického prezidenta adekvátně reagovat na útok vůči USA. V obou konfliktech bojovala americká armáda, aniž by Kongres, a tudíž Spojené státy vyhlásily nepřátelské straně formálně válku. S rostoucí kritikou americké účasti ve Vietnamu však narůstala i nespokojenost Kongresu se situací, ve které se kyvadlo rozhodování o ozbrojených konfliktech vychýlilo výrazně ve prospěch exekutivy a prezidenta. Mnozí zákonodárci dospěli k názoru, že je prezident Johnson při schvalování tzv. „Tonkinské rezoluce“ oklamal a při schvalování pravomocí proti zřejmě vyprovokovanému útoku severovietnamských sil zneužil ke schválení velmi široce definovaných pravomocí pro vedení tohoto konfliktu. Aby napříště podobné situaci Kongres předešel, schválil v roce 1973 tzv. „Rezoluci o válečných pravomocích“ (War Powers Resolution), která řeší otázku sdílení pravomocí v oblasti zahraniční politiky mezi prezidentem a Kongresem v situacích použití amerických ozbrojených sil v zahraničí. Cílem má být situace, kdy prezident svá rozhodnutí předem konzultuje s Kongresem a pravidelně zákonodárce informuje o svém postupu a úspěšnosti v dosahování stanovených cílů. Prezident musí o jakémkoliv použití amerických vojenských sil Kongres informovat, a ten musí prezidentovi nejpozději do 60 dnů danou akci autorizovat, nebo ji prezident musí ukončit. Richard Nixon tuto rezoluci vetoval, nicméně Kongres jeho veto přehlasoval. Od té doby všichni američtí prezidenti do určité míry zpochybnili její ústavnost, na druhou stranu se jejími ustanoveními převážně řídí.

Jako příklad této politiky lze uvést invazi do Iráku a Kuvajtu v roce 1990-1991. Administrativa prezidenta Bushe si vyžádala souhlas Kongresu s vedením války a Spojené státy utvořily mnohonárodnostní koalici a zajistily si udělení mandátu OSN. Ve svých důsledcích způsobila vietnamská válka vzestup a pád moci amerického prezidentství a přispěla k soustředění moci uvnitř exekutivy. Vietnamská válka také připravila půdu pro „Watergate“, největší státní krizi v dějinách Spojených států. Americká administrativa se od počátku dopouštěla v jihovýchodní Asii celé řady chyb, které nakonec vyústily v to, že se celá Indočína dostala pod komunistické vlády.

Hlavním problémem Američanů bylo, že nedokázali ustavit stabilní, nekomunistický režim jižního Vietnamu. Spojené státy kladly vždy na první místo válku a lidé s jejich problémy byli odsouváni na nižší příčky. Tím není řečeno, že by americké hodnoty byly falešné, ale jejich prosazování ve Vietnamu bylo špatně nasměrováno. Amerika přišla do Vietnamu spíše bojovat s komunisty, než poskytovat pomoc tamnímu obyvatelstvu jako celku. Vládě jižního Vietnamu byly poskytnuty

miliony dolarů, ale nikdo v USA nechtěl vidět korupci a osobní prospěchářství jak politických, tak armádních špiček, které tyto peníze odčerpávaly neznámo kam. Samotní Vietnamci spatřovali v Američanech původce utrpení, lidi, kteří nemají pochopení pro jejich potřeby a problémy. Američtí vojáci neměli zájem Vietnamce poznat a měli je až na malé výjimky za podřadné lidi, na kterých si vybíjeli své znechucení a hněv, které chovali proti nepříteli a válce.

Mezi zásadní hodnocení vietnamské problematiky patří to, že přenesení politiky zadržování na Vietnam bylo chybou. Trumanova a Eisenhowerova vláda odvozovala špatné příčiny války z externích faktorů. V tomto konfliktu se nakonec jednalo o sebeurčení a národní suverenitu. Za vlády Eisenhowera a Kennedyho se Spojené státy spojily se slabým souputníkem, který navíc nebyl bez americké podpory životaschopný. Rozhodnutí prezidenta Kennedyho z roku 1961 nedbat na závěry ženevské konference a vyslat do jižního Vietnamu vojenské poradce posílila vzájemnou závislost. Johnsonovo rozhodnutí vyslat do Vietnamu pozemní jednotky válku zcela amerikanizovalo a zapletlo Spojené státy do vojenského střetnutí, které se zvolenými prostředky nemohly vyhrát. Až Nixonovi se podařilo americkou válku ve Vietnamu ukončit. Volba jeho metod a cena (zvláště také pro Vietnamce) zůstávají stále předmětem diskusí.

Stál vlastně Vietnam za to, aby za něj Amerika bojovala? Jaké důsledky měla tato válka v Americe? Musíme si uvědomit, že převážná část vojáků nasazených ve vietnamské válce patřila ke generaci dětí narozených po druhé světové válce. Zatímco průměrný věk amerického vojáka ve druhé světové válce byl 26 let, ve Vietnamu to bylo pouhých 19 let. Vzhledem k tomu, že Spojené státy vyšly z druhé světové války jako jednoznačná supervelmoc a postavení USA bylo něčím neoddiskutovatelným a víra ve vlastní schopnosti a možnosti způsobila, že tito mladí muži zpočátku aktivně vstupovali do armády, neboť v tom spatřovali svoji povinnost a byli hrdí na armádu Spojených států i na politickou reprezentaci země. Mentalita Američanů sice dovoluje kritizovat jednotlivé představitele moci, ale nikdy ne systém, na kterém jsou Spojené státy postaveny. Americký patriotismus hraničící až s nacionalismem, poměrně snadno dokázal vzbudit dojem vlastní nezranitelnosti a neporazitelnosti a tím i ochotu jít bojovat. Během vietnamské války nasadily Spojené státy ve Vietnamu statisíce vojáků a desetitisíce z nich zahynuli (viz tabulka č. 7 a č. 8).

Tabulka č. 7: Počty americký vojáků nasazených ve Vietnamu⁸⁴

Rok	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968
Počet	3 200	9 000	16 300	23 300	184 000	385 000	485 000	543 000

Tabulka č. 8: Počty amerických vojáků padlých ve vietnamské válce⁸⁵

Rok	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967
Počet	4	5	16	53	122	216	1 928	6 350	11 363
Rok	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	Celkem
Počet	16 899	11 780	6 173	2 414	759	68	1	62	58 213

Americká veřejnost sice vnímala, že ve Vietnamu umírají vojáci, ale psychologický šok a důvod k zamyšlení nad celým smyslem americké intervence ve Vietnamu způsobilo otištění fotografií 242 vojáků zabitých ve Vietnamu za jediný týden. Tyto fotografie vyšly v červnu 1969 v časopise Life.

Spojené státy navíc měly na 314 000 zraněných z celkového počtu 2 590 000 vojáků, kteří se účastnili přímých bojových akcí. Z tohoto počtu zraněných vojáků jich 42 000 trpí poruchami zraku, téměř 3 000 jich zcela osleplo, 4 662 vojáci měli amputovány obě nohy, 20 965 jich přišlo o nohu nebo ruku, další asi 3 000 živoří do dnešních dnů v psychiatrických ústavech.

Spojené státy také po skončení bojů pohřešovaly ve Vietnamu 2 646 svých vojáků a z tohoto počtu je stále 997 vojáků, kteří jsou nezvěstní. Právě nevyřešená otázka těchto pohřešovaných vojáků způsobila odmítavý postoj USA k Vietnamu, nehledě na velký citový problém pozůstalých rodinných příslušníků, a byla také jednou z příčin, proč Spojené státy odmítly poskytnout finanční prostředky na obnovu Vietnamu ve výši 3,2 miliardy dolarů, kterou Vietnamu přislíbil prezident Nixon.

Americké válečné náklady na tuto válku činily 167 miliard dolarů (dnešních 650 miliard dolarů). Ani tyto obrovské finanční částky nedokázaly zajistit Spojeným státům vítězství v této válce. Navíc tyto vysoké náklady na válku způsobily i ekonomické problémy, které zasáhly celé Spojené státy a ovlivnily i ekonomické vztahy na celém světě. Prvním varovným signálem se stal tzv. „černý pátek“ 15. března 1968, kdy došlo ke kolapsu směny amerického dolaru za zlato (viz kapitola 4.2 Důsledky „Ofenzivy Tet“). V roce 1971 došlo k pádu zlatého dolaru a zhroucení systému, jehož podstatou

⁸⁴ FREY, M. *Dějiny vietnamské války*. Praha : Paseka, 2003, s. 68-151. vlastní zpracování.

⁸⁵ *Počty amerických padlých ve vietnamské válce* [online]. 2013 [cit. 2014-07-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.archives.gov/research/military/vietnam-war/casualty-statistics.html>>.

bylo napojení amerického dolaru na zlato a všech ostatních měn na dolar. Tento finanční systém vznikl v červenci 1944 v Bretton Woods v USA za účasti 44 zemí a spolu s ním byl založen i Mezinárodní měnový fond (MMF).⁸⁶ Výsledkem byla tzv. „Brettonwoodská dohoda“ jako první globální peněžní konstituce. Americký dolar získal status oficiální celosvětové rezervní měny, od které navíc budou měny ostatních zemí odvozeny. Současně Spojené státy musely garantovat směnitelnost dolaru za zlato v pevně stanoveném kurzu 35 dolarů za trojskou unci zlata. Vzhledem k tomu, že Spojené státy americké měly po druhé světové válce značné zásoby zlata, se držel systém poměrně dlouho, ale koncem 60. let (zejména po programu „zbraní a másla“ prezidenta L. Johnsona) se začal rozpadat. V srpnu roku 1971, kdy o splnění závazku podle „Brettonwoodské dohody“ zažádaly Francie a Velká Británie, jim tehdejší prezident R. Nixon nevyhověl a 15. srpna 1971 Brettonwoodský systém zrušil.

To vedlo k éře pohyblivých devizových kurzů. Cena zlata během několika měsíců od konce „Brettonwoodské dohody“ vzrostla řádově desetinásobně. Přímým následkem uvolnění dolaru bylo v roce 1973 zvýšení ceny ropy ze strany Organizace zemí vyvázejících ropu (dále jen OPEC). To mělo podíl na spuštění pádivé inflace a poznamenalo zbytek 70. let. Do roku 1973, kdy členské země organizace OPEC ztrojnásobily ceny ropy, oslabil dolar na hranici 100 dolarů za trojskou unci, a dostal se tak na třetinu své dřívější hodnoty. Americká centrální banka ovšem dál tiskla dolary, aby držela krok s prudce rostoucími účty za dovoz. Tato inflace, která v roce 1970 dosáhla 6 % a v roce 1973, kdy došlo k pádu „zlatého dolaru“ dosáhla dvouciferného čísla. Objem peněz narostl v roce 1971 o 10 % a původní „devadesátidenní“ zmrazení platů a mezd se protáhlo na tři roky. Nominální hodnota amerického dolaru vůči trojské unci zlata od tohoto dne do současnosti, vzrostla ze 42,22 dolaru na přibližně 1 700 dolarů za unci (údaj z roku 2011).

Ekonomické ztráty, velké množství padlých vojáků a ztráta prestiže Spojených států ve světě na Američany silně zapůsobily. Američané se zpočátku jen málo zajímali o to, co se děje v jihovýchodní Asii, a plně důvěřovali americké vládě a prezidentovi a věřili, že USA jsou ve Vietnamu, aby zastavily expanzi komunismu. Ještě v roce 1965, kdy Američané vstupovali do války, byla podpora kroků prezidenta 80 %. Po šoku z průběhu Ofenzivy Tet“ a vystřízlivění z toho, že vláda a prezident neříkali národu celou pravdu, poklesla tato podpora na 35 % v roce 1969.

Avšak šedesátá léta byla obdobím proměn v názorech lidí. V univerzitním kalifornském městečku Berkeley začalo v roce 1964 „Hnutí za svobodu slova“. Na

---

⁸⁶ ČERNOHORSKÝ, J. *Základy financí*. Praha : Grada Publishing, 2011, s. 40.

počátku muži z tohoto hnutí pálili povolávací lístky, což bylo mnohem dříve, než si většina Američanů uvědomila, že existuje nějaký Vietnam. Vietnamská válka měla velký dopad na Američany tmavé pleti, kteří nechápali, proč mají bojovat za svobodu Vietnamců, když doma svobodu nemají (rasová segregace v jižních státech unie). Černí Američané tvořili 13 % amerických ozbrojených sil, ale díky svému nižšímu vzdělání měli jen malou šanci na služební postup a také důstojníci tmavé pleti tvořili pouze 2 % velitelského sboru.⁸⁷

Také vojáci vracející se do Spojených států z Vietnamu přinášeli nálady frustrace a zbytečnosti válečného úsilí. Tito veteráni z Vietnamu se také stávají velkým sociálním problémem, neboť na tyto vojáky postupem času veřejnost nenahlíží jako na válečné hrdiny, ale zvláště po zveřejnění masakru ve vesnici My Lai naopak jako na vrahy a bezcitné zabijáky. Tito veteráni si z války odnášeli pouze ztrátu iluzí a po návratu domů je navíc ještě čekalo opovržení. Spojené státy vydají ročně na veterány z vietnamské války na 22 miliard dolarů, přičemž suma se stále zvyšuje. Na vině je mimo jiné například chemická látka zvaná Agent Orange, kterou Američané ve vietnamských džunglích používali ke zničení tamních lesů, v nichž se skrýval protivník. Její dopad na zdraví vojáků není dodnes přesně stanoven, nicméně úřady uznaly, že by mohla mít na svědomí například cukrovku u některých veteránů, za což si mohou žádat odškodnění. V poslední době je to nejvíce kompenzovaná nemoc u veteránů z Vietnamu. Studie navíc poukazují, že více než 60 % těchto válečných veteránů trpí určitým druhem opožděného stresu a 40-60 % má trvalé emocionální problémy. S tím souvisí i zvýšený počet sebevražd, kriminálních činů, rozvodů a fluktuace zaměstnání.⁸⁸

5.2 Vietnam a jihovýchodní Asie po válce

Jihovýchodní Asie se stala dějištěm nejdéle trvajících konfliktů ve 20. století. Vietnamský lid zaplatil za vítězství vysokou cenu. První válka v Indočíně si vyžádala na 800 000 životů. V letech 1961-1975 se staly obětí války miliony lidí (viz tabulka č. 9). Na jihu Vietnamu zničily válčící strany 9 000 z přibližně 15 000 vesnic. V severním Vietnamu nálety těžce poškodily šest průmyslových aglomerací a 4 000 z 5 800 zemědělských družstev. Jižní Vietnam v důsledku politických změn opustilo na 1,5 milionu obyvatel, přičemž to byly ve většině vzdělanější vrstvy, které potom chyběly při obnově země, a další více než jeden milion obyvatel byl uzavřen do „převýchovných

⁸⁷ WELSH, D. *Úplná historie vietnamské války*. Praha : Cesty, 1995, s. 165.

⁸⁸ WELSH, D. *Úplná historie vietnamské války*. Praha : Cesty, 1995, s. 169.

táborů“ nebo odsouzen k „nuceným pracím“. ⁸⁹ Válka zanechala v jižním Vietnamu 900 000 sirotků, milion vdov a na 200 000 prostitutek. ⁹⁰ Ke zhoršení celkové situace přispěla i snaha vedení země snížit počet obyvatel v přelidněných městech, především v Ho Či Minově Městě (Saigonu), Hue, Da Nangu a Nha Trangu. Hlavním cílem bylo obdělat přes jednu třetinu půdy, která v důsledku války zůstala ležet ladem.

Tabulka č. 9: Ztráty na životech obyvatel jihovýchodní Asie⁹¹

Stát	Počet mrtvých
Vietnamská demokratická republika	3 100 000
Jižní Vietnam	250 000
Kambodža	300 000
Laos	200 000
Celkem	3 850 000

Obrovským problémem do budoucnosti se stalo používání chemických látek na ničení vietnamské džungle americkou armádou. V průběhu války bylo asi 10 % území Vietnamu intenzivně zasaženo celkem osmdesáti miliony litrů chemikálií, z čehož dvě třetiny představoval neblaze proslulý Agent Orange. Samozřejmě, že si toto opatření vyžádalo oběti především mezi civilisty. Během deseti let bylo tímto způsobem zničeno asi 23 000 čtverečních kilometrů lesů, což je rozloha dnešního Slovinska. V jižním Vietnamu byla takto zasažena desetina veškeré plochy.

⁸⁹ HLAVATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*. Praha : NLN, 2008, s. 238.

⁹⁰ FREY, M. *Dějiny vietnamské války*. Praha : Paseka, 2003, s. 178.

⁹¹ FREY, M. *Dějiny vietnamské války*. Praha : Paseka, 2003, s. 39-189, vlastní zpracování.

Tabulka č. 10: Používání defoliantů v Indočíně (v litrech)⁹²

Rok	Agent Orange	Agent White	Agent Blue	Celkem
1962	56 000	0	8 000	65 000
1963	281 000	0	3 000	283 000
1964	948 000	0	118 000	1 066 000
1965	1 767 000	0	749 000	2 516 000
1966	6 362 000	2 056 000	1 181 000	9 599 000
1967	11 891 000	4 989 000	2 513 000	19 394 000
1968	8 850 000	8 483 000	1 931 000	19 264 000
1969	12 376 000	3 572 000	1 309 000	17 257 000
1970	1 806 000	697 000	370 000	2 873 000
1971	0	38 000	0	38 000
Celkem	44 338 000	19 835 000	8 128 000	72 354 000

Podle britského historika Johna Simkina bylo chemikálií Agent Blue v letech 1962 až 1969 zamořeno 688 000 akrů zemědělské půdy. Ve zprávě publikované v roce 2003 se uvádí, že více než čtvrt století po stažení USA z Vietnamu asi 650 000 Vietnamců stále trpělo chronickými problémy způsobenými chemickou válkou. Vietnamský Červený kříž odhadl, že účinky Agentu Orange zmrzačily asi tři miliony Vietnamců. Pro představu je vhodné uvést, že jedna kávová lžička dioxinu Agent Orange je schopna otrávit na 300 lidí! V současnosti, trpí asi půl milionu dětí tělesnými postiženími jako je třeba rozštěp páteře kvůli tomu, že jejich rodiče byli vystaveni účinkům smrtících herbicidů.⁹³ Podle odhadů se materiální škody ve Vietnamu vyšplhaly na více než 167 miliard dolarů. Armáda Spojených států použila v jihovýchodní Asii 15,5 milionů tun pozemní munice a leteckých bomb, z toho jen ve Vietnamu bylo použito 12 milionů tun. Za celou druhou světovou válku bylo v Evropě a na Dálném východě použito 6 milionů tun. V jihovýchodní Asii se tak nacházejí tisíce nevybuchlých min a munice, která od konce války zmrzačila nebo usmrtila více než 100 000 lidí. Eskalace války do Laosu a Kambodži způsobila uchopení moci Rudými Khmery, kteří pod vedením Pol Pota vrátili Kambodžu v podstatě do doby kamenné a nastolili genocidu vlastního národa, která si vyžádala život dvou milionů Kambodžanů. Američané od října 1965 do srpna 1973 svrhli na Kambodžu téměř 2 757

⁹² *Vietnamská válka*. Praha : Naše vojsko, 1983, s. 130.

⁹³ *Chemická válka ve Vietnamu 1961-1973* [online]. 2012 [cit. 2014-07-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.vlastnihlavou.cz/valka-ktera-neskoncila/>>.

000 tun bomb (spojenci během druhé světové války svrhli dohromady dva miliony tun bomb, včetně atomových pum na Hirošimu a Nagasaki). Laos, přes jehož území vedla legendární Ho Či Minova stezka, která sloužila k zásobování Vietcongu z Hanoje, byl intenzivně bombardován v letech 1964 až 1973. Během této doby byl zasypan 2,5 miliony tun pum. V té době žilo v Laosu pouze dva a půl milionu obyvatel, takže na každého z nich připadla jedna tuna bomb. Asi 30 % bomb (osmdesát milionů kusů střeliva) nevybuchlo. Smrtící munice se stále nachází na třetině laoského území, kde nejenže zabíjí nevinné civilisty, ale navíc znemožňuje laoským farmářům obhospodařovat stovky tisíc hektarů jinak úrodné země.

Vietnam čerpal ze štědré pomoci států socialistického bloku, ale ke konci osmdesátých let již byla ekonomická situace způsobená politickými tlaky a hospodářskými problémy států východního bloku neudržitelná. Mezinárodní měnový fond a Světová banka obviňovaly Vietnam, že není schopen zavést „rozumnou politiku“ a ukončily spolupráci, což v důsledcích znamenalo, že v letech 1987-1988 dosáhla inflace 300 % a vietnamský dong musel o 50 % devalvovat. Ceny potravin se zdvojnásobily. V roce 1982 MMF požadoval jako podmínku poskytnutí úvěrů (také z nátlaku USA) zásadními strukturálními změnami. Zásadní význam pro budoucí vývoj Vietnamu byl vstup do organizace ASEAN v červenci 1995. Tímto vstupem se Vietnam dostal do oblasti svobodného obchodu a seznámení se s normami a praktikami mezinárodního obchodu. I když, podíl zemědělství na tvorbě HDP v posledních letech postupně klesá, přesto se jedná o velmi významný ekonomický sektor, který zaměstnává přes 70 % práce schopného obyvatelstva. Před zahájením ekonomických reforem činila zemědělská výroba téměř 50 % HDP. V roce 1999 činil tento podíl již jen 25,4 %. O tom, jak moc jsou pro Vietnam reformy důležité, svědčí fakt, že hodnota produkce u státních podniků vzrostla v roce 2005 o pouhých 5,2 % oproti 23,2 % u soukromých podniků.

5.3 Normalizace vztahů

Vzájemné vztahy mezi Vietnamem a Spojenými státy a jich následná normalizace procházely od uzavření "Pařížských mírových dohod" v roce 1973 velmi složitým obdobím. Ačkoliv Spojené státy fakticky válku prohrály a byly tedy v pozici poraženého, jednaly s Vietnamem jako s poraženým státem. Americká frustrace z Vietnamu způsobila jak ve vládních kruzích, tak i ve veřejnosti pocity toho, že chtěly Vietnam vymazat ze své mysli a zapomenout na to, že se USA této války vůbec zúčastnily. Spojené státy odmítly poskytnout Vietnamu 3,2 miliardy dolarů na obnovu

zničené země a jako hlavní argument byl použit nejasný osud pohřešovaných Američanů. Prezident Ford vyhlásil proti Vietnamu hospodářské embargo. USA mimo to vyslovily v roce 1976 veto na přijetí Vietnamu do OSN. Až prezident James Carter učinil krok ke vzájemnému smíru a v září 1977 podpořil přijetí Vietnamu za plnoprávného člena OSN. Na podzim téhož roku došlo i na několik výměn v oblasti kulturní a akademické. Slibně navázané vztahy zůstaly ovšem nenaplněny, a to tentokrát z Vietnamské strany, která nadále trvala na finanční pomoci na přestavbu země, kterou jí slíbila Nixonova administrativa. Spojené státy hleděly se znepokojením na masivní exodus obyvatel z Vietnamu a také na postupující přípravy Vietnamské socialistické republiky (dále jen VSR) na invazi do sousední Kambodže. Vietnam také uzavřel v červnu 1978 smlouvu o přátelství a spolupráci se SSSR. Z těchto důvodů se Spojené státy soustředily na normalizaci vztahů s Čínou, a Vietnam se tak ocitl v mezinárodní izolaci, zvláště po jeho invazi do Kambodži, která o rok později vyústila v otevřenou čínsko-vietnamskou válku.

Za prezidenta Ronalda Reagana se otázka pohřešovaných proměnila v takřka národní problém. Tématem se zabýval Kongres a veřejnost byla přesvědčována, že ve Vietnamu stále žijí američtí váleční zajatci ve strašlivých podmínkách. V tisku a ve filmovém zpracování (např. americký film z roku 1984 *Missing in action*) byla tato otázka častým námětem. Ovšem o tom, že by se ve Vietnamu nacházeli ještě nějakí váleční zajatci, se nepodařilo získat jediný hodnověrný důkaz. Je nutno přiznat, že v polovině 80. let umožnil Vietnam americkým státním občanům soukromé pátrání po pohřešovaných a nabídl i neomezenou spolupráci svých úřadů. Tato vstřícnost však narazila na nepřístupnou Reaganovu administrativu. Washington tajně doufal, že hospodářskou cestou dosáhne zhroucení komunistického režimu. I Reaganův nástupce George Bush se choval neústupně a blokoval francouzské pokusy o hospodářskou pomoc prostřednictvím MMF.

Teprve s nástupem Billa Clintona nastala v americkém postoji změna. Tuto změnu inicioval tlak amerického hospodářství, které již nehodlalo nečinně přihlížet tomu, jak s Vietnamem obchodují Japonci a západní Evropa. Vzhledem k tomu, že proti sblížení se nestavělo ani veřejné mínění, ukončil Clinton v červenci 1993 blokaci úvěrů mezinárodních organizací. V únoru 1994 bylo zrušeno hospodářské embargo a rok nato zřídily obě země kanceláře styčných misí a Vietnam se stává plnoprávným členem Organizace sdružení národů jihovýchodní Asie (dále jen ASEAN). Konečně po dlouhých letech na jaře 1997 otevřely Vietnam a Spojené státy svá velvyslanectví

v Hanoji a ve Washingtonu.⁹⁴ Spojené státy a Vietnam uzavřely dohodu o vojenském výcvikovém programu, ve kterém měli Vietnamci připravovat Američany pro boj v džungli. Výrazným stimulem hospodářského vývoje ve Vietnamu byl podpis bilaterální obchodní smlouvy s USA 13. července 2000, ve které byla opatření týkající se obchodu se zbožím, službami a ochrana duševního vlastnictví, investic, transparentnosti apod. Vzájemné rozvíjení vtaů vyvrcholilo návštěvou prezidenta Billa Clintona v Hanoji v listopadu 2000. V červnu 2005 došlo k dalšímu upevnění vztahů se Spojenými státy, kdy vietnamský předseda vlády Phan Van Khai navštívil Washington a setkal se svými americkými protějšky a prezidentem Georgem W. Bushem.

Důležitým krokem pro Vietnam byl vstup do Světové obchodní organizace (dále jen WTO) 7. listopadu 2006. Cesta k tomuto členství byla pro Vietnam složitá a dlouhá. Za počátek prvotních změn lze považovat rok 1986, kdy vietnamská vláda zahájila po vzoru ostatních socialistických států politické a hospodářské reformy známé jako „Doi moi“ (Nové myšlení). Tyto reformy kladly důraz především na ekonomickou transformaci, zatímco v politické a kulturní rovině měla zůstat zachována absolutní moc komunistické strany nad společností. „Doi moi“ můžeme přirovnat k politice „otevřených dveří“, která před více než pětadvaceti lety nastartovala reformy v Číně. Liberalizace hospodářství, otevírání se tržním podmínkám a opouštění modelu byrokraticko-subvenčního centralizovaného hospodářství se zaměřením se na rozvoj multi-sektorálního zbožního hospodářství. Vzhledem ke skutečnosti, že Vietnamci jsou velmi podnikavým národem, se tržní ekonomika ve Vietnamu rozvíjela spontánně a tyto poměry se v osmdesátých letech zintenzivnily tak, až tržní hospodářství bylo vyhlášeno hlavním směrem. Vietnamcům, kteří jsou hlavně malovýrobci, obchodování nedělalo potíže, takže přivítali změnu jako správnou cestu, jak vydělat peníze. „Doi moi“ tak nastartoval hospodářský růst, kterým Vietnam začal nejprve dohánět a posléze i předhánět stávající asijské tygry, Thajsko, Malajsii či Jižní Koreu. Dnes už má v Asii větší dynamiku růstu pouze Čína. Tím, že se Vietnam stal členem WTO se toto uznání rovná tomu, že Vietnam je vhodný jako cíl investic. Poté, co se stal Vietnam členem WTO americký koncern Intel bude v Hanoji investovat do stavby továrny na výrobu čipů 605 milionů dolarů, Microsoft hodlá investovat 150 milionů dolarů. Jsou tu i jiní. Japonský Canon přenáší z Číny do Vietnamu výrobní provozy. Německý Siemens získává zakázku na stavbu podzemní dráhy v Ho Či Minově Městě. Investice sice přicházely už předtím, ale členství Vietnamu ve WTO, spojené se závazkem dalšího otevírání trhu snížením ochranných cel, příliv investic umocnilo. V roce 2006

---

⁹⁴ FREY, M. *Dějiny vietnamské války*. Praha : Paseka, 2003, s. 184.

Vietnam přijal investice ve výši 2,8 miliardy dolarů a následující rok již 3,1 miliardy dolarů. Vietnam je stále zemědělskou zemí, venkov dominuje. A na venkově jsou lidé chudí. Ještě v roce 1990 žilo na 60 % obyvatel za méně než jeden dolar denně. Loni konstatovala Asijská rozvojová banka, že tento podíl klesl pod 25 %. Vietnam dosáhl v době celosvětové finanční krize růst Hrubého domácího produktu (dále jen HDP) 6 % a tak se nelze divit, že o toto teritorium s 86 miliony obyvatel mají výrobci, exportéři a investoři z celého světa velký zájem. Zahraniční investice do Vietnamu v letech 1988 až 2009 dosáhly v 10 747 projektech celkové sumy 168,4 miliardy amerických dolarů. Vietnam je 13. nejlidnatější země světa a na přelomu desetiletí 21. století se očekává, že počet obyvatel VSR dosáhne 90 milionů a růst HDP přes 8 %. Vláda totiž přijala na dvacet zákonů, kterými se zrovnoprávnilo postavení zahraničních a domácích podniků. Zlepšila se ochrana duševního vlastnictví, mezi zákony je i úprava pravidel hospodářské soutěže. Dokonce členové Komunistické strany Vietnamu mohou zakládat soukromé podniky.

Neméně důležitým krokem k americko-vietnamskému usmíření se stala vzájemná dohoda uzavřená v roce 2010, která se zabývá likvidací používaných chemikálií během vietnamské války. Společná komise amerických a vietnamských politiků, vědců a občanských zástupců zveřejnila plán, podle kterého by měly USA poskytovat po dobu deseti let každoročně 30 milionů dolarů na obnovu země. Americká vláda by se měla na financování podílet asi z poloviny, zbylou část by měly věnovat různé nadace a další dárci. Jako jeden z nejdůležitějších faktorů pro lepší vzájemné vztahy se ukázaly osobní kontakty mezi americkými a vietnamskými veterány, které zaznamenávají vzestup od poloviny devadesátých let.

5.4 Vzájemné vztahy mezi Vietnamem a Českou (Československou) republikou

Vztahy mezi Vietnamem a Českou (Československou) republikou mají silnou tradici. Jako první reprezentanti v září 1945 vyhlášené Vietnamské demokratické republiky přijeli do Prahy ve druhé polovině roku 1948 někteří vietnamští komunisté. Československá republika uznala Vietnamskou demokratickou republiku 2. února 1950. Prostřednictvím Mezinárodního svazu studentstva vydával svůj informační bulletin v Praze až do dubna 1949 Ho Či Minův zástupce Li Hi a od července 1949 zde pobýval dlouholetý komunistický funkcionář Tran Ngoc Danh, který se ovšem ve svých

dopisech československému vedení netajil kritikou Ho Či Mina coby „druhého Tita“ a posléze byl odeslán zpátky do Vietnamu.

Již v polovině 20. století přicházela do tehdejšího Československa první vlna vietnamských imigrantů tzv. válečných sirotků. V dubnu 1951 a znovu o rok později byly z Vietnamu do Československa vypraveny transporty zadržených Čechoslováků, kteří byli zajati nebo dezertovali jako členové francouzské cizinecké legie. 30. prosince 1954 se předáním pověřovacích listin do rukou prezidenta Ho Či Mina akreditoval první československý velvyslanec Vladimír Knap a v únoru 1955 byla do Hanoje vyslána delegace ministerstva zahraničního obchodu v čele s Janem Fierlingerem.

Výsledkem těchto kontaktů bylo poskytnutí první československé pomoci ve formě nejrůznějšího zboží (textil, obuvi, strojů, aut, jízdních kol, stipendií a hudebních nástrojů) v rámci daru v ceně 71 miliónů korun. Další úvěry poskytlo Československo v roce 1956, 1960 a 1961 v celkové výši 47 miliónů korun.⁹⁵ V říjnu 1955 také po Severním Vietnamu putovala skupina československých prorežimních katolických duchovní, kteří měli přesvědčit místní katolíky, že jim v zemi nehrozí perzekuce a nemusejí tedy odcházet na jih. Efektivnější byla československá aktivita směřující k vybudování nemocnice v Haiphongu, v rámci které začala ve Vietnamu působit skupina československých zdravotníků. Jejich pobyt byl na žádost vietnamské strany několikrát prodloužen. Postupně se začal rozvíjet vzájemný obchod, v rámci kterého však postupně narůstaly československé pohledávky. Od ledna 1962 začala do Vietnamu proudit československá zbrojní pomoc. Zpočátku sice nevelká, ale po zapojení Američanů do bojů v severním Vietnamu pomoc radikálně vzrostla. V březnu 1957 Vietnam navštívil premiér Viliam Široký a v červenci téhož roku přijel do Československa prezident Ho Či Min.

Do vzájemných vztahů se také nepříznivě promítl nejasný postoj vietnamského vedení v otázce sovětsko-čínské roztržky. V duchu snahy posílit vietnamské spojení se sovětským blokem se odehrála také návštěva prezidenta Novotného a dalších funkcionářův Hanoji v lednu 1963. Jejím hlavním výsledkem bylo zřízení mise Fronty národního osvobození jižního Vietnamu v Praze, jejíž působení posléze Československo financovalo. Obava, že mise bude fungovat jako skrytá „čínská agentura“, vedla k tomu, že pracovníci mise byli pečlivě monitorováni a její prostory odposlouchávány. Ke kritickému pohledu Prahy na vietnamské vedení přispělo také to, že si vietnamská ambasáda vymínila, že 114 vietnamských studentů v Československu nebude muset docházet na přednášky marxismu-leninismu. Po eskalaci války ve Vietnamu v roce

---

⁹⁵ KUDRNA, L. *Bojovali a umírali v Indočíně*. Praha : Naše vojsko, 2010, s. 350.

1965 začala ovšem sovětská a československá pomoc Hanoji opět narůstat. Každý rok na jaře nebo v létě předával vietnamský premiér Pham Van Dong československému velvyslanci v Hanoji obsáhlý seznam požadované materiální pomoci a československé vedení pak v následujících měsících zkoumalo, kterým z těchto požadavků vyhoví. Za období od roku 1965 do roku 1975 dosáhla celková výše pomoci 2,3 miliardy korun, z čehož více než miliardu tvořila cena zdarma dodaných zbraní.⁹⁶ Další československá pomoc proudila také přímo Frontě národního osvobození jižního Vietnamu, která v dubnu 1965 obdržela například zbraně a další materiál v ceně 3,3 miliónu korun a její pražské zastoupení získalo v roce 1969 postavení velvyslanectví. Rostoucí závislost Hanoje na Moskvě vedla vedle narůstajícího napětí ve vztazích s Pekingem také k tomu, že vietnamské vedení hlasitě podpořilo sovětskou invazi do Československa v srpnu roku 1968. Normalizační režim pokračoval v nepřerušované poskytování bezplatné pomoci a v roce 1973 navštívil Prahu premiér Pham Van Dong.

Od 70. let byly mezivládní dohody o poskytování stipendií rozšířeny na odbornou přípravu na učilištích, na tzv. výrobní praxi a na dočasné zaměstnávání vietnamských občanů. Rychle narůstal počet poskytovaných stipendií. Ve školním roce 1974-1975 bylo v Československu 1 200 vietnamských studentů. Jen v letech 1974-1977 se v zemi také vystřídal 5 069 vietnamských praktikantů.

Ani po sjednocení Vietnamu v roce 1975 však československo-vietnamské vztahy nenabývaly charakteru vzájemně výhodné spolupráce. Celková bezplatná pomoc Československa Vietnamu dosáhla v letech 1976-1980 výše 758 miliónů korun a pěti miliónů dolarů. Navíc Vietnam ke konci roku 1979 dlužil 936 miliónů korun z předchozích úvěrů. Po čínském útoku v roce 1979 se stal Vietnam příjemcem dalšího československého vojenského materiálu. Vedle zastaralé výzbroje šlo však rovněž o 24 letounů L-29 a v Československu také vystudoval větší počet důstojníků vietnamské armády. Vietnam také uznal v roce 1996 svůj dluh vůči ČR ve výši 11 miliónů dolarů, který vznikl v průběhu 60. až 80. let minulého století a tato dohoda umožnila další rozvíjení obchodní vztahů. Vzájemná obchodní bilance za prvních sedm měsíců r. 2014 ukazuje oproti srovnatelnému období loňského roku nárůst o 29 %. Český export do Vietnamu dosáhl za leden až červenec 2014 objemu 56,6 miliónů dolarů (nárůst o 29 % oproti stejnému období roku 2013) a dovoz dokonce objemu 314,7 miliónů dolarů

---

⁹⁶ HLAVATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*. Praha : NLN, 2008, s. 273.

(nárůst o 55,4 %). Celkový obrat činil 371,3 miliónů dolarů (nárůst o 50,7 %) a deficit bilaterálního obchodu se prohloubil na 258,1 miliónů dolarů.⁹⁷

Zřejmě nejvýznamnějším prvkem vzájemných vztahů byla v roce 1980 uzavřená dohoda o dočasném zaměstnávání vietnamských pracovníků. Jenom v letech 1981-1983 na jejím základě přicestovalo do Československa 26 000 Vietnamců. Délka jejich pobytu byla v rozmezí 3-7 let. Československo tak získalo výkonné pracovníky a vietnamská vláda díky jejich výdělkům splácela část svého dluhu. Krachem československého režimu na konci roku 1989 byly smlouvy o vzdělávání rušeny, studenti a stážisté měli odjet domů. To se však často neuskutečnilo a mnoho Vietnamců zůstalo na našem území. Někteří pak odjeli, ale v 90. letech se zase vrátili. Další migranti z Vietnamu začali přicházet po roce 1989. Nejčastěji jde o drobné podnikatele a obchodníky. Část z nich přijela za členy rodiny, kteří již byli v České republice (dále jen ČR), jiní přijeli na základě vlastní předchozí zkušenosti nebo na doporučení příbuzného či známého. Také se do ČR přistěhovalo mnoho Vietnamců z (bývalého východního) Německa, kde také skončily smlouvy o vzdělávání a které dávalo migrantům z Vietnamu finanční podporu, pokud Německo opustí. Poslední skupinou migrantů z Vietnamu, která přicházela do ČR zejména před vypuknutím ekonomické krize, byli zaměstnanci najatí zprostředkovatelskými agenturami. Tito lidé přicházeli zejména do velkých montoven a továren, byli ve Vietnamu zaškoleni a dovezeni za prací do ČR. Po vypuknutí hospodářské krize byly tisíce těchto zaměstnanců nuceny odejít, což pro mnoho z nich bylo katastrofou. Zprostředkovateli zaplatili vysoké sumy (8-13 tisíc dolarů) za to, aby mohli v ČR pracovat, a na místě často zjistili, že nemají žádnou smlouvu, že byli po zkušební lhůtě propuštěni, nebo že se stali obětí ne ekonomické krize, ale podvodu nebo vykořisťování. Vietnamci, jsou třetí nejpočetnější skupinou cizinců v ČR. V březnu 2010, jich v ČR žilo přes 60 000, z toho více než polovina s trvalým pobytem. Vietnamské děti tvoří 39 % ze všech dětí cizinců v českých mateřských školách a 32 % na základních školách.⁹⁸

---

⁹⁷ *Bilance vzájemné obchodní výměny za posledních pět let* [online]. 2014 [cit. 2014-11-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/vietnam-obchodni-a-ekonomicka-spoluprace-s-cr-17977.html>>.

⁹⁸ HLAVATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*. Praha : NLN, 2008, s. 280.

ZÁVĚR

Vietnamská válka v mezinárodní terminologii představuje jen lokální konflikt nebo tzv. válku zástupnou (v rámci války Studené). Avšak fakticky lokálním konfliktem zdaleka nebyla. Na vietnamské půdě bojovali vojáci deseti zemí a nepřimo, formou dodávek zbraní, strategického zboží, poradci, odborníky apod. se na ní podílely desítky dalších zemí. Nepřimo se zde střetávaly největší mocnosti světa a mocenská seskupení tohoto světa. Bojovalo se v ní nejmodernějšími zbraněmi, ale formálně žádná válka vyhlášená nebyla. Přitom intenzita bojů v mnoha směrech přesahovala intenzitu bojů z druhé světové války. Autor se v rámci bakalářské práce zaměřil na celkovou analýzu dopadů vietnamské války na světové dění, změn v sociální oblasti, průmyslu, zemědělství a obchodu. Analýza poválečného hospodářství, ekonomik a bezpečnostní situace byla v práci specifikována pro Spojené státy americké, které v této válce prohrály, Vietnam jako země, která z této války vyšla vítězně.

První indočínská válka v letech 1946-1954 mezi Francií a Vietnamskou demokratickou republikou byla zpočátku vnímána jako válka koloniální. Francie, která nepochopila po druhé světové válce nové události probíhající ve všech koloniích a také z obavy o své velmocenské postavení zvolila cestu krvavé války, kterou nemohla vyhrát a postupně o svá koloniální panství přišla. Hořké zkušenosti z vietnamské džungle převzali po Francouzích Američané. Američané ale na rozdíl od Francouzů spatřovali ve válce možnost odražení nástupu komunismu, který se v padesátých a šedesátých letech nebezpečně šířil. Francie se ze své porážky v Indočíně nepoučila a ke konci roku 1954 se ocitla ve válce s další kolonií, tentokrát Alžírsku, která skončila vyhlášením Alžírské nezávislosti v roce 1962. Proč si Francie zvolila tuto cestu a nejednala v otázce svých kolonií podobně jako Velká Británie, která postupně přiznávala svým bývalým koloniím nezávislost, a tyto země se stávaly členy britského Commonwealthu, je dodnes nezodpovězená otázka.

S jedinou výjimkou, již byla občanská válka v letech 1961-1964 nevyvolala žádná jiná vojenská epizoda v amerických dějinách takové vnitřní trauma. Otřásla americkým sebevědomím, „otrávila“ americkou politiku i vztahy mezi generacemi. Amerika se díky vietnamské válce nacházela v takovém zmatku a občansky se natolik rozdělila, že se téměř ocitla na pokraji nové občanské války. Spojené státy vstupovaly do této války jako nejmocnější stát světa a nezpochybnitelná autorita politického

i ekonomického „západního světa“. První konfrontace USA v boji proti šíření světového komunismu na korejském poloostrově nedopadla sice podle předpokládaného cíle, ale na druhé straně se politická garnitura Spojených států utvrdila v názoru, že je schopna čelit šíření komunismu po celém světě a všemi prostředky. Podle autora rozboru americké politiky v Indočíně směřovaly k přímé vojenské konfrontaci ve Vietnamu následující kroky.

- Rozhodnutí Trumanovy vlády (1945-1953) poskytnout vojenskou pomoc Francii v její koloniální válce proti Vietnamu vedenému komunisty přímo zaangažovalo Spojené státy ve Vietnamu a určilo směr americké politiky.
- Rozhodnutí Eisenhowerovy vlády (1953-1961) zachránit svého chráněnce jižní Vietnam před komunistickým převratem a pokus zvrátit komunistický režim v severním Vietnamu zavedl vládu k přímé úloze v konečném zhroucení ženevského řešení pro Indočínu v roce 1954.
- Kennedyho vláda (1961-1964) přeměnila politiku omezeného rizika, kterou zdělila, v politiku rozsáhlých závazků, jež ponechala prezidentu Johnsonovi na vybranou mezi vystupňovanou válkou a odchodem vojsk.
- Johnsonova vláda (1964-1969) zintenzivnila válku proti severnímu Vietnamu a bez ohledu na názor zpravodajských orgánů bylo zahájeno v roce 1965 bombardování severního Vietnamu, které mělo přimět Hanoj k ukončení podpory činnosti Vietcongu na jihu.

Obrovské finanční náklady na vietnamskou válku vyčíslené na dnešní peníze ve výši 650 miliard dolarů měly velké ekonomické dopady nejen ve Spojených státech, ale ovlivnily ekonomické vztahy na celém světě. Spojené státy učinily z této války jednu z nejnákladnějších válek světa, která kdy v historii lidstva existovala. Hrubý domácí produkt Spojených států před zapojením do války činil v roce 1960 4,4 % a v roce 1980 činil již jen 3,0 %. Aby mohly Spojené státy financovat válku ve Vietnamu, byly nuceny zvyšovat každoročně schodky veřejných rozpočtů. Příliv nových peněz však vytvářel inflační tlaky a přitahoval útoky měnových trhů na vztah dolaru a zlata a vedl k rozpadu Brettonwoodského měnového systému. Těmto tlakům a ekonomickým problémům nemohly Spojené státy odolávat. Důsledkem těchto dopadů bylo, že dnem 1. ledna 1975 americký dolar vstoupil do éry plovoucích měnových kurzů a dolar přestal být hlavní světovou měnou. Konflikt v jihovýchodní Asii zasáhl do struktur Severoatlantické aliance a Francie v roce 1966 opustila struktury Severoatlantické aliance, aby se vymanila z vojenského vlivu Spojených států. První indočínská válka

a její výsledek urychlil uzavření vojenského Paktu o vzájemné pomoci v jihovýchodní Asii (SEATO) v září 1954 v reakci na ustanovení komunistického režimu v severním Vietnamu. Jedním z nejzřejmějších dopadů této války na USA je jejich značná neochota nasadit kdekoli velké množství vojáků na dlouhou dobu. Američané velmi vnímají ztráty na životech svých vojáků, jak to dokázaly události v Somálsku v rámci operace Gothic Serpent v roce 1993 a jejichž následkem se USA odmítly angažovat o rok později ve Rwandě při masakrech Tutsiů a umírněných Hútů, což stálo život 800 000 lidí. V současné době pozorujeme podobnou situaci v Iráku a Sýrii v boji proti radikálům z Islámského státu při bojích o město Kobani, kdy lze očekávat při pozemním útoku velké ztráty. Letecké útoky USA a jejich spojenců sice způsobují radikálům ztráty, ale v žádném případě nemohou, tak jako letecká válka ve Vietnamu způsobit úplné a konečné vítězství. Z hlediska světové bezpečnosti je pak dalším trendem uplynulých desetiletí její pozvolná „privatizace“, tzn. zapojování soukromých vojenských a bezpečnostních agentur (PMSCs-Private Military and Security Companies). Jedním z největších poválečných problémů jsou tisíce kilometrů čtverečních zamořených herbicidy používaných armádou USA, a které znesnadňují opětovné využívání zemědělské půdy. USA odmítají uznat a poskytnout dostatečnou zdravotní pomoc a péči zhruba 3-5 milionům lidí jak to požadují vietnamští představitelé, ale zavázaly se nicméně podílet na programech odstranění zbytkového dioxinu částkou 300 milionů dolarů v následujících deseti letech. Členstvím Vietnamu v organizaci WTO od roku 2007 padly poslední překážky, kdy mohly Spojené státy Vietnamu bránit v hospodářských aktivitách a znesnadňovat přístup Vietnamu k úvěrům a mezinárodnímu obchodu, což má velmi pozitivní dopad na vývoj vietnamské ekonomiky a znamenalo zlepšení podnikatelského prostředí a podmínek ochrany zahraničních investic. Závazky Vietnamu umožňují mj. úplnou liberalizaci trhu, např. ve stavebnictví, turistice či ochraně životního prostředí.

Při hodnocení vietnamské války nelze opomenout ani vzájemné česko-vietnamské vztahy, které datujeme od poloviny 20. století. Československá vláda vnímala Vietnam jako zemi velmi zajímavou, a to nejen pro jeho velké nerostné bohatství a politickou orientaci, ale i jako odrazový můstek k získání dalších trhů v Asii. Jednalo se zejména o oblast tovární výroby, dopravy, zemědělství, obnovení těžby nerostných surovin a zdravotnictví, a angažovala se zde prostřednictvím finanční a technické podpory, dodávek potřebného tovaru či školením vietnamských odborníků. Vietnamská menšina žijící v ČR se u nás úspěšně etablovala. V ČR je hlášeno na 60 000 občanů vietnamské národnosti a jsou třetí nejpočetnější skupinou cizinců na našem

území. Podle odhadů hovoří v samotném Vietnamu na 100 000 lidí a vzhledem k tomu, že Vietnamci udržují a rozvíjejí své rodinné vazby a jsou obchodně mimořádně zdatní, otevírá se pro naše podnikatele a podniky velké šance na prohloubení hospodářských styků. Podnikatelská činnost Vietnamců se ale bohužel projevuje i negativně, o čemž svědčí statistiky vězňených osob i vlastní zkušenosti autora práce. V českých věznicích bylo v roce 2013 umístěno 403 občanů vietnamské národnosti a převážná část těchto osob byla dodána za výrobu a distribuci drog.

Při závěrečném shrnutí a zhodnocení významu vietnamské války autor dochází k závěrům, že nikdy nelze předpokládat vedení koaliční války a zároveň úspěšně reformovat svého spojence. Nelze očekávat automaticky podporu z jiných zemí, bez ohledu na velikost ideálů, pro něž se válka vede. Nikdy se nesnažit přetvořit svého spojence k obrazu svému a nikdy se nespolehat na to, že technika nebo vyspělé zbraňové systémy zajistí vítězství. Nezbyvá než počkat, zda Spojené státy konstruktivně zvládnou základní problém vietnamské války a tím je „přenos kultury“. Experiment „vytvoření národa“ (nation building) v jižním Vietnamu byl zvláště ve své rané fázi také pokusem o zlepšení životních podmínek lidí. Že tento dobře míněný přenos kultury a „import demokracie“ ze severoatlantického prostředí do zemí jihovýchodní Asie byl neuskutečnitelný, se stále více ukazuje po skončení Studené války. Všechny tyto experimenty a pokusy západu většinou krachují, protože na světě existují kultury, které nevnímají demokracii a západní severoatlantické chápání světa stejně. Ne všechny země Středního východu, jihovýchodní Asie nebo Afriky chtějí bezvýhradně převzít demokraticky pluralitní společnost, tak jak ji naznačuje Západ. Je zřejmé, že hodnoty euroatlantické civilizace nenacházejí v jiných kulturních oblastech dostatečný ohlas a někdy vyvolávají i nepřátelskou reakci. Pro některé národy je přednější vlastní nezávislost a svoboda než určitý druh demokracie.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje:

1. BISHOP, CH. *Vietnamský válečný deník 1964-1975*. Praha : Naše vojsko, 2005. 255 s. ISBN 80-206-0789-7.
2. CAMERON, Rondo E. *1925-2001. Stručné ekonomické dějiny světa: Od doby kamenné do současnosti*. 1. vyd. Praha : Victoria Publishing, 1996. 475 s. ISBN 80-85865-21-1.
3. ČERNOHORSKÝ, J. *Základy financí*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 2011. 304 s. ISBN 978-80-247-3669-3.
4. DUIKER, Wiliam J. *Ho Či Min*. 1. vyd. Praha : BB Art. 2003. 583 s. ISBN 80-7341-166-0.
5. FERRO, M. *Dějiny kolonizací*. 1. vyd. Praha : NLN. 2007. 503 s. ISBN 978-80-7106-021-5.
6. FREY, M. *Dějiny vietnamské války: Tragédie v Asii a konec amerického snu*. 1.vyd. Litomyšl : Paseka, 2003. 210 s. ISBN 80-7185-468-9.
7. HLAVATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*. 1. vyd. Praha : NLN, 2008. 357 s. ISBN 978-80-7106-965-2.
8. KAMAS, D. *Válka ve Vietnamu: 1964-1975*. Olomouc : Votobia, 1997. 263 s. ISBN 80-7198-247-4.
9. KOUDELKA, V. *Vietnam: země rýže a hor*. 1. vyd. Třebíč : Akcent, 2003. 172 s. ISBN 80-7268-269-5.
10. KREJČÍ, O. *Zahraniční politika USA: ideje, doktríny, strategie*. 1. vyd. Praha Professional Publishing, 2009. 435 s. ISBN 978-80-86946-68-9.
11. KUDRNA, L. *Bojovali a umírali v Indočíně*. 1. vyd. Praha : Naše vojsko, 2010. 399 s. ISBN 978-80-206-1099-7.
12. MACDONALD, P. *Cizinecká legie*. 1. vyd. Praha : Naše vojsko, 1994. 191 s. ISBN 80206-0456-1.
13. MAILER, N. *Proč jsme ve Vietnamu?* 1. vyd. Plzeň : Mustang, 1995. 157 s. ISBN 80-7191-006-6.
14. MÜLLEROVÁ, P. *Vietnam: Stručná historie států*. 1. vyd. Praha : Libri, 2004. 127. s. ISBN 80-7277-255-4.
15. NÁLEVKA, V. *Světová politika ve 20. století. I.* 1. vyd. Praha : A. Skřivan ml., 2000. 271 s. ISBN 80-902261-4-0.

16. NÁLEVKKA, V. *Světová politika ve 20. století. 2.* 1. vyd. Praha : A. Skřivan ml., 2000. 287 s. ISBN 80-86493-16-4.
17. NGUYEN K. V. *Dějiny Vietnamu.* 1. vyd. Bratislava : Pravda, 1977. 330 s.
18. NGUYEN, K. *V kolonii.* 1. vyd. Praha : BB Art, 2005. 311 s. ISBN 80-7341-489-9.
19. NOVOTNÝ, J. *Úředně zapomenutá válka: historie francouzské přítomnosti v Indočíně.* 1. vyd. Olomouc : Fontána, 2003. 86 s. ISBN 80-7336-086-1.
20. NOŽINA, M. *Dějiny Kambodže.* 1. vyd. Praha : NLN, 2007. 380 s. ISBN 978-80-7106-897-6.
21. NOŽINA, M., *Dějiny Laosu.* 1. vyd. Praha : NLN, 2010. 317 s. ISBN 978-80-7422-063-0.
22. PALMER, D. *Volání polnice.* 1. vyd. Brno : Jota, 1996. 283 s. ISBN 80-85617-81-1.
23. PEČENKA, M. *Encyklopedie moderní historie.* 1. vyd. Praha : Libri, 1995, 589 s. ISBN 80-85983-01-X.
24. ROTTMAN, Gordon L. *Americká pěchota ve Vietnamu 1965-1973.* 1. vyd. Brno : Computer Press, 2007. 64 s. ISBN 978-80-251-1760-6.
25. SAMUELSON, P. Anthony. *Ekonomie.* 18. vyd. Praha : NS Svoboda, 2010, 775 s. ISBN 978-80-205-0590-3.
26. SHORT, P. *Pol Pot: Dějiny zlého snu.* 1. vyd. Praha : BB Art, 2005. 596 s. ISBN 80-7341-610-7.
27. SCHLEY, N. *Války USA: kronika agresivního národa.* 1. vyd. Praha : Brána, 2004. 217 s. ISBN 80-7243-226-5.
28. SCHWARZKOPF, H. Norman. *Hrdina pouštní bouře: Autobiografie.* 1. vyd. Vimperk : Papyrus, 1993. 599 s. ISBN 80-85776-13-8.
29. SYRUČEK, M. *Henry Kissinger: bůh či ďábel diplomacie.* Praha : Epoque, 2004. 399 s. ISBN 80-86328-48-1.
30. SYRUČEK, M. *Rozpůlený banán.* 1. vyd. Praha : Mladá fronta, 1973. 336 s.
31. SYRUČEK, M. *V zajetí džungle: nejdelší válka 20. století.* 1. vyd. Praha : Epoque, 2007. 342 s. ISBN 80-86493-16-4.
32. VAN, E., MANUEL, F. *Pěšákem ve Vietnamu.* Praha : Naše vojsko, 2010. 231 s. ISBN 978-80-206-1119-2.
33. WELSH, D. *Úplná historie vietnamské války.* 1. vyd. Cesty, 1995. 176 s. ISBN 80-7181-049-5.
34. *Vietnamská válka.* 1. vyd. Praha : Naše vojsko, 1983. 201 s.
35. ŽALOUDEK, K. *Encyklopedie politiky.* 2. vyd. Praha : Libri, 1999. 559 s. ISBN 80-85983-75-3.

Elektronické zdroje

1. *Bilance vzájemné obchodní výměny za posledních pět let* [online]. 2014 [cit. 2014-11-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/vietnam-obchodni-a-ekonomicka-spoluprace-s-cr-17977.html>>.
2. *Chemická válka ve Vietnamu 1961-1973* [online]. 2012 [cit. 2014-07-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.vlastnihlavou.cz/valka-ktera-neskoncila/>>.
3. *Počty amerických padlých ve vietnamské válce* [online]. 2013 [cit. 2014-07-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.archives.gov/research/military/vietnam-war/casualty-statistics.html>>.
4. *Rezoluce o Tonkinském zálivu 1964* [online]. 2014 [cit. 2014-11-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.fold3.com/image/4346698/>>.

SEZNAM ZKRATEK

- ARVN - Jihovietnamská armáda (Army of the Republic of Vietnam)
- ASEAN - Sdružení národů jihovýchodní Asie je regionální mezinárodní organizace založená v roce 1967 pro urychlení a podporu v oblasti ekonomický růst, sociální pokrok, kulturní rozvoj a vzájemné vztahy svých členů s tím, že v současnosti spolupracuje i ve vojenskopolitické a mezinárodněpolitické oblasti.
- ČLR - Čínská lidová republika
- ČR - Česká republika
- HDP – Hrubý domácí produkt
- NFO - Národní fronta osvobození známá jako Vietcong
- LOA - Lidová osvobozenecá armáda (vznikla z bojovníků NFO)
- MACV - Velitelství vojenské pomoci Spojených států ve Vietnamu (Military Assistance and Advisory Group)
- MMF - Mezinárodní měnový fond
- OPEC - Organizace zemí vyvážejících ropu (Organization of the Petroleum Exporting Countries)
- OSN - Organizace spojených národů
- OSS - Úřad pro strategické služby (Office of Strategic Services) nástupcem se stala v roce 1947 CIA (Central Intelligence Agency - Ústřední zpravodajská služba)
- RSVM - Revoluční svaz vietnamské mládeže
- RVN - Republika Vietnam (Jižní Vietnam)
- SEATO - Pakt pro jihovýchodní Asii (Southeast Asian Treaty Organization)
- SSSR - Svaz sovětských socialistických republik
- USA - Spojené státy americké (United States of America)
- VDR - Vietnamská demokratická republika (Severní Vietnam)
- VLA - Vietnamská lidová armáda
- VNA – Vietnamská národní armáda
- VSR - Vietnamská socialistická republika (od 2. července 1976)

SEZNAM TABULEK A OBRÁZKŮ

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Vývoz rýže z Francouzské Indočíny	14
Tabulka č. 2: Vývoj mzdy vietnamského dělníka (denní mzda v piastrech)	14
Tabulka č. 3: Ztráty na životech u Dien Bien Phu 8. května 1954	28
Tabulka č. 4: Ztráty na životech ve francouzsko-vietnamské válce	31
Tabulka č. 5: Množství munice použité v letech 1965-1973 (v tunách)	43
Tabulka č. 6: Počty zničených amerických letadel	44
Tabulka č. 7: Počty amerických vojáků nasazených ve Vietnamu	62
Tabulka č. 8: Počty amerických vojáků padlých ve Vietnamu	62
Tabulka č. 9: Ztráty na životech obyvatel jihovýchodní Asie	65
Tabulka č. 10: Používání defoliantů v Indočíně (v litrech)	66

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1. Dobývání Indočíny Francouzi	95
Obrázek 2. Francouzská Indočina před 1. světovou válkou	96
Obrázek 3. Mapa bitev první Indočínské války	97
Obrázek 4. Mapa bojů „Ofenzivy Tet“	98
Obrázek 5. Vietnamský prezident Ho Či Min	99
Obrázek 6. Američané ve Vietnamu	99
Obrázek 7. Americký prezident Lyndon Baines Johnson	100
Obrázek 8. Americký prezident Richard Nixon	100
Obrázek 9. Vietnamský generál Vo Nguyen Giap	101
Obrázek 10. Americký generál William Westmoreland	101
Obrázek 11. Vietnamské děti zasažené napalmem v roce 1972	102
Obrázek 12. Památník vietnamské války ve Washingtonu	102

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha I: Modus vivendi ze dne 14. září 1946	81
Příloha II: Rezoluce o Tonkinském zálivu	82
Příloha III: Dohoda o ukončení války a obnově míru ve Vietnamu	83
Příloha IV: Ilustrativní obrázky	95-102

PŘÍLOHY

Příloha I - Modus vivendi⁹⁹

Vysoké smluvní strany, a to vláda Francouzské republiky v osobě pana Saintenyho, zplnomocněného vrchního komisaře Francie a opatřeného příslušnou mocí, vydanou viceadmirálem námořnictva George Thierry deArgentille, vrchním komisařem Francie, zplnomocněným zástupcem Francouzské republiky na straně jedné a vláda Vietnamské demokratické republiky v zastoupení svým prezidentem Ho Či Minem a zvláštním delegátem rady ministrů Vu Hoang Khanem na straně druhé, se dohodly takto:

- 1. Francouzská vláda uznává Vietnamskou demokratickou republiku jako svobodný stát, který má svou vládu, svůj parlament, svou armádu a své finance a který je členem Indočínské federace a Francouzského společenství. Pokud jde o připojení tří „Ky“ (tři části Vietnamu), francouzská vláda se zavazuje, že schválí rozhodnutí lidu, které bude přijato v celonárodním referendu.*
- 2. Vláda Vietnamu prohlašuje, že je ochotna přátelsky uvítat francouzskou armádu, až na základě příslušných dohod vystřídá čínská vojska. Doplňující dohoda, která se přikládá k této předběžné úmluvě, stanoví způsob operací spojených s vystřídáním vojsk.*

Výše uvedená ustanovení nabývají okamžité platnosti. Ihned po výměně podpisů každá z vysokých smluvních stran učiní opatření, nutná k zastavení vojenských operací a k udržení vojsk na jejich pozicích i vytvoření příznivého ovzduší, nezbytného pro zahájení přátelských a upřímných jednání. Tato jednání se budou týkat: diplomatických styků Vietnamu s jinými zeměmi, příštího právního postavení Indočíny, francouzských hospodářských a kulturních zájmů ve Vietnamu.

Podepsáni:

Ho Či Min
prezident

Vu Hoang Khanh
zmocněnec

Sainteny
zplnomocněnec

⁹⁹ NOVOTNÝ, J. *Úředně zapomenutá válka*. Olomouc : Fontána, 2003, s. 33.

Příloha II - Rezoluce o Tonkinském zálivu¹⁰⁰

H. J. Res. 1145

PUBLIC LAW 88-408

Eighty-eighth Congress of the United States of America

AT THE SECOND SESSION

Began and held at the City of Washington on Tuesday, the seventh day of January,
one thousand nine hundred and sixty-four

Joint Resolution

To promote the maintenance of international peace and security in southeast Asia.

Whereas naval units of the Communist regime in Vietnam, in violation of the principles of the Charter of the United Nations and of international law, have deliberately and repeatedly attacked United States naval vessels lawfully present in international waters, and have thereby created a serious threat to international peace; and

Whereas these attacks are part of a deliberate and systematic campaign of aggression that the Communist regime in North Vietnam has been waging against its neighbors and the nations joined with them in the collective defense of their freedom; and

Whereas the United States is assisting the peoples of southeast Asia to protect their freedom and has no territorial, military or political ambitions in that area, but desires only that these peoples should be left in peace to work out their own destinies in their own way: Now, therefore, be it

Resolved by the Senate and House of Representatives of the United States of America in Congress assembled, That the Congress approves and supports the determination of the President, as Commander in Chief, to take all necessary measures to repel any armed attack against the forces of the United States and to prevent further aggression.

SEC. 2. The United States regards as vital to its national interest and to world peace the maintenance of international peace and security in southeast Asia. Consonant with the Constitution of the United States and the Charter of the United Nations and in accordance with its obligations under the Southeast Asia Collective Defense Treaty, the United States is, therefore, prepared, as the President determines, to take all necessary steps, including the use of armed force, to assist any member or protocol state of the Southeast Asia Collective Defense Treaty requesting assistance in defense of its freedom.

SEC. 3. This resolution shall expire when the President shall determine that the peace and security of the area is reasonably assured by international conditions created by action of the United Nations or otherwise, except that it may be terminated earlier by concurrent resolution of the Congress.

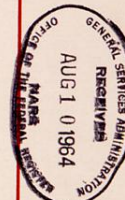
John W. McClellan
Speaker of the House of Representatives.

Lee Harvey
Acting President pro tempore of the Senate.

APPROVED

AUG 10 1964

Lyndon B. Johnson

¹⁰⁰ Rezoluce o Tonkinském zálivu 1964. Dostupné z WWW: <<http://www.fold3.com/image/4346698/>>.

Příloha III - Dohoda o ukončení války a obnově míru ve Vietnamu¹⁰¹

Protokol k dohodě o ukončení války a obnovení míru ve Vietnamu

Týká se zastavení palby v jižním Vietnamu a spojených vojenských komisí.

Vláda Spojených států amerických, ve shodě s vládou Vietnamské republiky, vláda Vietnamské demokratické republiky, ve shodě s prozatímní revoluční vládou Jihovietnamské republiky, naplňují první odstavec článku 2, článek 3, článek 5, článek 6, článek 16 a článek 17 dohody o ukončení války a obnovení míru ve Vietnamu, podepsané k tomuto datu, jež pojednávají o zastavení palby v jižním Vietnamu a o zřízení čtyřstranné spojené vojenské komise a dvoustranné spojené vojenské komise, se dohodly takto:

ZASTAVENÍ PALBY V JIŽNÍM VIETNAMU

Článek 1

Vrchní velení stran v jižním Vietnamu vydají bez odkladu a včas všem pravidelným i nepravidelným ozbrojeným silám a ozbrojené policii pod svým velením aby úplně zastavily nepřátelství po celém jižním Vietnamu v přesnou chvíli stanovenou v článku 2 dohody, a zajistí, aby tyto ozbrojené síly a ozbrojená policie splnily tyto rozkazy a respektovaly příměří.

Článek 2

Jakmile zastavení palby vstoupí v platnost a dokud spojené vojenské komise nevydají směrnice, zůstanou všechny pozemní, říční, námořní a letecké bojové síly stran v jižním Vietnamu na místě, to znamená, že v zájmu zajištění stabilního příměří nebude prováděno nové rozmístování ani přesouvání žádné větší jednotky, jež by rozšířilo oblast kontroly kterékoli ze stran nebo by vedlo ke kontaktu mezi ozbrojenými silami stojícími proti sobě a ke srážkám, jež by s tím mohly být spojeny.

Všechny pravidelné i nepravidelné ozbrojené síly a ozbrojená policie stran v jižním Vietnamu budou dodržovat zákaz těchto akcí:

Vysílání ozbrojených hlídek do oblastí kontrolovaných ozbrojenými silami protivníka a podnikání letů bombardovacích a stíhacích letounů všech typů, vyjma neozbrojených letů ke cvičným účelům a v zájmu udržení výkonnosti strojů. Podnikání jakýchkoli ozbrojených útoků proti osobám, ať již vojenským nebo civilním, jakýmikoli prostředky včetně ručních zbraní, minometů, dělostřelectva, bombardování a ostřelování z letadel a jakýchkoli jiných typů zbraní nebo výbušnin;

Rozvíjení všech bojových operací na zemi, na řekách, na moři a ve vzduchu;

---

¹⁰¹ SYRUČEK, M. *V zajetí džungle, nejdelší válka 20. století*. Praha : Epoque, 2007, s. 313-331.

Podnikání jakýchkoli nepřátelských, teroristických nebo odvetných akcí a
Podnikání jakýchkoli akcí ohrožujících životy nebo veřejný či soukromý majetek.

Článek 3

Výše uvedené zákazy nebudou poškozovat ani omezovat:

Civilní zásobování, svobodu pohybu, svobodu vykonávat práci a svobodu lidí obchodovat, jakož i civilní styk a dopravu mezi všemi oblastmi v jižním Vietnamu;

Právo kterékoliv strany užívat v oblastech pod její kontrolou vojenských podpůrných složek, jako jsou ženijní a dopravní jednotky, při opravě a stavbě veřejně prospěšných zařízení a dopravě obyvatelstva a jeho zásobování;

Normální vojenský výcvik, který budou strany provádět v oblastech pod svou kontrolou s patřičným ohledem na bezpečnost veřejnosti;

Spojené vojenské komise se okamžitě dohodnou na koridorech, trasách a dalších směrnících upravujících pohyb vojenského dopravního letectva, vojenských dopravních vozidel a vojenských dopravních plavidel všech typů jedné strany, jež se mají pohybovat v oblastech pod kontrolou jiných stran.

Článek 4

V zájmu odvrácení konfliktu a zajištění normálních podmínek těch ozbrojených sil, které jsou v přímém doteku, a do té doby, než spojené vojenské komise vydají směrnice, sejdou se velitele ozbrojených sil stojících proti sobě na místech bezprostředního doteku, jakmile zastavení palby vstoupí v platnost, aby dospěli k dohodě o dočasných opatřeních k odvrácení konfliktu a k zajištění přísunu zásob a poskytování lékařské péče pro tyto ozbrojené síly.

Článek 5

Do 15 dnů po vstupu zastavení palby v platnost vynasnaží se každá strana maximálně o to, aby odstranila nebo zneškodnila všechny ničivé prostředky, minová pole, léčky, překážky nebo jiné nebezpečné předměty dříve umístěné, aby nebránily obyvatelstvu v pohybu a v práci, především na vodních cestách, na silnicích a železnicích v jižním Vietnamu. Ty miny, které nemohou být odstraněny nebo zneškodněny v této době, musí být jasně označeny a dodatečně odstraněny nebo zneškodněny, jakmile to jen bude možné.

Kladení min je zakázáno, vyjma jako obranné opatření kolem vojenských zařízení na místech, kde nebrání obyvatelstvu v pohybu a v práci, jakož ani v pohybu na vodních cestách, silnicích a železnicích. Miny a jiné překážky umístěné již kolem vojenských zařízení mohou na svých místech zůstat, pokud tam nebrání obyvatelstvu v pohybu a práci, jakož ani pohybu na vodních cestách, silnicích a železnicích.

Článek 6

Civilní policie a civilní bezpečnostní personál stran v jižním Vietnamu, jež nesou odpovědnost za udržování zákona a pořádku, budou přísně respektovat zákazy vytyčené v článku 2 tohoto protokolu. Jak to vyžaduje jejich odpovědnost, budou normálně oprávněni nosit pistole, a pokud si to vyžádají neobvyklé okolnosti, budou smět nosit jiné malé osobní zbraně.

Článek 7

Přísun náhradní výzbroje, střeliva a vojenského materiálu do jižního Vietnamu, dovolený podle článku 7 dohody, bude probíhat pod dozorem a kontrolou dvoustranné spojené vojenské komise a mezinárodní kontrolní a dozorčí komise a bude procházet jen takovými vstupními místy, které stanoví dvě jihovietnamské strany. Dvě jihovietnamské strany se na těchto vstupních místech dohodnou do 15 dnů po vstupu zastavení palby v platnost. Dvě jihovietnamské strany si mohou vybrat až šest vstupních míst, jež nejsou zahrnuta do seznamu míst, kde mají mít své základny skupiny mezinárodní kontrolní a dozorčí komise podle článku 4 protokolu, který se týká mezinárodní komise. Zároveň si také dvě jihovietnamské strany mohou zvolit vstupní místa ze seznamu míst vyjmenovaných v článku 4 onoho protokolu.

Každé z označených vstupních míst bude k dispozici jen pro tu jihovietnamskou stranu, které toto místo kontroluje. Obě jihovietnamské strany budou mít stejný počet vstupních míst.

Článek 8

Pokud jde o realizaci článku 5 dohody, Spojené státy a ostatní cizí země, o nichž se v článku 5 dohody mluví, vezmou s sebou všechnu svou výzbroj, střelivo a vojenský materiál. Takové přesuny objektů, které by je ponechávaly v jižním Vietnamu, nebudou prováděny po vstupu dohody v platnost, vyjma co se týče přesunů spojovacích a dopravních prostředků a jiného nebojového materiálu patřícího čtyřstranné spojené vojenské komisi a dozorčí komisi.

Do pěti dnů po vstupu zastavení palby v platnost budou Spojené státy informovat spojenou čtyřstrannou vojenskou komisi a mezinárodní kontrolní a dozorčí komisi o celkových plánech časového sledu při úplném odsunu vojsk, který bude probíhat ve čtyřech fázích po 15 dnech. Předpokládá se, že počet vojáků odsunovaných v každé fázi se nebude příliš lišit, i když není možné zajistit přesné stejné početní stavy. Přibližné početní stavy, jež mají být v jednotlivých fázích odsunovány, budou oznámeny čtyřstranné spojené vojenské komisi a mezinárodní kontrolní a dozorčí komisi

s takovým náležitým předstihem před skutečnými odsuny, aby mohly náležitě plnit své úkoly v tomto směru.

Článek 9

Při realizování článku 6 dohody Spojené státy a ostatní cizí země, o nichž se v tomto článku hovoří, demontují a odstraní z jižního Vietnamu všechny vojenské základny Spojených států a ostatních cizích zemí, o nichž se v tomto článku hovoří, včetně zbraní, min a dalšího vojenského zařízení na těchto základnách tak, aby byly nepoužitelné k vojenským účelům.

Spojené státy sdělí čtyřstranné spojené vojenské komisi a mezinárodní kontrolní a dozorčí komisi nezbytné informace o plánech na demontáž základen, aby tak tyto komise mohli řádně plnit své úkoly v tomto směru.

SPOJENÉ VOJENSKÉ KOMISE

Článek 10

Za realizování dohody jsou odpovědny strany, které dohodu podepsaly.

Čtyřstranná spojená vojenská komise má za úkol zajišťovat společné akce stran při realizování dohody tím, že bude sloužit jako komunikační kanál mezi stranami, že bude koncipovat plány a stanoví modality, co se týče provádění, koordinování, sledování a kontrolování toho, jak jsou splněna ustanovení zmíněná v článku 16 dohody, a tím, že bude projednávat a řešit všechny záležitosti, jež se dotýkají realizace těchto ustanovení.

Konkrétní úkoly čtyřstranné spojené vojenské komise jsou:

Koordinovat, sledovat a kontrolovat, jak čtyři strany plní výše zmíněná ustanovení dohody;

Předem odrazovat od porušování a zjišťovat je, projednávat případy porušení a řešit konflikty a sporné záležitosti mezi stranami v souladu s výše zmíněnými ustanoveními

Bez odkladu vysílat jednu nebo více spojených skupin, jak to mohou vyžadovat konkrétní případy, do kterékoli části jižního Vietnamu, aby vyšetřovaly údajná porušení dohody a aby pomáhaly stranám hledat opatření proti tomu, aby se podobné případy neopakovaly;

Zahajovat pozorování na místech, kde to je třeba k plnění jejich funkcí;

Provádět takové dodatečné úkoly, které si podle jednomyslného rozhodnutí stanoví.

Článek 11

Bude působit ústřední spojená vojenská komise se sídlem v Saigonu. Každá strana okamžitě určí vojenskou delegaci v počtu 5-9 osob, která ji bude zastupovat v ústřední komisi. Vedoucí důstojník, kterého každá strana určí, bude v hodnosti generála nebo obdobné.

Bude zastupovat sedm oblastí spojených vojenských komisí v oblastech zakreslených na přiložené mapě a se sídly v těchto místech:

Oblast	Místo
I.	Hue
II.	Da-nang
III.	Plei-ku
IV.	Phan-thiet
V.	Bien-hoa
VI.	My-tho
VII.	Can-tho

Každá strana určí vojenskou delegaci v počtu 16 osob, která ji bude zastupovat v každé oblastní komisi. Vedoucí důstojník, jehož každá strana určí, bude mít hodnost podplukovníka až plukovníka nebo hodnost obdobnou.

Budou působit spojené vojenské skupiny v každé z oblastí zakreslených na přiložené mapě a se sídly v těchto místech v jižním Vietnamu:

Oblast I: Quang-tri, Phu-bai.

Oblast II: Hoi-an, Tam-ky, Chu-lai.

Oblast III: Kontum, Hau-bon, Phu-cat, Tuy-an, Ninh-hoa, Ban-me Thuot.

Oblast IV: Da-lat, Bao-loc, Phan-rang.

Oblast V: An-loc, Xuan-loc, Ben-cat, Cu-chi, Tan-an.

Oblast VI: Moc-hoa, Giong-trom.

Oblast VII: Tri-ton, Vinh-long, Vi-tranh, Khanh-hung, Quan-long.

Každá strana přidělí do každé spojené vojenské skupiny čtyři kvalifikované osoby. Vedoucí osobou, kterou každá strana určí, bude důstojník v hodnosti od majora po podplukovníka nebo v hodnosti obdobné.

Oblastní spojené vojenské komise budou pomáhat ústřední spojené vojenské komisi při plnění jejích úkolů a budou dohlížet na operace spojených vojenských skupin. Oblast

Saigon-gia-Dinh spadá pod odpovědnost ústřední komise, jež bude jmenovat spojené vojenské skupiny pro tuto oblast.

Každá strana bude oprávněna poskytovat průvodní a strážní personál svým delegacím u ústřední spojené vojenské komise a u oblastních spojených vojenských komisí a svým členům ve spojených vojenských skupinách. Celkový počet průvodního a strážního personálu pro každou stranu nebude přesahovat 550 osob.

Ústřední spojená vojenská komise může zřizovat takové spojené subkomise, spojené štáby a spojené vojenské skupiny, jaké si okolnosti mohou vyžádat. Úřední komise určí početní stavy personálu potřebného pro jakékoli další subkomise, štáby nebo skupiny, které zřídí, za předpokladu, že každá strana bude jmenovat čtvrtinu potřebného personálu a že celkový počet personálu pro čtyřstrannou spojenou vojenskou komisi včetně jejích štábů, skupin a podpůrného personálu nepřekročí 3 300 osob.

Delegace dvou jihovietnamských stran mohou v rámci dohody zřizovat prozatímní subkomise a spojené vojenské skupiny k provádění úkolů, které jim konkrétně stanoví článek 17 dohody. Se zřetelem k článku 7 dohody, zřídí spojené vojenské komise spojené vojenské skupiny na vstupních místech do jižního Vietnamu, jichž se bude používat k nahrazování výzbroje, střeliva a vojenského materiálu, stanovených v souladu s článkem 7 tohoto protokolu. Od chvíle, kdy zastavení palby vstoupí v platnost, do chvíle, kdy dvoustranná spojená vojenská komise bude schopna pracovat, vytvoří delegace dvou jihovietnamských stran u čtyřstranné spojené vojenské komise prozatímní subkomisi a prozatímní spojené vojenské skupiny, jež budou provádět její úkoly, pokud jde o zajaté a vězněné vietnamské civilní osoby. Tam, kde k výše uvedeným účelům bude nezbytné, mohou se obě jihovietnamské strany dohodnout na rozšíření personálu, přiděleného delegacím dvou jihovietnamských stran u čtyřstranné spojené vojenské komise.

Článek 12

V souladu s článkem 17 dohody, který stanoví, že dvě jihovietnamské strany budou okamžitě jmenovat své představitele k vytvoření dvoustranné spojené vojenské komise, setkají se 24 hodin po vstupu zastavení palby v platnost dvě jmenované delegace jihovietnamských stran u dvoustranné smíšené vojenské komise v Saigonu, aby se co nejdříve dohodly na zorganizování dvoustranné spojené vojenské komise a její uvedení v činnost, jakož i na opatřeních a organizačních ustanoveních, jejichž cílem bude prosazovat zastavení palby a udržovat mír v jižním Vietnamu.

Od chvíle, kdy zastavení palby vstoupí v platnost, do chvíle, kdy dvoustranná spojená vojenská komise bude schopna pracovat, převezme delegace dvou jihovietnamských

stran u čtyřstranné spojené vojenské komise na všech úrovních současně úkoly dvoustranné spojené vojenské komise na všech úrovních kromě svých funkcí jako delegací u čtyřstranné spojené vojenské komise.

Jestliže v době, kdy čtyřstranná spojená vojenská komise zastaví svou činnost v souladu se článkem 16 dohody, nebude dosaženo shody o zorganizování dvoustranné spojené vojenské komise, delegace dvou jihovietnamských stran působících u čtyřstranné spojené vojenské komise na všech úrovních budou dočasně pokračovat ve společné práci jako prozatímní dvoustranná spojená vojenská komise a převezmou úkoly dvoustranné spojené vojenské komise na všech úrovních do té doby, než dvoustranná spojená vojenská komise bude schopna práce.

Článek 13

Podle zásady jednomyslnosti nebudou mít spojené vojenské komise žádného předsedu a jejich schůze budou svolávány na žádost kteréhokoli představitele. Spojené vojenské komise si stanoví pracovní postup vhodný k účinnému plnění jejich funkcí a odpovědnosti.

Článek 14

Spojené vojenské komise a mezinárodní kontrolní a dozorčí komise budou navzájem těsně spolupracovat a pomáhat si při plnění svých příslušných funkcí. Každá spojená vojenská komise bude informovat mezinárodní komisi o plnění těch ustanovení dohody, za něž má tato spojená vojenská komise odpovědnost a jež spadají do kompetence mezinárodní komise. Každá spojená vojenská komise může požádat mezinárodní komisi o konkrétní pozorovací činnost.

Článek 15

Ústřední čtyřstranná spojená vojenská komise začne působit 24 hodin po vstupu zastavení palby v platnost. Oblasti čtyřstranné spojené vojenské komise začnou působit 48 hodin po vstupu zastavení palby v platnost. Spojené vojenské skupiny se základnami na místech vyjmenovaných v článku 11 c) tohoto protokolu začnou působit nejméně 15 dnů po vstupu zastavení palby v platnost. Delegace dvou jihovietnamských stran začnou současně plnit úkoly dvoustranné spojené vojenské komise, jak je to stanoveno v článku 12 tohoto protokolu.

Článek 16

Strany poskytnou plnou ochranu a veškeré nezbytné přispění a spolupráci spojeným vojenským komisím na všech úrovních při plnění jejich úkolů.

Spojené vojenské komise a jejich personál budou mít při plnění svých úkolů takové výsady a takovou imunitu jako akreditované diplomatické mise a diplomatictí činitelé.

Personál spojených vojenských komisí může mít při sobě pistole a nosit zvláštní odznaky, na nichž se každá ústřední spojená vojenská komise dohodne. Personál každé strany může být při ochraně zařízení nebo prostředků komise oprávněn mít při sobě jiné osobní ruční zbraně, jak to stanoví každá ústřední spojená vojenská komise.

Článek 17

Delegace každé strany u čtyřstranné spojené vojenské komise a dvoustranné spojené vojenské komise bude mít své vlastní úřadovny, spojovací prostředky, podpůrné a dopravní prostředky včetně letounů, když to bude nutné.

Každá strana poskytne v oblastech pod svou kontrolou příslušná kancelářská a ubytovací zařízení čtyřstranné spojené vojenské komisy na všech úrovních.

Strany se budou snažit poskytnout čtyřstranné spojené vojenské komisi a dvoustranné spojené vojenské komisi cestou půjček, nájmu nebo daru běžné operativní prostředky včetně spojovacího zařízení, zásobovacích a dopravních prostředků včetně letounů, když to bude nutné. Spojené vojenské komise mohou nakupovat z jakýchkoli zdrojů nezbytná zařízení, vybavení a opatřovat si služby, jež neposkytnou strany. Spojené vojenské komise převezmou tato zařízení a toto vybavení do vlastnictví a používání.

Zařízení a vybavení pro běžné použití, o němž se hovoří výše, bude vráceno stranám, až spojené vojenské komise zastaví svou činnost.

Článek 18

Běžné výdaje čtyřstranné spojené vojenské komise ponесou rovnoměrně čtyři strany a běžné výdaje dvoustranné spojené vojenské komise v jižním Vietnamu ponесou rovnoměrně tyto dvě strany.

Článek 19

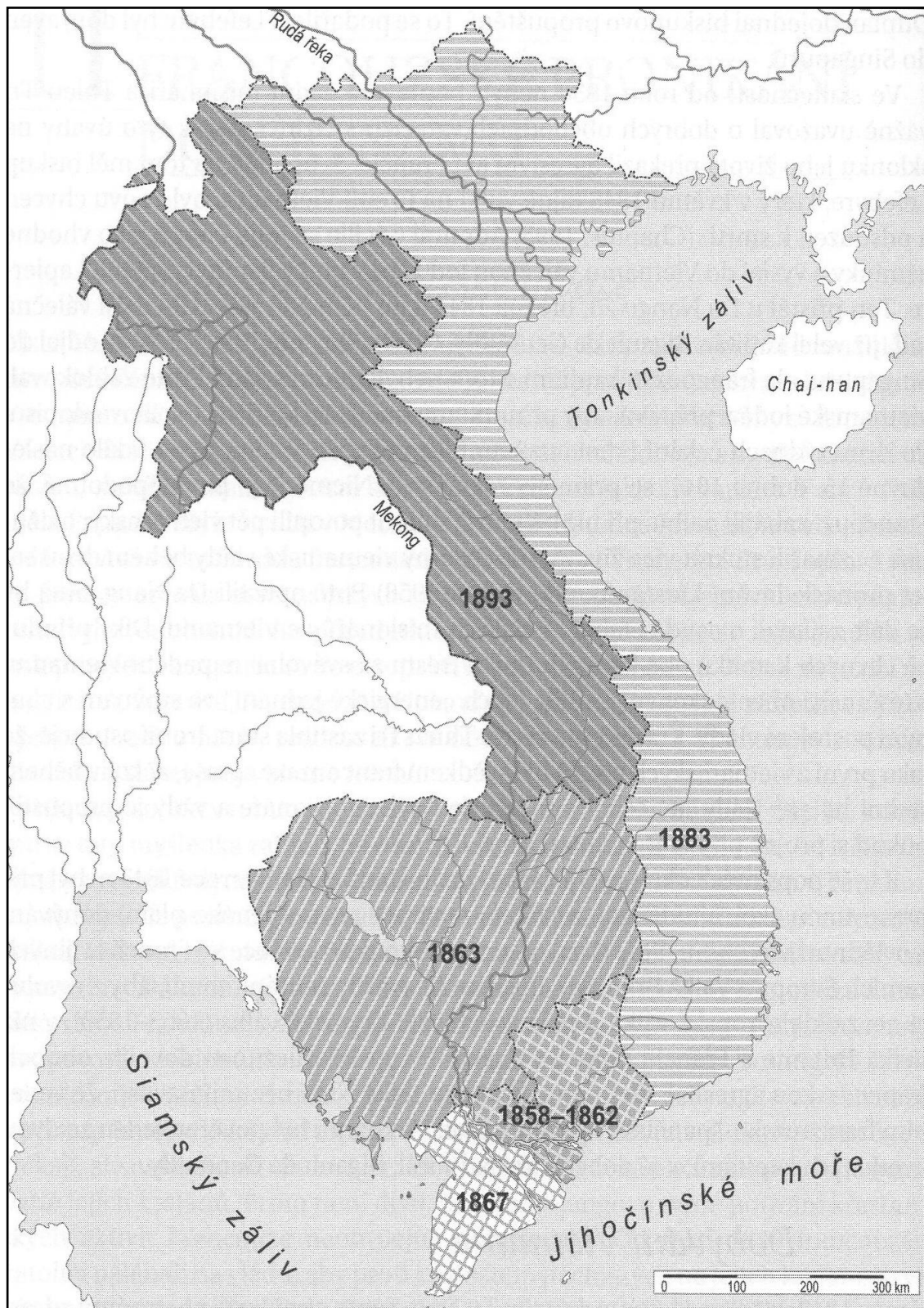
Protokol k pařížské dohodě o ukončení války a obnovení míru ve Vietnamu, jenž se týká zastavení palby v jižním Vietnamu a spojených vojenských komisí, vstoupí v platnost, až tento dokument podepíše státní tajemník vlády Spojených států amerických a ministr zahraničních věcí vlády Vietnamské demokratické republiky a až dokument téhož znění podepíše ministr zahraničních věcí vlády Vietnamské demokratické republiky, ministr zahraničních věcí prozatímní revoluční vlády Jihovietnamské republiky, státní tajemník vlády Spojených států a ministr zahraničních

věcí vlády Vietnamské republiky. Všechny zúčastněné strany budou tento protokol striktně plnit.

Dáno v Paříži 27. ledna 1973 ve vietnamštině a angličtině. Vietnamský i anglický text jsou oficiální a stejně autentické.

Příloha IV – Ilustrativní obrázky

Obrázek č. 1 - Dobývání Indočíny Francouzi¹⁰²

¹⁰² HLAVATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*. Praha : NLN, 2008, s. 112.

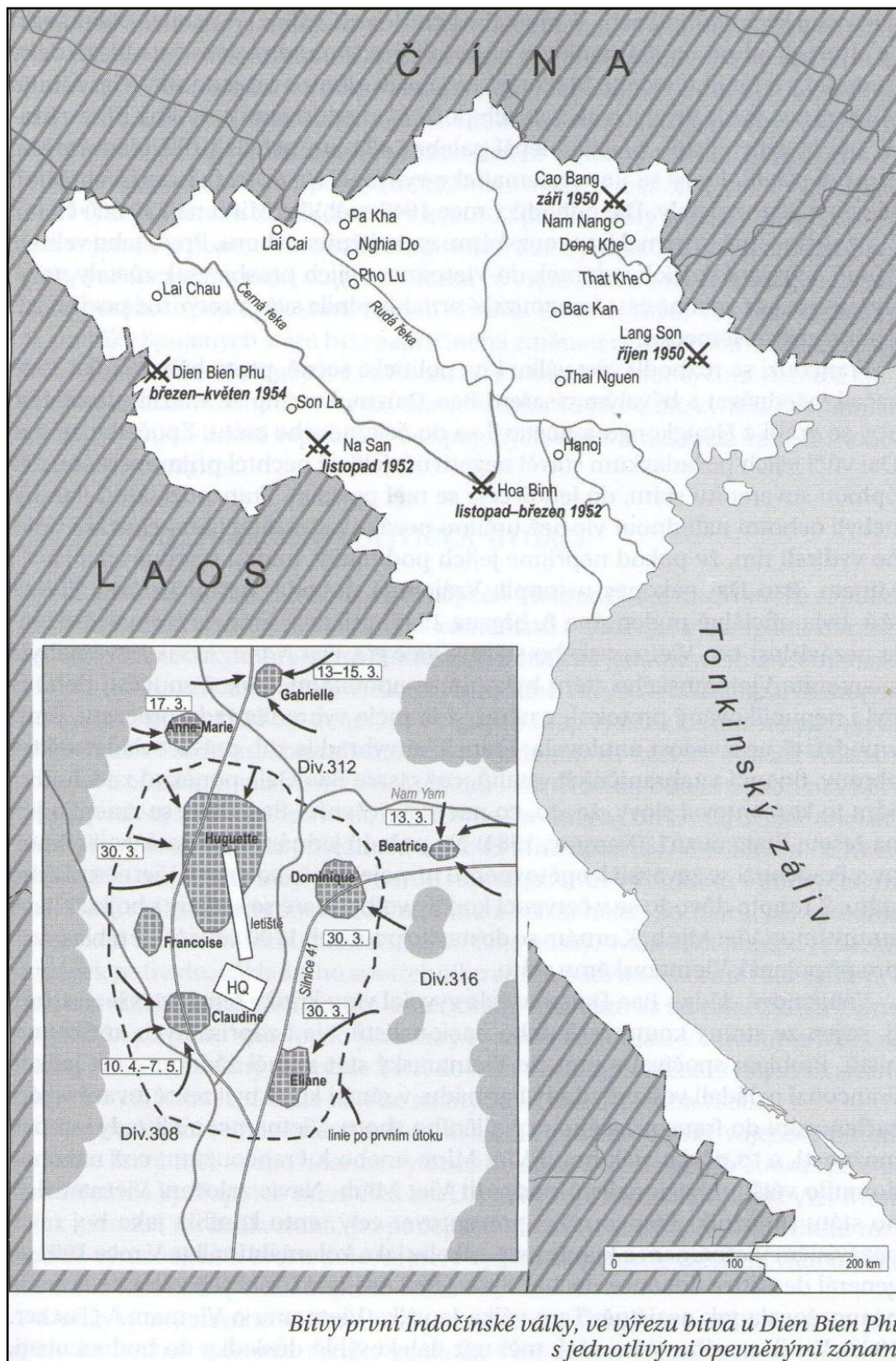
Obrázek č. 2 - Francouzská Indočína před 1. světovou válkou¹⁰³

¹⁰³ NOVOTNÝ, J. *Úředně zapomenutá válka*. Olomouc : Fontána, 2003. s. 10.

Obrázek č. 3 - Mapa bitev první Indočínské války¹⁰⁴

¹⁰⁴ HLA V A T Á, L. *Dějiny Vietnamu*. Praha : NLN, 2008, s. 177.

Obrázek č. 5 - Vietnamský prezident Ho Či Min¹⁰⁶

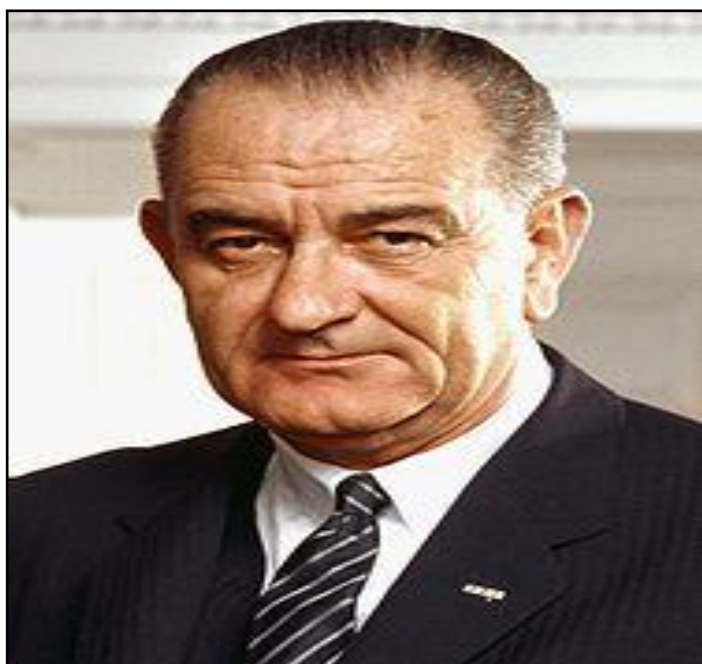
Obrázek č. 6 - Američané ve Vietnamu¹⁰⁷

¹⁰⁶ SYRUČEK, M. *V zajetí džungle: nejdelší válka 20. století*. Praha : Epoque, 2007, s. 102.

¹⁰⁷ WELSH, D. *Úplná historie vietnamské války*. Praha : Cesty, 1995, s. 110.

Obrázek č. 7 - Americký prezident Lyndon Baines Johnson¹⁰⁸

Obrázek č. 8 - Americký prezident Richard Nixon¹⁰⁹

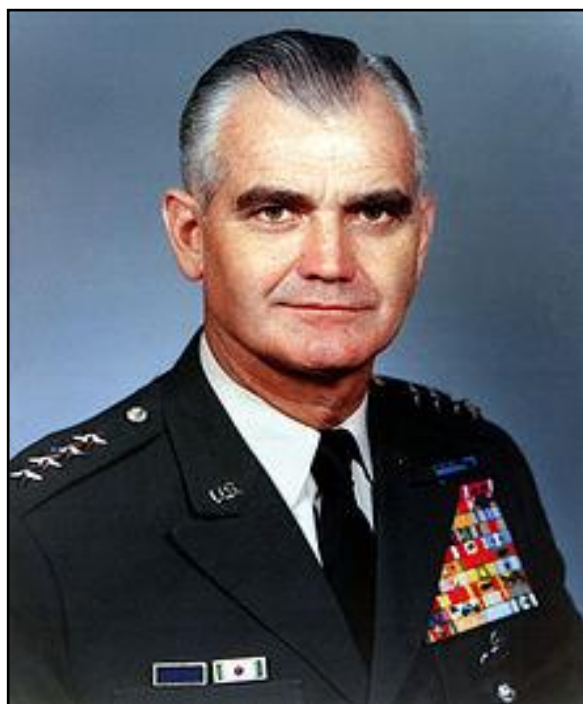
¹⁰⁸ WELSH, D. *Úplná historie vietnamské války*. Praha : Cesty, 1995, s. 36.

¹⁰⁹ WELSH, D. *Úplná historie vietnamské války*. Praha : Cesty, 1995, s. 104.

Obrázek č. 9 - Vietnamský generál Vo Nguyen Giap¹¹⁰

Obrázek č. 10 - Americký generál William Westmoreland¹¹¹

¹¹⁰ HLAVATÁ, L. *Dějiny Vietnamu*. Praha : NLN, 2008, s. 181.

¹¹¹ SYRUČEK, M. *V zajetí džungle: nejdelší válka 20. století*. Praha : Epoque, 2007, s. 145.

Obrázek č. 11 - Děti ve vietnamské válce¹¹²

Obrázek č. 12 - Památník vietnamské války ve Washingtonu¹¹³

¹¹² WELSH, D. *Úplná historie vietnamské války*. Praha : Cesty, 1995, s. 140.

¹¹³ WELSH, D. *Úplná historie vietnamské války*. Praha : Cesty, 1995, s. 174.